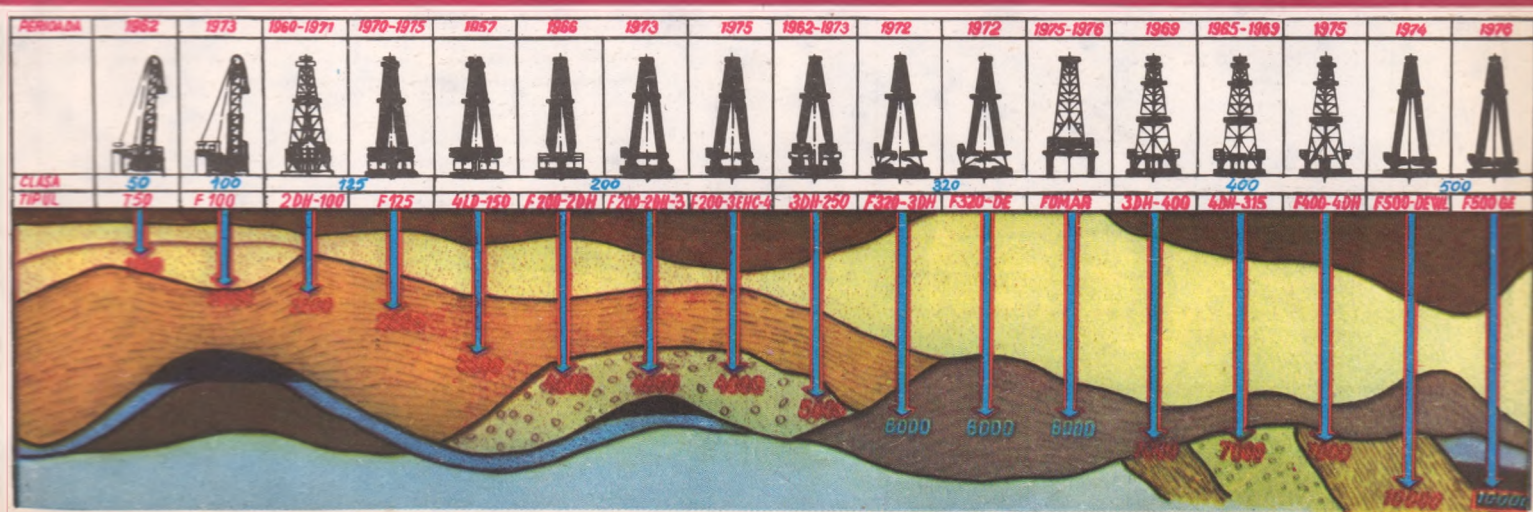

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

„Pilonii“ eficienței exportului
CREATIVITATE — COMPETITIVITATE

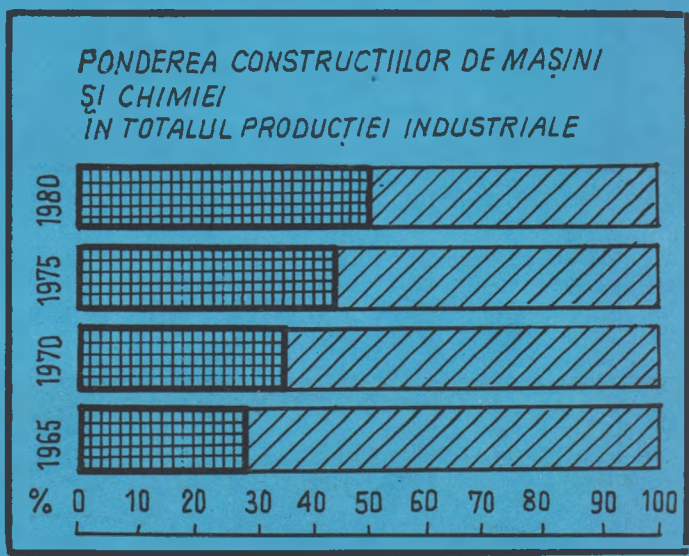
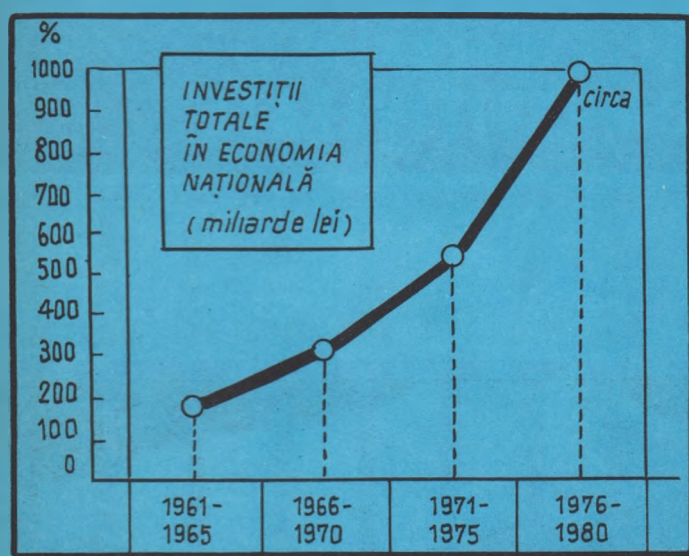
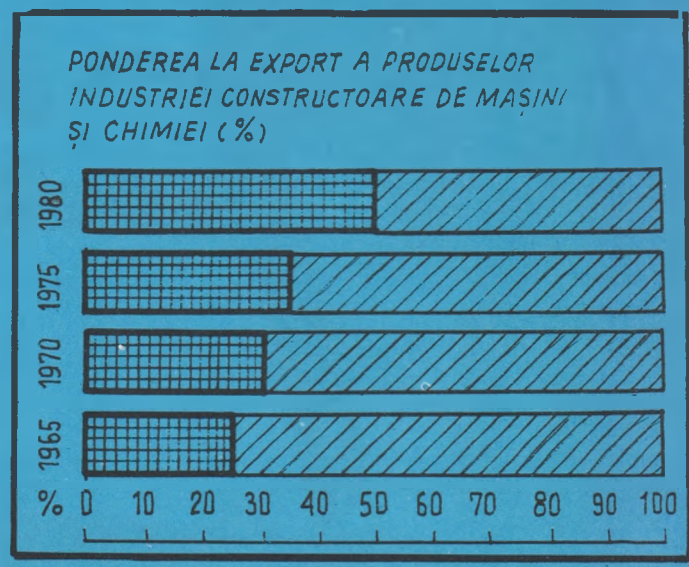
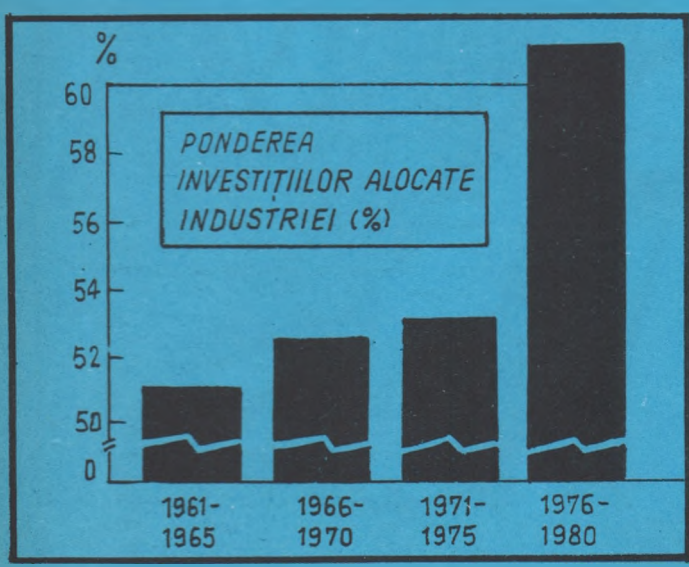
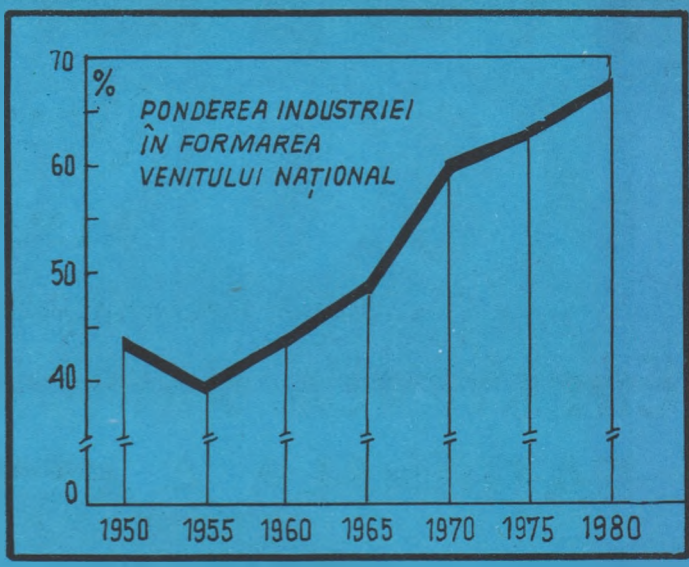

1944-1976

23
UGUST

ROMÂNIA pe traiectoria progresului și civilizației

O opțiune fundamentală a dezvoltării României:

CREȘTEREA RAPIDĂ ȘI REPARTIZAREA RAȚIONALĂ A VENITULUI NAȚIONAL

PROCESUL INTENS al creșterii economice și al realizării unei eficiențe sporite în cincinalul 1976—1980 se reflectă sintetic în prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării cu privire la creșterea venitului național și repartizarea acestuia pentru consum și acumulare. Aceste prevederi demonstrează elocvent că aplicarea cu consecvență a strategiei adoptată de către Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român în domeniul creșterii și repartizării venitului național face posibilă amplificarea în ritm înalt a avuției generale a țării și ridicarea — pe această bază — a bunăstării materiale și spirituale a națiunii noastre, scop fundamental al operei de construire a socialismului și comunismului.

Ritmurile înalte de creștere a venitului național și modificările esențiale, din structura sa

CHARACTERISTIC pentru procesul creșterii economice în perioada 1976—1980 este realizarea în continuare a unui ritm înalt de sporire a venitului național. Acest indicator de maximă generalitate va crește într-un ritm mediu anual de 10—11%, urmînd ca volumul său (în prețuri comparabile) să fie în 1980 cu 61—68,5% mai mare decît cel obținut în anul 1975. Este de relevat că ritmul de creștere a venitului național prevăzut în planul cincinal este superior celui realizat în ultimul deceniu (9,5%) și mai ridicat decît cel stabilit prin directivele Congresului al XI-lea al partidului (9—10%), consemnînd atît dinamismul economiei românești, cît și rezultatele unei vaste și prodigioase activități desfășurate în întreaga țară pentru elaborarea actualului cincinal, activitate ce a urmărit **mobilizarea mai intensă** a resurselor materiale și umane de care dispunem, accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării.

În aceste condiții, comparativ cu perioadele precedente, nivelul venitului național total, cît și pe locuitor, se prezintă astfel (tabelul nr. 1):

Asigurarea creșterii în ritm înalt a venitului național în actualul cincinal — pe deplin posibilă de realizat — este necesară pentru a micșora decalajul ce ne desparte din punct de vedere al venitului național pe locuitor de țări

Tabelul nr. 1

Anii	Evoluția venitului național	
	Venitul național mld. lei (ori)	Venitul național pe locuitor mii lei
1938	36 1	2,3
1965	146 4,1	7,7
1975	362 10	17,0
1980	peste circa 600 17	27,0

mai dezvoltate economic. Prevederile privind ritmul mediu anual de creștere a venitului național din țara noastră, comparativ cu cele din unele țări socialiste se prezintă astfel: față de 10—11% la noi, acest indicator va spori în perioada 1976—1980 cu un ritm mediu anual de 4,9—5,2% în R.S. Cehoslovacă, 4,9—5,4% în R.D. Germană, 7,0—7,3% în R.P. Polonă, 5,4—5,7% în R.P. Ungară și 4,4—5,1% în U.R.S.S.

Creșterea prevăzută a venitului național are la bază efectele pozitive ale orientării stabilite de conducerea partidului pentru **dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor producției materiale**, a produsului social, în condițiile obținerii unor mutații calitative în structura acestuia, în sensul **diminuării ponderii cheltuielilor materiale** și sporirii corespunzătoare a valorii nou create, deci a venitului național.

În această privință, sporirea cu 50—57% a produsului social în perioada 1976—1980 este determinată, în principal de prevederile planului cincinal referitoare la creșterea producției industriale (62—70%), cît și a celei agricole (28—44%, media anuală a perioadei 1976—1980 față de 1971—1975), aceste ramuri de bază ale economiei participînd cu peste patru cincimi la crearea produsului social. În ceea ce privește consumul de muncă materializată necesar pentru realizarea volumului produsului social este de relevat că în actualul cincinal acesta urmează a fi relativ mai mic decît în perioada precedentă, diminuare ce se reflectă în reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social cu peste trei procente, de la 58,1% cît a reprezentat aceasta în anul 1975, la 55% în 1980, urmînd desigur ca venitul național să-și întărească corespunzător poziția ce o deține în structura produsului social (45% în 1980 față de 41,9% în 1975). Acest obiectiv esențial al planului continuă și amplifică realizările obținute în cincinalul 1971—1975, reducerea prevăzută a ponderii cheltuielilor

materiale echivalînd cu un plus de venit național de circa 40 mld lei în perioada 1976—1980, valoare mai mare decît întregul venit național al României în anul 1938.

Schimbările arătate în structura produsului social, ce reflectă ample mutații în sensul creșterii eficienței economice, fac posibilă continuarea în cincinalul actual a creșterii într-un ritm mai rapid a venitului național (10—11%) decît cel al produsului social (8,5—9,5%). Este de observat totodată că în timp ce în 1971—1975 coeficientul de devansare a ritmului mediu anual de creștere a produsului social de către ritmul venitului național a fost de 1,07, în perioada 1976—1980 acest coeficient se va ridica la 1,17, ceea ce exprimă evident **accentuarea proceselor intensive** din economia noastră.

Diminuarea ponderii cheltuielilor materiale urmează să se realizeze în fiecare ramură productivă, în care scop s-au întocmit programe speciale de reducere a costurilor de producție, îndeosebi a celor materiale, care trebuie urmărite sistematic în cadrul fiecărei unități. Reducerea preconizată a cheltuielilor materiale se fundamentează atît pe faptul că planul cincinal orientează în mai mare măsură producția spre sortimente cu un grad mai înalt de prelucrare a materiilor prime, cît și pe **posibilitățile existente** în toate sectoarele în ce privește mai buna folosire a resurselor materiale și a capacităților de producție. În scopul materializării acestor posibilități, atenția trebuie îndreptată spre adoptarea unor măsuri eficace menite să contribuie la reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs, economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime din țară și din import, extinderea folosirii de înlocuitori, valorificarea pe scară mai largă a deșeurilor de metale, textile, hirtie etc., reproiectarea unor produse depășite din punct de vedere tehnic, revizuirea și perfecționarea tehnologiilor de fabricație etc. Prevederile planului cincinal au în vedere ca economiile ce se vor obține din diminuarea consumurilor materiale și în general, din reducerea prețului de cost să fie realizate în condițiile ridicării în continuare a calității și fiabilității produselor.

Efectul de ansamblu al economisirii muncii materializate (reflectat de reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social), cît și al economisirii muncii vii (reflectat de prevederile planului cincinal privitoare la creșterea productivității muncii cu 50—53,8% în

industria socialistă, 50—56,9% în activitatea de construcții-montaj, 20—27,3% în transporturile feroviare ș.a.) este reflectat sintetic de creșterea productivității sociale a muncii, pe seama căreia urmează să se obțină aproape întregul spor al venitului național în actualul cincinal.

În componența pe ramuri și sub-ramuri a venitului național vor avea loc modificări importante, care reflectă mutațiile structurale ce vor interveni în economia noastră în perioada 1976—1980. Trăsătura principală a acestor modificări constă în **sporirea în continuare a ponderii industriei în crearea venitului național** de la 63,5% în 1975 la 68% în 1980 (în prețuri comparabile), consecință directă a ritmului înalt de dezvoltare (10,2—11,2%) și a reducerii cheltuielilor materiale (cu 7,7% în 1980 față de 1975) prevăzute pentru această ramură. Cît privește celelalte ramuri productive (agricultura, construcțiile, transporturile etc.) cu toate că ponderea lor la formarea venitului național va fi mai mică în 1980 față de 1975, totuși valoarea absolută a contribuției acestora va spori corespunzător prevederilor de dezvoltare a fiecărei ramuri și reducerii în cadrul acestora a cheltuielilor materiale.

Rata înaltă a acumulării și reflexul ei social

ÎN PREVEDERILE planului cincinal de a se alocă pentru acumulare 33—34% din venitul național repartizat își găsește reflectarea una din opțiunile strategice fundamentale ale partidului nostru adoptate de către Congresul al XI-lea. După cum se știe, corelația acumulare—consum, dimensionarea rațională a proporției dintre aceste fonduri constituie o problemă cardinală pentru asigurarea unui ritm înalt al reproducției socialiste lărgite, pentru creșterea avuției naționale și ridicarea nivelului de trai, avînd semnificații profunde asupra prezentului și viitorului țării. Menținerea unei rate înalte a acumulării în actualul cincinal constituie nu numai o necesitate imperioasă pentru progresul general al societății, pentru creșterea forțelor de producție și a nivelului de trai, dar ea reprezintă, totodată, singura cale pentru ca țara noastră să se poată apropia de nivelul țărilor dezvoltate economic. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al XI-lea Congres al partidului „viitorul țării depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat, ci, în primul rînd, de mijloacele materiale destinate creșterii continue a bogăției naționale”.

Trebuie relevat faptul că opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării este concepută în condițiile realizării unei eficiențe sporite a fondurilor alocate în acest scop. După cum a indicat în repetate rînduri conducerea partidului, progresul rapid al societății, creșterea în ritm înalt a venitului național, depind nu numai de resursele destinate fondului de acumulare, ci și de modul în care acestea sînt gospodărite. Prevederile respective ale planului cincinal sînt rezultatul analizelor și acțiunilor întreprinse pentru folosirea mai eficientă în toate ramurile economiei a

resurselor alocate atît creșterii fondurilor fixe cît și stocurilor materiale. În ceea ce privește fondurile fixe, respectiv dimensionarea investițiilor, s-a acționat pe linia sporirii eficienței prin micșorarea investiției specifice, reducerea ponderii volumului de construcții-montaj în totalul investițiilor, scurtarea duratei de execuție a lucrărilor, acțiuni conjugate cu folosirea mai judicioasă a capacităților de producție existente. Pe de altă parte, la folosirea mai eficientă a fondului de acumulare vor contribui modificările calitative proiectate în structura acestuia. Comparativ cu realizările din perioadele precedente, a fost majorată partea destinată investițiilor nete la circa 90% (83—85% în cele două cincinale anterioare) și micșorată la 10% partea din acumulare ce revine stocurilor materiale (15—17% în perioadele anterioare). Acestea din urmă au fost dimensionate mai judicios luîndu-se în considerare posibilitatea accelerării vitezei lor de rotație, îndeosebi prin scurtarea ciclului aprovizionare — fabricație — desfacere.

Ținînd seama de sumele alocate din venitul național pentru acumulare, cît și de sumele destinate finanțării investițiilor pe seama amortizării fondurilor fixe, se prevede ca **fondul național de dezvoltare economico-socială să fie în actualul cincinal mai mare decît cel realizat în perioada precedentă de zece ani**. Va fi astfel posibil să se înfăptuiască un vast program de investiții, de circa 1 000 mld. lei, din care aproape 9/10 au fost repartizate ramurilor producției materiale — factor hotărîtor pentru amplificarea și modernizarea bazei tehnico-materiale necesară asigurării creșterii economice prevăzute. Ca urmare, avuția națională acumulată în fonduri fixe va ajunge în 1980 la aproape 2 000 mld. lei, față de circa 1 200 mld. lei în 1975 și numai 517 mld. lei în anul 1965, ceea ce impune preocupări deosebite pentru gospodărirea cît mai eficientă a acestui important potențial.

Menținerea unei rate înalte a acumulării în perioada 1976—1980 asigură, prin creșterea an de an a fondului de consum, majorarea resurselor venitului național destinate îmbunătățirii nivelului de trai al populației. Prevederile actualului cincinal vin să adauge noi valențe experienței țării noastre, care a demonstrat că alocarea unei rate înalte din venitul național pentru acumulare a fost însoțită de creșteri accelerate ale fondului de consum. Sînt concludente în acest sens următoarele date (tabelul nr. 2):

Tabelul nr. 2

Corelația dintre acumulare—consum în perioada 1956—1980

Perioada	Rata acumulării —%—	Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum —%—
1956—1960	17,1	4,5
1961—1965	25,5	5,3
1966—1970	29,5	7,0
1971—1975	circa 34,0	7,5
1976—1980	33—34	8,0

Rezultă că în cincinalul actual, ca de altfel în întreg deceniul 1963—1975, cînd s-a alocat o rată mai ridicată pentru acumulare decît în perioadele pre-

cedente, se realizează ritmurile cele mai înalte de creștere a fondului de consum, ceea ce demonstrează justetea strategiei aplicate de Partidul Comunist Român în domeniul repartizării venitului național. Pe fondul măsurilor menite să asigure folosirea fondului de consum printr-o repartizare cît mai echitabilă a veniturilor între membrii societății, au fost create astfel resurse sporite pentru majorarea veniturilor populației, pentru satisfacerea în condiții tot mai bune a necesităților de trai, pentru ridicarea calității vieții.

După cum se subliniază în Programul partidului adoptat de Congresul al XI-lea, „politică generală a partidului, edificarea societății multilaterale dezvoltate au drept țel suprem ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, sporirea gradului de civilizație a vieții întregii societăți. Acestui țel îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale, pentru creșterea venitului național”. Ca rezultat al amplificării potențialului economic, al creșterii venitului național, planul cincinal prevede sporirea cu 35—40% a veniturilor totale reale ale populației. Principala cale de formare a veniturilor o va constitui și în cincinalul actual creșterea veniturilor provenite din retribuirea muncii. Retribuția reală se va majora cu 18—22%, iar veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, cu 20—29%. Veniturile tuturor cetățenilor patriei vor spori în continuare și prin intermediul fondurilor sociale de consum, care asigură extinderea activităților social-culturale, respectiv a învățămîntului, culturii, sănătății publice etc., servicii de care populația va beneficia în cea mai mare parte în mod gratuit. Se va ajunge în 1980 la alocarea în acest scop a peste 11 000 lei pe o familie, cu circa 50% mai mult decît în anul 1975.

În funcție de dinamica și nivelul veniturilor, cît și de schimbările previzibile în structura cheltuielilor populației, planul cincinal prevede creșterea cu 45—47,5% a vînzărilor de mărfuri din comerț și cu 61—68,6% a prestărilor de servicii. În legătură cu desfacerea de mărfuri prin comerț — care formează partea preponderentă a fondului de consum — planul cincinal prevede modificări în structura acestora, în sensul sporirii mai accentuate a produselor cu putere nutritivă ridicată (carne și produse din carne, lapte și produse lactate, legume, fructe) cît și a mărfurilor de folosință îndelungată (mobilă, aparate electrocasnice, autoturisme etc.).

La creșterea nivelului de trai al populației va contribui și accelerarea ritmului construcțiilor de locuințe; în perioada 1976—1980 se vor construi 815 000 apartamente din fondurile sau cu sprijinul statului, aproape tot atît cît s-a realizat în perioada precedentă de zece ani. Totodată, se estimează că se vor construi de către populație încă circa 300 000 locuințe în regie proprie, în special în mediul rural.

Realizarea obiectivelor planului cincinal cu privire la crearea și repartizarea venitului național va crea condițiile necesare pentru creșterea puternică a forțelor de producție, pentru apropierea României de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

dr. A. ROSEN

PLAN ● ANGAJAMENTE

Un obiectiv primordial al activității întreprinderilor

REALIZAREA PRODUCȚIEI LA TOATE SORTIMENTELE

ÎN 1976, ca și în ceilalți ani ai actualului cincinal, sînt alocate importante fonduri de investiții pentru ridicarea de noi și importante obiective economice și social-culturale — expresie elocventă a grijii și preocupării partidului și statului nostru pentru dezvoltarea continuă a economiei. Pe șantiere, constructorii depun eforturi susținute pentru respectarea graficelor de execuție a lucrărilor — condiție hotărîtoare în accelerarea ritmului de lucru, în punerea la termen în funcțiune și chiar în devans a noilor obiective. Activitatea și rodnicia muncii lor este însă strîns legată de modul în care sînt aprovizionate șantierele cu materii prime și materiale, de felul cum întreprinderile producătoare de materiale de construcții își onorează contractele economice încheiate cu beneficiarii. Cum au răspuns întreprinderile Centralei materialelor de construcții acestei cerințe, cu ce rezultate au încheiat activitatea în primul semestru al anului, pe ce coordonate vor acționa, în continuare ?

Ritmurile creșterii și dimensiunile realizărilor

ANUL ACESTA planul Centralei materialelor de construcții prezintă creșteri importante față de realizările din 1975. Este relevant faptul că la producția globală industrială sporul este de 10,7%, iar la productivitatea muncii de 7%. Creșterile sînt și mai evidente la unele sortimente : la prefabricate din beton armat, de exemplu, creșterea este de 27,5%, iar la panouri mari pentru locuințe de 17,3%. Pentru îndeplinirea acestor sarcini colectivele de muncă din întreprinderile centralei și-au concentrat eforturile încă din primele luni ale anului, spre mobilizarea și valorificarea cit mai deplină a rezervelor potențiale existente la fiecare loc de muncă. Între acțiunile principale desfășurate în această direcție notăm :

- cunoscîndu-se din timp sarcinile de plan pe 1976, factorii de răspundere din întreprinderi au luat măsuri pentru revizuirea și repararea mașinilor și utilajelor, în așa fel încît acestea să func-

ționeze la cei mai înalți parametri. În același timp, au fost luate măsuri care să asigure desfacerea produselor, prin încheierea la timp a contractelor cu beneficiarii, fapt ce a facilitat o aprovizionare corespunzătoare cu materii prime și materiale de la furnizori ;

- apreciîndu-se faptul că sistemul de remunerare în acord global stimulează inițiativa muncitorilor și îi cointere-sează în mai mare măsură în sporirea producției și productivității muncii, în

multe unități (întreprinderile de materiale de construcții din Roman, Călărași, Brașov, Deva și în altele) s-a introdus sau s-a extins această formă de remunerare ;

- pentru a preîntîmpina diferitele neajunsuri care s-au manifestat în 1975 în unele întreprinderi, în acest an centrala a format colective de specialiști din cercetare-proiectare, precum și din unele unități cu profil similar pentru a le sprijini în punerea la punct a problemelor nerezolvate. Asemenea colective și-au desfășurat activitatea un timp în întreprinderile de materiale de construcții din Odobești, Doicești, în întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui și întreprinderea de prefabricate din beton Timișoara — unități care erau confruntate, chiar de la început de an, cu unele greutăți ;

- o practică bună care s-a încetățenit de anul trecut este aceea că fiecare membru al biroului consiliului oamenilor muncii al Centralei coordonează și răspunde direct de activitatea unei întreprinderi. În acest fel, s-a asigurat o mai operativă sprijinire a întreprinderilor în rezolvarea unor probleme care depășesc competența și posibilitățile lor, s-a ajuns la o cunoaștere în-deaproape a realității de către conducerea centralei și luarea de decizii în deplină cunoștință de cauză etc.

Acțiunile desfășurate, eforturile susținute depuse s-au materializat în realizări de seamă, bilanțul primului semestru fiind din acest punct de vedere grăitor (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Principalii indicatori de plan în semestrul I 1976 la unele întreprinderi și pe ansamblul centralei

Unitatea	Indicatorii		
	Productia globală	Productia marfă	Productivitatea muncii
Întreprinderea de materiale de construcții Roman	108,6	110,2	104,1
Întreprinderea de prefabricate din beton Galați	109,5	117,5	107,4
Întreprinderea de materiale de construcții Călărași	103,5	112,1	103,7
Întreprinderea de materiale izolatoare București	108,2	116,2	106,6
Întreprinderea de produse ceramice Jimbolia	107,9	109,1	107,9
Întreprinderea de produse ceramice Lugoj	108,9	120,2	107,7
Total centrală	102,5	109,0	102,3

Cînd planul fizic pe sortimente este realizat și contractele economice sînt onorate

RĂTIUNEA oricărei depășiri de plan într-o perioadă dată trebuie să fie mai buna acoperire a nevoilor economiei naționale, satisfacerea obligațiilor asumate prin contractele economice. Rezultatele cu care întreprinderile centralei au încheiat primul semestru dovedesc că ele au înțeles pe deplin acest deziderat major. În activitatea desfășurată, ele au pus, în primul rînd, un accent deosebit pe realizarea producției fizice la toate sortimentele planificate — orientînd în acest sens toate efortu-

rite, precum și măsurile tehnice și organizatorice. Dacă, așa cum rezultă din tabelul nr. 2, planul la principalele sortimente a fost depășit la nivelul centralei, o serie de întreprinderi au ob-

Tabelul nr. 2

Realizarea planului centralei la principalele sortimente pe semestrul I

Prefabricate din beton armat	100,7
Panouri mari pentru locuințe	102,1
Tuburi din beton armat precomprimat	103,5
Elemente prefabricate pentru construcții industriale	104,6

ținut realizări deosebite. Este vorba de depășirea sarcinii planificate la prefabricate din beton armat la care, pe prim plan se situează, prin realizările

obținute. întreprinderile de materiale de construcții din Odobesti, Turda, Deva, Roman, precum și Întreprinderea de prefabricate din beton Galați (depășirile la aceste sortimente s-au situat între 104,5—112,4⁰), iar la panouri mari pentru locuințe întreprinderile amintite, plus Întreprinderea de materiale de construcții Călărași (nivelele de realizare a planului situându-se între 103—129⁰).

Drept corolar al eforturilor depuse pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan la producția fizică și la principalele sortimente, întreprinderile

Tabelul nr. 3

Cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă la unele întreprinderi și pe ansamblul centralei în semestrul I 1976

Unitatea	Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă (lei)
Întreprinderea de materiale de construcții Roman	27,78
Întreprinderea de materiale de construcții Deva	17,56
Întreprinderea de produse ceramice Sighișoara	42,14
Întreprinderea de produse ceramice Jimbolia	11,18
Total centrală	7,45

centralei au reușit să aprovizioneze mai bine și mai ritmic șantierele cu materiale de construcții, să-și onoreze

aproape în totalitate obligațiile contractuale. În primele 6 luni ale anului, de exemplu, unitățile centralei au avut încheiate 8 252 contracte economice. Dintre ele, covârșitoarea majoritate — respectiv 7 686 contracte — au fost onorate întocmai, livrându-se beneficiarilor produsele la termenele și în cantitățile specificate de acestea.

La o analiză mai atentă a situației privind onorarea contractelor economice au rezultat însă și unele minusuri în această direcție, în sensul că, în primul semestru, au rămas neacoperite 556 contracte economice, însumând circa 4% din valoarea producției contractate. Aceasta nu putea să nu se resimtă și în activitatea unor șantiere, care n-au primit la timp materiile de construcții contractate. Au fost unități ca, de pildă, cele de materiale de construcții din Doicești și Iași, Întreprinderea de prefabricate din beton Craiova și Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui, care au înregistrat serioase rămăneri în urmă în realizarea unor produse la nivelul celor planificate (la blocuri ceramice, cărămizi, țigle etc.).

Cauzele nerealizării obligațiilor contractuale de către aceste unități au fost multiple. De pildă, Întreprinderea de materiale de construcții din Doicești a întâmpinat — ce-i drept — unele greutăți în aprovizionarea cu materii prime, în special în primul trimestru. Dar cauza principală a nerespectării contractelor rezidă în faptul că aici n-au fost valorificate nici pe departe posibilitățile de producție pe care le avea (la mașini s-au semnalat numeroase stagnări, ca urmare a defecțiunilor mecanice și electrice) și, din această cauză, s-a lucrat în „asalt“, rămânându-se în urmă la unele sortimente (este vorba de cărămizi și blocuri ceramice).

De altfel, stagnările în funcționarea unor mașini sau utilaje, ca și utilizarea incompletă a timpului de lucru al muncitorilor au fost, în principal, cauzele care au pus în imposibilitate și celelalte întreprinderi amintite să-și realizeze toate sortimentele și, deci, să-și onoreze obligațiile asumate prin contractele economice încheiate cu beneficiarii. Pornind de la această situație s-au întocmit planuri de măsuri care au menirea să ducă la recuperarea rămănerii în urmă la unele sortimente și la respectarea întocmai a obligațiilor contractuale.

Costurile de producție în strînsă dependență de nivelul realizărilor de plan

INDEPLINIREA indicatorilor cantitativi ai planului — producția fizică și sortimentală — planificate a avut înrîurire pozitivă și asupra realizării indicatorilor calitativi, de eficiență. În cele mai multe unități — mai ales în acelea unde planul fizic a fost îndeplinit la toate sortimentele — cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă au fost substanțial micșorate, iar la nivelul centralei acestea au fost reduse cu 7,45 lei (tabelul nr. 3), fapt ce s-a soldat cu o economie suplimentară la prețul de cost de circa 19 milioane lei. Este meritoriu faptul că în cele mai multe unități (Întreprinderea de produse cera-

L. ȚĂRANU

(Continuare în pag. 15)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

REPARTIȚIA VENITULUI NAȚIONAL PENTRU DEZVOLTARE ȘI CONSUM

O OPTIUNE FUNDAMENTALĂ a politicii economice a partidului și statului nostru o constituie repartizarea venitului național pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum în așa fel încât să asigure atât creșterea continuă a nivelului de trai și civilizație al oamenilor muncii, țelul suprem al politicii partidului, cât și realizarea reproducției largite, a unui ritm înalt de dezvoltare, menit să permită progresul economico-social continuu al țării. Experiența României demonstrează că numai alocarea din venitul național a unei părți însemnate pentru dezvoltare asigură înfăptuirea acestor obiective.

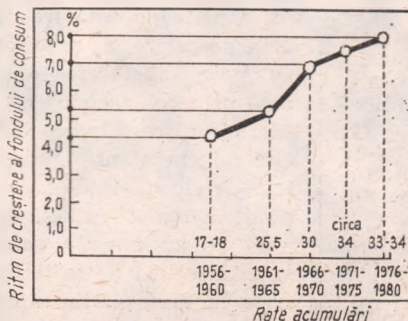
Ponderea fondului de dezvoltare în venitul național a fost în perioada 1955—1960 de 17,1 procente; o asemenea proporție abia a asigurat condiții pentru înfăptuirea reproducției simple,

venitul național, volumul de fonduri fixe înregistrând creșteri sub necesitățile dezvoltării. În aceste condiții fondul de consum a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de numai 4,5⁰, cu consecințe asupra nivelului de trai al populației. La o rată de dezvoltare de cca 25⁰, cit s-a realizat în anii 1961—1965, au fost atinse unele din obiectivele planului cincinal, dar s-a renunțat la altele din lipsă de mijloace. Creșterea față de perioada precedentă a ratei dezvoltării a permis însă realizarea unui ritm mai mare de sporire a venitului național față de anii 1955—1960 (9⁰ comparativ cu 6,9⁰), ceea ce a creat condiții pentru sporirea fondului de consum într-un ritm anual mai ridicat, de 5,3⁰.

După Congresul al IX-lea al Partidului, cînd a început să se urmărească cu hotărîre înscrierea României în termen cit mai scurt în rîndul statelor dezvoltate economice, prin alocarea în perioada 1966—1970 pentru fondul de dezvoltare a 29—30% din venitul național s-au creat condițiile materiale pentru constituirea bazelor noi, moderne ale industriei românești, pentru obținerea unor importante realizări în dezvoltarea intensivă a agriculturii, în știință, învățămînt, în celelalte sectoare. Fondul de

consum a crescut în acești ani cu un ritm de 7⁰, reliefind elocvent relația direct proporțională între creșterea capacității productive a țării și sporirea nivelului de trai.

Trecerea la înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate evidențiază și mai semnificativ această legătură. Rata înaltă — de circa 34⁰ — alocată din venitul național fondului de dezvoltare în perioada 1971—1980 a permis și permite desfășurarea în economie a unor programe de investiții de amploare care asigură ritmuri dintre cele mai înalte dezvoltării, concepută într-o pregnantă accentuare a laturilor calitative (venitul național a crescut astfel cu peste 11⁰/4 în 1971—1975 și crește cu 10—11⁰ în 1976—1980). În acești ani cu cele mai mari rate de dezvoltare se înregistrează și cele mai ridicate ritmuri de creștere a fondului de consum (7,5⁰ în anii 1971—1975 și 8⁰ în 1976—1980), progrese sensibile în calitatea vieții.

D. P.

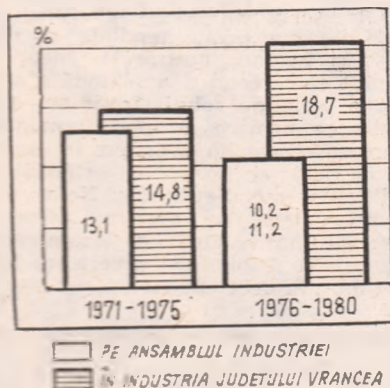

JUDEȚELE ȚĂRII

VRANCEA

REALIZĂRILE obținute de locuitorii județului Vrancea în perioada care s-a scurs de la înființarea acestuia, prin noua împărțire teritorial-administrativă (1968) pun în evidență potențialul economic și uman de care dispune și preocupările și aspirația către un loc mai bun în ierarhia județelor țării.

Cincinalul 1971—1975 va rămâne ca o perioadă distinctă în afirmarea valențelor economiei vranceane. Prin realizarea sarcinilor stabilite pentru această perioadă înainte de termen, prin obținerea unei producții suplimentare de peste 1,7 mld. lei, ca și prin ritmurile stabilite pentru perioada 1976—1980 s-au creat condiții ca la sfârșitul actualului cincinal județul Vrancea să se situeze în grupa județelor cu o producție globală industrială între 10—15 mld. lei.

RITMURILE SUPERIOARE DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI INDUSTRIALE (ritmul mediu anual în procente)

Din grafic rezultă, ca o constantă pentru deceniul 1970—1980, devansarea ritmurilor medii anuale de dezvoltare a industriei pe plan național de către ritmurile de dezvoltare a industriei județului, iar pentru procesul de înnoire a producției este caracteristic faptul că ponderea produselor noi și reproiectate în 1975 a fost de 45% față de 21% în 1971. De asemenea, este semnificativ faptul că în cincinalul trecut valoarea fondurilor fixe pe un muncitor a crescut cu 54,9 la sută în timp ce personalul angajat a crescut cu 35,6 la sută.

Renunțând de-a lungul secolelor pentru calitatea vinurilor produse în podgoriile Odobești, Panciu, Cotești ș.a. țipurile vranceane au devenit binecunoscute și pentru calitatea și cantitatea de carne livrată la fondul de stat. În cincinalul trecut, producția globală agricolă a crescut în ansamblu cu 31 la sută, efectivele de animale sporind cu 12—65 la sută: creșterea animalelor a devenit astfel a doua ramură agricolă importantă după viticultură. Complexele moderne de creștere a animalelor de la Mărtinești, Vinători, Goliști, Unirea, reprezintă o bază pentru transfor-

marea agriculturii în acest-cincinal într-o ramură modernă a economiei acestui județ.

Un ritm mai accelerat de creștere a industriei este imprimat în acest cincinal; față de nivelul anului 1975, în perioada 1976—1980 volumul investițiilor alocate județului și producția industrială urmează să crească de peste 2,3 ori, în noile obiective urmînd a se realiza circa 48 la sută din sporul producției industriale prevăzut pentru 1980. Mai mult decît pînă acum, investițiile sînt dirijate spre dezvoltarea industriei (62 la sută din volumul total); agricultura urmează să beneficieze de 24,4 la sută din volumul investițiilor.

Caracterul de dezvoltare industrială intensivă în actualul cincinal este pus în evidență de faptul că aproape 50 la sută din volumul producției globale industriale obținută în 1980 va fi reprezentat de produsele unor ramuri industriale noi ca chimia, industria construcțiilor de mașini și industria tricotajelor și confecțiilor. Intensificarea dezvoltării industriei se va realiza și prin îmbunătățirea indicilor de folosire a mașinilor și utilajelor în medie cu 8 la sută, ajungîndu-se la indici de folosire de circa 90 la sută. Dezvoltarea industrială a județului creează perspective suplimentării numărului locurilor de muncă cu circa 15 000, pe această cale personalul angajat la 1 000 locuitori sporind de la 181 în 1975 la 204 în 1980.

Adîncirea diviziunii muncii în cadrul județului, diversificarea producției și îmbunătățirea calității produselor au creat condiții pentru o participare sporită a județului Vrancea la schimburile internaționale. În 1975, în comparație cu 1970, producția destinată exportului a crescut cu 47,6 la sută; în 1975, 25 la sută din producția industrială se exportă. Pentru cincinalul 1976—1980 se prevede ca volumul mărfurilor pentru export să crească cu 118 la sută față de cincinalul precedent. Măsurile adoptate pentru extinderea și lărgirea nomenclatorului de produse destinate exportului, au fost însoțite de eforturile susținute pentru îmbunătățirea calității și competitivității produselor. Mutațiile calitative și structurale în economia județului Vrancea au creat condiții pentru îmbunătățirea substanțială a nivelului de trai, a calității vieții. Numărul apartamentelor ce se vor construi din fondul de stat, va crește în actualul cincinal de peste 13 ori față de perioada 1961—1965; retribuția medie lunară a crescut în 1974 față de 1965 cu circa 150 la sută. Calitatea vieții, privită sub aspectul nivelului de calificare, se va îmbunătăți substanțial în acest cincinal prin recrutarea a 20 300 muncitori, din care 10 500 prin școli profesionale.

Ion MANEA

DIN CRONICA ÎNTECERII

● De pe benzile de montaj ale **Întreprinderii de motoare electrice din Pitești** a ieșit cel de-al 5 000 000-lea motor electric fracționat, realizat de la începutul fabricației și pînă acum. În cei peste 8 ani care au trecut de la data integrării în circuitul productiv a acestei unități industriale, aici au fost introduse în fabricație mai mult de 80 tipuri motoare electrice asincrone și fracționare, concepute în aproape 250 variante constructive și de tensiune.

● **Industria județului Caraș-Severin** a consemnat un remarcabil succes pe care oamenii muncii îl dedică marii sărbători de la 23 August: îndeplinirea cu 5 luni mai devreme a angajamentului asumat la producția globală pe 1976. În acest fel, unitățile industriale ale județului au livrat în plus economiei naționale importante cantități de fontă, laminate, coals, utilaje metalurgice, motoare Diesel, marcare-turn, mobilă, furnire estetice și alte produse, în valoare de peste 500 milioane lei.

● Înainte de termen și-au îndeplinit angajamentele anuale și oamenii muncii din **industria județului Brăila**. Ei au depășit prevederile de plan la zi cu peste 140 milioane lei la producția globală și cu 231 milioane lei la producția-marfă.

● Cu rezultate meritorii se înscrie în cronica întrecerii socialiste și **colectivul Întreprinderii de aluminiu Slatina** care a produs suplimentar sarcinilor de plan la zi 850 tone de aluminiu primar și aliaje pe bază de metal argintiu, îndeplinindu-și astfel 85% din angajamentul anual.

● 200 milioane kilowați-oră peste prevederile de plan la zi au pulsat în Sistemul energetic național **unitățile aparținînd Întreprinderii „Electrocentrale” — Brazi** — cantitate superioară celei înscrise în angajamentul asumat pe întregul an.

● Creșterea de aproape două ori a producției și reducerea investițiilor cu circa 8 milioane lei față de prevederile inițiale — iată eficiența acțiunilor inițiate în cadrul **întreprinderilor de utilaj tehnologic, sîrmă, geamuri și de prelucrare a maselor plastice din Buzău**, pentru folosirea intensivă a spațiilor industriale existente. În spațiile cîștigate, după reorganizarea fluxurilor tehnologice, au fost puse în circuitul productiv o serie de utilaje care au permis unităților respective să furnizeze economiei naționale, în plus, în primele 7 luni ale anului produse în valoare de peste 150 milioane lei.

● Materializarea unor măsuri vizînd creșterea randamentelor războaielor și a celorlalte utilaje din dotare a permis **textilistelor întreprinderilor „Dorobanțul” — Ploiești, „Intex” — Păulești, „Postav” — Azuga, „Bucegi” și „Traianica” din Pucioasa** să producă în plus, de la începutul anului 500 000 mp țesături — cantitate care întrece substanțial angajamentul asumat de aceste colective pentru întregul an.

● În cinstea apropiatei Zile a minerului și a sărbătorii de la 23 August, **colectivele de muncă din industria extractivă a județelor Hunedoara și Alba** au realizat suplimentar, de la începutul anului, o producție globală în valoare de peste 50 milioane lei. Cea mai mare parte a sporului s-a obținut pe scama creșterii productivității muncii, ca rezultat al îmbunătățirii organizării producției în subteran și la uzinele de preparare.

ROLUL PROIECTĂRII ȘI AL TEHNOLOGIILOR AVANSATE ÎN DIMINUAREA COSTURILOR INVESTIȚIILOR

- Priorităţi într-o ecuație a eficienței: productivitatea muncii, industrializarea și creșterea gradului de prefabricare a construcțiilor
- Economii de materiale prin promovarea unor tehnologii avansate de execuție
- Un sistem coerent de coordonare modulară pentru diversificarea plasticității exterioare a construcțiilor.

PENTRU ÎNFĂPTUIREA prevederii din Programul Partidului Comunist Român ca pînă în 1980 să se soluționeze în linii generale problema spațiului locativ, în planul cincinal 1976—1980 sint prevăzute a fi construite 815 000 apartamente, cu 57% mai mult decît în cincinalul 1971—1975, de fapt tot atîtea cît au fost realizate în 10 ani anteriori. Aceste construcții vor asigura spațiul de locuit necesar unei populații de circa 2,5 milioane de locuitori.

Realizarea locuințelor urmează să se facă în condițiile îmbunătățirii gradului de confort, a finisajelor interioare și a plasticii fațadelor, precum și în condițiile sporirii eficienței activității de construcții. Acest program de construcții va aduce, totodată, schimbări de seamă în viața orașelor, definitivînd, în multe cazuri pentru o perioadă îndelungată, structura lor. Cu atît mai mare este răspunderea ce revine constructorilor în realizarea acestui program cînd este vorba de ansambluri ce vor fi create pe arterele principale de circulație ale orașelor sau pe bulevardele și străzile de legătură. Asigurîndu-se cîte 12 m² suprafață construită locuibilă pentru fiecare locuitor, rezultă o suprafață aproximativ dublă, la care trebuie adăugat efortul pentru realizarea lucrărilor edilitare, a drumurilor, spațiilor verzi, parcajelor și locurilor de joacă.

O concepție modernă

ÎN ÎNTREAGA LUME este declanșată în prezent o amplă activitate de cercetare științifică și tehnologică pentru perfecționarea soluțiilor existente și găsirea altora noi, în scopul îmbunătățirii condițiilor de confort și reducerii costului construcțiilor. Se remarcă existența unor preocupări majore pentru dezvoltarea susținută și eficientă a industrializării construcțiilor, ca principală cale de sporire a capacității de producție. În acest scop se depun eforturi în vederea stabilirii condițiilor tehnice și economice eficiente pentru dezvoltarea gradată a industrializării (prefabricare, mecanizare) pe etape:

- elaborarea și atestarea celor mai adecvate soluții tehnice și tehnologice pentru industrializarea tuturor categoriilor de lucrări de construcții;

- organizarea de construcții și șantiere experimentale;

- punerea la punct a unui sistem coerent de coordonare modulară și toleranțe în construcții.

O atenție deosebită se acordă alcătuirii construcțiilor și, în special, clădirilor de locuit și social-culturale, printr-o concepție adecvată, bazată pe subordonarea soluțiilor adoptate unor condiții

de performanță în realizarea lor și în concordanță cu cerințele funcționale și exigențele utilizatorilor. Referindu-ne în acest sens doar la un singur domeniu, și anume cel al închiderilor exterioare și al separațiilor interioare în clădiri, noua concepție are în vedere perfecționarea închiderilor ca element al clădirilor pentru asigurarea funcției de schimb cu mediul exterior sub aspect performanțelor funcționale — izolare hidrometrică și acustică, al gradului de industrializare și a aspectului estetic. Totodată, în direcția utilizării în construcții a materialelor pe bază de polimeri se prevede extinderea diversificării produselor și a domeniului lor de utilizare, mai ales sub forma unor produse și elemente gata finisate, cu funcțiuni complexe, ce pot fi montate ușor pe șantier cu un consum redus de manoperă.

În aceeași măsură se acordă atenție selectării și utilizării celor mai eficiente materiale și produse de construcții, care să satisfacă atît condițiile impuse de industrializare, cît și cerințele de alcătuire rațională a principalelor părți și elemente de construcții. Sub acest aspect, concepția are în vedere dezvoltarea și perfecționarea utilizării raționale a 3 grupe de materiale de bază: betonul (cu toate variantele lui), oțelurile și, în mod deosebit, aliajele ușoare, precum și masele plastice diversificate ca sortimente, domenii și posi-

bilități de aplicare. Dealtfel, trebuie spus că în perspectivă se prevede realizarea industrializării complete a lucrărilor, bazată pe prefabricarea uzinală integrală a construcțiilor, volumul lucrărilor realizate pe șantier reducîndu-se la o cotă de sub 5%.

Multe din aceste tendințe se regăsesc și în țara noastră. De menționat faptul că cercetarea autohtonă a adoptat o serie de soluții moderne, originale, ca urmare a unor experimente care astăzi capătă extindere în practica proiectării și executării clădirilor și edificiilor social-culturale. Ne vom referi la cîteva din acestea, avînd ca exemplu ansamblurile de locuințe ce se execută în Capitală și experiența Institutului „Proiect”-București.

Remodelarea urbană și progresul tehnic

REALIZAREA în cincinalul 1976—1980 a programului de construcții și lucrări social-culturale în Capitală presupune construirea unui număr de 150 000 apartamente. Acestea își vor găsi amplasamente atît în completarea marilor ansambluri de locuințe din Titan, Drumul Taberei, Berceni, cît și pe arterele importante de circulație și de pătrundere în oraș către zona centrală ca: Armata Poporului, Pantelimon, Colentina, Mihai Bravu, Șoseaua Ștefan cel Mare etc. În toate aceste activități de mare amploare, important va fi ca în afară de înscrierea armonioasă a noilor ansambluri în angrenajul urban al viitorului să se realizeze și o legătură firească între noile realizări și elementele vechiului oraș.

Pornind de la aceste imperative de prim ordin sintem și vom fi confrunțați, în continuare, cu noi probleme în această deosebit de complexă activitate care este sistematizarea. În acțiunea de remodelare a zonelor existente este caracteristică nu numai funcția cu conținut social și economic, ci și valoarea și expresia sa arhitecturală. Evoluția

rapidă și profundă a necesităților colective și individuale, orientarea politică urbană către asigurarea condițiilor tot mai bune de desfășurare a activităților sociale, economice și culturale ale populației fac indispensabilă folosirea unor tehnologii și tehnici de construcții care să conducă la satisfacerea acestor deziderate social-economice. O asemenea mare acțiune, ce presupune o participare creatoare complexă și care va antrena eforturi tehnice, materiale și economice, se cere pregătită în mod corespunzător.

Procesul de transformare progresivă a orașului este nemijlocit legat și de modul de realizare al construcțiilor. În acest sens, remodelarea urbană ridică aspecte dificile, cu implicații profunde în plastica arhitecturală. Necesitățile de cazare pe care le are Capitala, chiar în etapa remodelării urbane, nu pot fi satisfăcute decât prin metode de construcții industrializate, singura cale posibilă de asigurare a rezolvării la nivel corespunzător a acestor cerințe cantitative și calitative.

Sentimentul de insatisfacție generat de aplicarea metodelor industrializate într-o anumită concepție, evidentă în marile ansambluri de locuit realizate, își au originea într-o generalizare simplistă a acestor tehnologii și procedee. Pornind de la faptul că sistemele industrializate trebuie adaptate cerințelor complexe ale arhitecturii și nu arhitectura subordonată acestor sisteme, prefabricarea, ca principal mijloc al industrializării, trebuie să aibă în vedere elementele constructive, care să-i creeze largi posibilități de variație în asamblare. Realizarea acestor obiective îndeamnă permanent la revizuirea concepției de proiectare, pentru eliminarea tehnologiilor de execuție cu un consum mare de manoperă și durate mari de execuție și extinderea procedeelor avantajoase sub aspectul acestor indicatori. Astfel, dacă în anul 1971 ponderea clădirilor de locuit realizate cu structură de rezistență din zidărie portantă și planșee monolit reprezenta circa 16,4%, în 1975 acest tip de clădiri a reprezentat doar 0,3%; practic acest procedeu a fost eliminat din concepția de proiectare.

În același timp, pe baza unei colaborări strânse cu Centrala de construcții-montaj și întreprinderile de construcții s-a trecut la extinderea structurilor și tehnologiilor cu un grad mai ridicat de industrializare. Evident, așa cum rezultă din tabelul nr. 1, în cincinalul încheiat a sporit considerabil execuția clădirilor cu ajutorul unor structuri și tehnologii cu un grad ridicat de industrializare. Au fost executate numeroase blocuri de locuințe integral din prefabricate sau din structuri mixte (cu elemente verticale turnate monolit în cofraje plane și cu planșee, grinzi și scări prefabricate; totodată, pe multe șantiere ridicarea construcțiilor a fost efectuată cu ajutorul cofrajeor glisante, cofrajelor tunel etc. — tehnologii moderne, de înaltă productivitate.

Firește, privind critic structurile și tehnologiile utilizate, trebuie remarcat că dacă s-au obținut mari realizări în privința sporirii ritmului de execuție — ca urmare a creșterii accentuate a productivității muncii — și economisirii unor importante cantități de materii prime, s-au manifestat și se manifestă însă și o serie de deficiențe. Bună-

Tabelul nr. 1
Evoluția tehnologiilor de execuție la structurile de rezistență a clădirilor realizate în cincinalul 1971—1975

Sistemul de execuție	în %		
	1971	1975	Total 1971— 1975
— Panouri mari prefabricate integral (P+4 — P+8)	40,7	19,4	30,6
— Diafragme (fagure, celular)	42,9	69,3	62,3
• cofraje plane	24,0	64,0	54,4
• cofraje glisante	14,6	3,2	5,0
• cofraje spațiale (tunel)	4,3	2,1	2,9
— Cadre	—	11,0	3,0
• monolit	—	4,7	1,3
• stilpi, grindă monolit și planșee prefabricate	—	6,3	1,7
— Zidărie portantă	16,4	0,3	4,1
Total apartamente	18 500	33 950	120 500

cară, dacă consumul de ore manoperă pe mp de suprafață desfășurată a marcat în ultimii 5 ani o reducere de circa 15%, utilizarea pe scară largă a tehnologiilor de execuție din panouri mari prefabricate și diafragme de tip fagure a prezentat dezavantajul realizării unor tipuri de locuințe rigide, fără posibilități de transformare ulterioară pentru adaptarea lor funcțională în concordanță cu mutațiile viitoare, prevăzute a avea loc în structura familiilor, corelate și cu îmbunătățirea continuă a condițiilor și necesităților locative.

În afara acestor restricții pe care le prezintă unele sisteme de execuție utilizate trebuie pusă în evidență și uniformitatea aspectului arhitectural al blocurilor de locuințe, penuria de varietate volumetrică, limitarea funcțională a clădirilor în exclusivitate pentru locuințe, datorită fragmentării spațiilor de la parter în celelalte etaje la dimensiunile limitate de travele uzuale ce nu depășesc în general 3,60 m, subordonând prin aceasta aproape în totalitate frumosul și, în parte, funcționalul unor elemente strict tehnologice. Datorită acestor scăderi pe care le prezintă structurile rigide, în ultimii ani Institutul „Proiect-București” a promovat într-o mai mare măsură sistemele de execuție de tip celular cu diafragme din beton monolit turnate în cofraje plane, la care s-a obținut un anumit grad de flexibilitate, variabil în funcție de dimensiunile celulelor, oferind posibilități de modificări interioare a apartamentelor prin desființarea, pe măsura necesităților, a unor pereți despărțitori neportanți. Din analiza sistemelor de execuție sub aspectul flexibilității apartamentelor, realizate în cincinalul trecut, rezultă următoarea evoluție cu creșteri mai importante în anii 1974—1975 (tabelul nr. 2).

Continuând preocupările pentru îmbunătățirea soluțiilor de proiectare și de extindere a sistemelor constructive cu grad mare de prefabricate, evoluția structurii construcțiilor de locuințe pentru cincinalul 1976—1980 se reduce, în principal, la 3 sisteme, față de 7 sisteme constructive realizate în cincinalul 1971—1975.

Restringerea gamei tipurilor de sisteme constructive va conduce, implicit, la o îmbunătățire a calității execuției, la creșterea substanțială a productivității muncii și la o folosire intensivă a

Tabelul nr. 2
Evoluția sistemelor de execuție

Flexibilitatea apartamentelor	Anul	
	1971	1975
Locuințe compartimentate cu elemente fixe	93	40
Locuințe cu un anumit grad de flexibilitate	7	6
Total apartamente	18 500	33 950

bazei materiale a unităților de construcții. Desprindem, deci, concluzia că sistemele constructive adoptate pentru realizarea construcțiilor de locuințe în acest cincinal sînt comparabile cu cele folosite în construcțiile de serie pe plan mondial. Singurul sistem constructiv care încă nu a fost adoptat în municipiul București îl constituie construcțiile integral prefabricate din elemente spațiale.

Industrializarea și diversificarea plasticii exterioare a construcțiilor

COORDONAT cu acest program de sisteme constructive și tehnologii de execuție s-au stabilit propuneri de amplasamente pentru întregul cincinal, urmînd să se realizeze construcții în

Eugen IORDĂCHESCU

director tehnic,
Institutul „Proiect”-București
Petre GHEORGHIU

(Continuare în pag. 12)

Termenul optim de reducere a duratelor de realizare a investițiilor

PROPUNEREA pe care o prezentăm urmărește sporirea eficienței economice a investițiilor prin evidențierea și determinarea eforturilor necesare pentru o **scurtare rațională** a duratei de execuție. Am subliniat caracteristica „rațională” deoarece, așa după cum se arată mai departe, nu orice scurtare este „avantajoasă”. În aceste condiții ne propunem să evidențiem care este termenul optim de reducere a duratei de realizare a obiectivelor de investiții pentru constructor și beneficiar. De asemenea, se va urmări depistarea condițiilor necesare de avut în vedere pentru o scurtare într-adevăr eficientă a duratelor de execuție.

Trebuie precizat de la început faptul că pentru scurtarea duratelor de execuție, constructorul depune un efort suplimentar, efectuând cheltuieli în plus. Pentru a stimula organizațiile de construcții în scurtarea termenelor de execuție, apare necesară o compensare a acestor cheltuieli suplimentare. Lucru nu numai necesar dar și posibil, deoarece beneficiarul realizează pe baza reducerii duratelor economii substanțiale și beneficii suplimentare. De obicei acestea depășesc cheltuielile constructorului, pe care le-ar putea deci compensa. Deoarece din acest punct de vedere nu orice scurtare este eficientă, prezentăm în continuare, o ilustrare grafică a acestor aspecte.

E bine de precizat că există două termene-limită, din punct de vedere tehnic, pentru terminarea execuției unei lucrări: termenul minim posibil și termenul normal. Economii directe imediate rezultă din micșorarea duratei de execuție sub cea normală dar nici oricât, așa după cum se va vedea mai departe. Micșorându-se durata de execuție se micșorează deci și durata de imobilizare a fondului de investiții până la darea în funcțiune a investiției. Aceste imobilizări, prin efectele lor, se mai cunosc și sub numele de „pierderi convenționale”.

În timpul execuției, costul unei investiții rezultă din trei categorii de cheltuieli distincte :

1. **Cheltuieli directe*** (C.d.), care sînt minime numai pentru durata normală de execuție și cresc pe măsură ce se scurtează această durată. Creșterea rezultă, între altele, din măsurile suplimentare pentru asigurarea la fața locului a cantităților periodice mai mari de resurse ce devin necesare.
2. **Cheltuieli indirecte*** (C.i.), care se micșorează pe măsură ce se scurtează durata de execuție.
3. **Pierderile convenționale** (P.c.) care ca și cheltuielile indirecte, se micșorează pe măsură ce se scurtează durata de execuție.

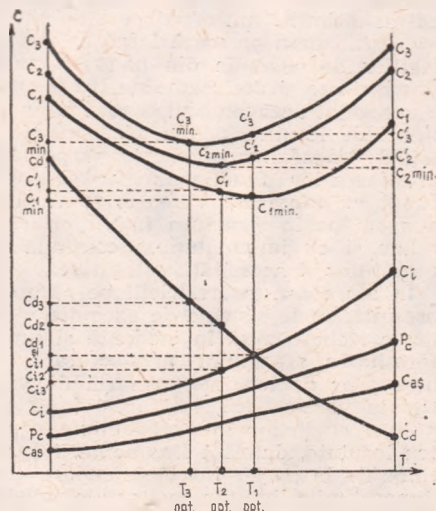
Cum executantul nu este confruntat decât cu primele două categorii de cheltuieli, totalul costului acestora se poate prezenta grafic ca în figură prin curba C_1 iar optimul lor pentru constructor prin punctul „ C_1 min”.

Pentru beneficiar trebuie să luăm în considerație însă și pierderile convenționale. În acest caz reprezentarea grafică a optimizării costului total ia forma curbei C_2 . Se observă aici că termenul optim de execuție „ T_2 opt.” este mai mic dar afectează interesele executantului mărirind costul lucrărilor ce le execută (de la punctul C_1 minim la C_1'). În conse-

cință pentru ca executantul să realizeze termenul „ T_2 opt.” în condiții avantajoase și pentru el, trebuie să i se ramburseze diferența de cost dintre Cd_2 și Cd_1 , de pe curba Cd. Această diferență este aferentă costului mai ridicat pentru executant, corespunzător termenului „ T_2 opt.”. Executantul îi revine în plus economia ce se realizează la cheltuielile indirecte ($C_i - C_i'$), care scad la „ T_2 opt.”.

Pentru beneficiar însă, spre a fi eficientă, este necesar ca această rambursare să fie acoperită de diferența dintre costurile C_2 și C_2 min de pe curba costului total al investiției. Iată deci de ce am menționat la început că scurtarea trebuie să fie „rațională”, deoarece nu orice scurtare este și „avantajoasă”.

Pentru economia națională în ansamblu este însă necesar să luăm în considerație și cheltuielile asociate eficienței economice (Cas. din figură). Dintre acestea mențio-

năm continuarea pierderilor convenționale comparate cu amortismentele între termenele T_2 opt. și T_1 opt.

Aceste cheltuieli acționează începînd tot de la aceeași dată (T_2 opt.) cînd am considerat încetarea pierderilor convenționale luate în calcul pentru beneficiar în cazul reprezentat în figură. Ca și pierderile convenționale menționate, cheltuielile asociate eficienței economice se micșorează în funcție de un termen cit mai mic de terminare a execuției, respectiv de intrare în funcțiune a obiectivului investiției (T_2 opt.). Reprezentarea grafică a optimizării trebuie făcută și cu luarea în considerație a acestor cheltuieli asociate (vezi figura), în care se observă că termenul optim de execuție „ T_3 opt.” este și mai mic decît „ T_2 opt.”. Pentru ca executantul să realizeze termenul optim („ T_3 opt.”) în condiții avantajoase pentru el, trebuie de astă dată să i se ramburseze diferența de cost dintre Cd_3 și Cd_1 de pe curba Cd aferentă diferenței dintre termenele „ T_3 opt.” și „ T_1 opt.”. Rămîne executantului — ca și în cazul precedent — economia ce se realizează la cheltuielile indirecte ($C_i - C_i'$).

Pentru ca economia națională să poată suporta eficient această operație, trebuie ca diferența de cost total $C_3 - C_3 \text{ min}$, să acopere finanțarea ei. Și mai rămîne încă un plus pentru economia națională, neluat în calcul pînă acum: realizarea

de beneficii cit mai devreme, plus evitarea riscului ca în partea finală a perioadei de realizare a beneficiilor, în cazul termenului nescurtat de execuție, acestea să nu se mai poată realiza din cauze cu totul și cu totul imprevizibile.

Creșterile cheltuielilor totale C_1 (directe plus indirecte) în funcție de scurtarea mai mare sau mai mică a duratei de execuție le poate calcula executantul dacă nu au făcut obiectul unei variante în cadrul vreunui studiu preliminar special al S.T.E., cu actualizările necesare. Pierderile convenționale le poate calcula Banca de Investiții dacă nu rezultă tot ca mai sus. Cheltuielile asociate eficienței economice trebuie să le actualizeze la nevoie proiectantul.

În plus scurtarea duratelor de execuție nu e totdeauna eficientă în fapt dacă nu s'intrunesc și alte condiționări care în prezent nu figurează în graficele de eşalonare a investițiilor. Așa, de pildă, sînt investițiile conexe.

Fiînd conexe unui anumit obiect, ele nu au prioritate pentru alți beneficiari în al căror domeniu de administrare se află și care le introduc actualmente în plan. Considerăm deci că apare necesară cuprinderea în graficul de realizare a investițiilor a tuturor activităților desfășurate pentru realizarea unui obiectiv de investiții, chiar dacă ele au responsabilități diferite și dacă sînt sau nu lucrative, consumă sau nu direct resurse pe parcursul desfășurării lor.

Pentru coordonarea realizării mai multor obiective de investiții intercondiționate ca cele de genul prezentat este cunoscută metoda RAMPS (Resource Allocation and Multi-Project Scheduling). Planificarea obținută prin această metodă este drept că nu intrunește condițiile de optim, însă le intrunește pe acelea ale unei soluții bune.

Pentru o scurtare a duratelor de realizare trebuie luate în considerare la nivelul economiei naționale și creșterile de producție care trebuie să le realizeze alți producători (de materii prime și semifabricate), deoarece sînt necesare întăririi, în funcțiune mai devreme ale noului obiectiv al investiției luat în considerație. De asemenea, trebuie avută în vedere la nivel „macro” și prioritatea altui obiectiv care ar suferi de pe urma efortului executantului de a realiza mai devreme obiectivul considerat la început sau invers, care ar cere intrarea în funcțiune mai devreme a obiectivului considerat. Aceste situații trebuie și poată fi examinate în desfășurarea lor dinamică. Este necesară deci asocierea metodei Balanței legăturilor dintre ramuri (care este utilizată în prezent, dar are caracter static) cu graficele-rețea, respectiv metoda drumului critic (metodă prin excelență dinamică). Desigur că se poate utiliza și metoda „INPUT-OUTPUT” în versiunea ei dinamică.

În prezentarea de mai sus am folosit metoda grafică deoarece este mai expresivă. Optimizarea dorită se poate face și sub formă tabelară — fiind mai precisă — sau sub formă analitică.

arhitect Ilie ȘTEFĂNESCU

* Cheltuielile directe și indirecte sînt precizate prin Instrucțiunile — republicate în anul 1963 — pentru aplicarea H.C.M. nr. 744/1957.

„PILONII” EFICIENȚEI EXPORTULUI: CREATIVITATE COMPETITIVITATE

— sau cum se cucerește și se menține
locul II în ierarhia țărilor exportatoare —

● Conceptul de inovație continuă în acțiune ● Ritmul mediu de înnoire — 70 la sută ● Semnificațiile economice ale înnoirii tehnice ● O forță capabilă să depășească performanțele mondiale ● Cum pot fi dobândite 18 milioane lei valută prin autodotare și alte virtuți ale creației de utilaje specializate ● „Calitatea” cadrelor și implicațiile sale economice ● Îmbunătățirea calității produselor începe pe planșetele proiectanților ● Ritmul înnoirii și diversificării — o „armă” de pătrundere pe noi piețe.

O PRIVIRE retrospectivă cit de sumară asupra devenirii întreprinderii „1 Mai” din Ploiești în deceniile postbelice până la potențialul actual de mare exportator mondial de utilaj petrolier este deosebit de semnificativă pentru evoluția industriei românești.

Și astăzi stind de vorbă cu veterani ai uzinei cu greu poți să-ți imaginezi cum a fost posibil ca în condițiile începutului, în anii '50, acești oameni să înalțe primele instalații de foraj românești. Dar nu dezlegarea acestor „enigme” tehnico-economice ne-a adus în mijlocul constructorilor ploieșteni de utilaj petrolier, ci trăinicia succeselor obținute an de an în înnoirea producției, în creșterea performanțelor și competitivității instalațiilor de foraj, produse care fiecare sînt de dimensiunile unei fabrici mijlocii.

Evoluția noilor tipuri de instalații de foraj românești, spre performanțe tot mai mari (vezi graficul nr. 1) a fost însoțită de recunoașterea internațională a calității acestora, calitate răsplătită prin numeroasele distincții internaționale primite. Cum a reușit colectivul întreprinderii să realizeze acest ritm alert de înnoire a producției și de creștere a exporturilor — a constituit tocmai tema dezbaterii organizată de „Revista economică” împreună cu Comitetul municipal Ploiești al P.C.R. în întreprinderea „1 Mai” Ploiești, dezbateri ale cărei concluzii le prezentăm în cele ce urmează.

Rolul concepției proprii

PRINTRE PUNCTELE FORTE ale strategiei întreprinderii trebuie menționată în primul rînd concepția proprie care stă la baza activității de cercetare, proiectare și execuție a utilajului petrolier. Creată în urmă cu 70 de ani în apropierea marilor exploatare petroliere de pe Valea Prahovei, fosta uzină de reparații utilaj petrolier „Concordia” a format de-a lungul deceniilor multe generații de muncitori a căror iscusință în producția și exploatarea utilajului petrolier a fost plinar pusă în valoare în urma naționalizării, cînd ei au devenit stăpîni pe mijloacele de producție. Că au știut să o gospodărească mai bine decît oricare întreprinzător o dovedesc rezultatele de azi: **România al doilea exportator mondial de utilaj petrolier.**

Principala apreciată nemijlocit astăzi în țări ca Algeria, Argentina, Brazilia, R.D. Germană, Turcia, unde uzina acordă asistență tehnică și service la montarea și punerea în funcțiune a utilajului petrolier. Produsele uzinei sînt însă cu-

noscute pe toate continentele, în cele peste 30 de țări cu care întreține în prezent relații comerciale prin întreprinderea de comerț exterior Industrial export. Un aport substanțial la realizările de astăzi și-a adus și școala românească de utilaj petrolier, formată în cadrul Institutului de Petrol, a institutelor de proiectări și cercetări din acest domeniu (Institutul de cercetări și proiectări utilaj petrolier, Institutul de cercetări petrol și gaze etc.) unele cu o activitate de peste 20 de ani, care au pus bazele teoretice ale cercetărilor în domeniul construcției de utilaj petrolier.

Este meritul acestor generații de specialiști că s-au opus întotdeauna cu hotărîre importului de licențe, că au abordat cu îndrăzneală și tenacitate cele mai subtile probleme ale forajului cum sînt: calitatea sapeilor cu role, prevenitoarele de erupție, pompe etc. obținînd succese răsunătoare.

Preocuparea necontenită pentru înnoirea și perfecționarea producției este elocvent oglindită de faptul că în ultimele trei cincinale ritmul mediu al introducerii de produse noi și re-proiectate în nomenclator este de **70 la sută**, ritm ce se menține și în actualul cincinal. Semnificația econo-

mică a procesului de înnoire tehnică se desprinde cu ușurință dacă analizăm, de exemplu, producția de sape cu role. Dacă în 1970 se produce 41 de tipuri, în 1975 existau în nomenclatorul de fabricație 110 tipuri, urmînd ca în 1980 să fie realizate 184 de tipuri. Paralel a crescut și gradul de tehnicitate a produselor, fenomen prezentat în graficul nr. 2.

Apreciînd ca unică acceptabilă, calea de dezvoltare bazată pe **inovația continuă**, întreprinderea a promovat o strînsă colaborare cu catedrele Institutului de Petrol, cu sediul în anli din urmă în imediata vecinătate a uzinei, cu Institutul de proiectări și cercetări utilaj petrolier — București, care are o puternică filială chiar în incinta întreprinderii. Totodată în întreprindere funcționează un compartiment de pregătirea fabricației ce are ca principal obiectiv perfecționarea continuă a produselor și tehnologiilor de fabricație, inclusiv proiectarea de mașini și utilaje pentru autoutilare. Această forță tehnică reunită a fost capabilă să egaleze și chiar să depășească uneori performanțele celor mai avansate instalații de foraj existente pe plan mondial (diagrama coperta I și tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Realizări în mișcarea de invenții și inovații în cincinalul 1971-1975

	Inregis- trate	Apli- cate	Economii obținute prin apli- care
Invenții Inovații, raționali- zări	47 2 664	20 913	9 milioane lei 37 milioane lei

Mișcarea de autodotare a deschis un nou domeniu afirmării creativității tehnicienilor și inginerilor întreprin-

derii. Dinamica imperioasă a volumului de lucrări executate prin autototare, ca și economiile realizate în lei și valută a condus la crearea unui atelier de proiectare specializat pe autoutilări. Astfel au fost realizate o serie de mașini-unelte de concepție originală cum sînt: mașina specializată pentru danturat mese rotative în arc de cerc, agregatul pentru prelucrat filete la corpul pompei de noroi, alte agregate tipizate, pentru prelucrare utilaj petrolier, instalații de tratament termic, strungul cu diametru de 1 000 mm. etc. De remarcă că noile mașini-unelte specializate realizează o precizie superioară în execuția operațiunilor, contribuind la creșterea gradului de utilizare a metalului și a performanțelor produse-lor.

Structuri funcționale

INTREPRINDEREA realizează în domeniul instalațiilor de foraj o puternică integrare pe produs, executînd toate subsansamblele, cu excepția motoarelor Diesel și electrice, a compresoarelor și convertizoarelor.

Acest grad înalt de integrare a facilitat organizarea producției în secții specializate pe subsansamble, iar în cadrul secțiilor concentrarea de mașini specializate în linii de fabricație și fluxuri tehnologice, optime, ex. pentru prevenitoare, pompe etc.

Urmare acestor măsuri în ultimii ani s-a înregistrat o creștere substanțială a indicelui de utilizare a utilajelor. În prezent sînt în curs de finalizare studiile privind reorganizarea în concepția amintită a liniilor tehnologice pentru carotiere de foraj, ambreiaje, plun-ger etc.

În ceea ce privește organizarea co-operării cu alte întreprinderi și centrale ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-a conturat ideea necesității stabilirii unui furnizor gene-

PARTICIPANȚI LA DEZBATERE :

Constantin CIOCAN — secretar cu probleme economice al Comitetului municipal al P.C.R. — Ploiești ; **Gheorghe DINU** — director al Întreprinderii „1 Mai“ Ploiești ; **Athanasie NICULESCU** — inginer șef cu pregătirea fabricației ; **Gheorghe DAMIAN** — inginer șef mecano-energetic și investiții ; **Mihai MATEESCU** — șef serviciu Organizarea producției ; **Petre MARINESCU** — șef secție Mecanică I ; **Ștefan DIACONESCU** — proiectant gradul I la Institutul de proiectări utilaj petrolier — filiala Ploiești ; **Cristian TEODORESCU** — șef atelier proiectare Autoutilări ; **Gheorghe BADOIU** — șef. serv. Control tehnic și laboratoare ; **Dumitru DUMITRU** — compartimentul de învățămînt. **Gherghina MARINACHE**, — econ. principal serv. Export ; **Traian SORESCU** — șef serv. Contabilitate ; **Ioan GEORGESCU** — redactor la „Revista economică“.

ral pentru subsansamblele electrice, procurate din afară, astfel încît să se reglementeze uniform termenele de livrare pentru partea electrică, ca și termenele de garanție.

Climatul deosebit de favorabil noului și-a găsit expresie pe planul organizării producției în dimensionarea cu precizie a nevoilor de capacitate destinate planului tehnic și rezervarea lor pentru acest scop. Au fost astfel create premisele realizării exemplare a temelor de cercetare și proiectare privind asimilarea de noi produse, modernizarea și diversificarea celor din producția curentă, proiectarea și executarea prin autototare de mașini-unelte care să înlocuiască unele importuri costisitoare (numai în anul 1975 s-au obținut pe această cale economii de 18 milioane lei valută), contribuind în același timp la eliminarea unor locuri înguste, mecanizarea unor operațiuni grele și cu volum mare de muncă la turnătorii, tratamente termice, forjă etc., mecanizarea

tehnologiilor de fabricație, introducerea de noi procedee tehnologice.

În cursul cincinalului trecut, ca și în acest an întreprinderea, la chemarea organelor locale de partid și a comitetului de partid pe uzină, a participat la o serie de acțiuni privind promovarea creativității, cum au fost: „Anul creației tehnice-originale“, „Fiecare specialist un cadru de concepție“. „Să ne dezvoltăm capacitățile de producție prin autoutilare“, schimbul de experiență pe tema „Introducerea progresului tehnic și asimilarea de produse noi“. Toate aceste acțiuni au avut o importanță deosebită în formarea climatului favorabil creativității în cadrul întregului colectiv al întreprinderii, în impulsianarea mișcării de investiții, inovații și raționalizări.

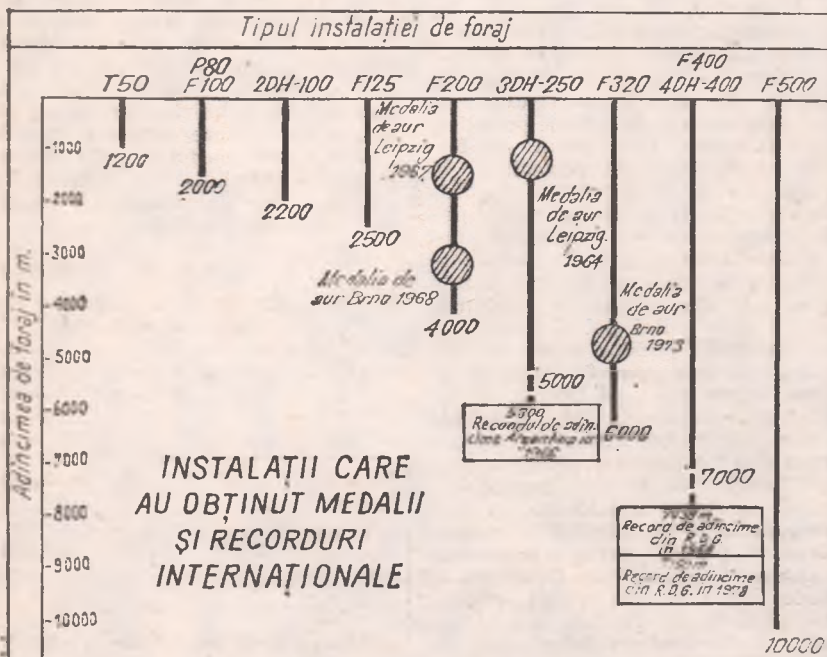
Pînă în 1980 dezvoltarea întreprinderii va necesita o creștere considerabilă a personalului.

În cadrul Grupului școlar al întreprinderii ca și la Liceul de mecanică s-au obținut bune rezultate în calificarea absolvenților prin instruirea lor practică în atelierele școală și prin practica făcută în uzină, astfel încît integrarea în muncă a absolvenților este foarte rapidă. Antrenarea studenților Institutului de petrol în munca de cercetare și proiectare a uzinei a dat an de an rezultate tot mai bune, astfel că în prezent se urmărește realizarea unor operațiuni tehnologice mai complicate la unele piese, cum sînt tratamentele termice speciale, chiar în atelierele Institutului de Petrol. Eficiența procesului de pregătire a forței de muncă poate fi sintetic exprimată pentru perioada 1950—1975 prin trei indicatori : creșterea de 10,4 ori a producției s-a realizat prin creșterea de 5,5 ori a productivității muncii și de numai 1,8 ori a numărului de lucrători.

Sistemul calității

PENTRU UN PRODUCĂTOR și exportator de produse unicate și de serie mică, cu un grad de complexitate ridicat, care trebuie să reziste la condiții excepționale de temperatură și presiune din sol, problema respectării documentației tehnice, a tehnologiei de fabricație, a testării nedistructive și garantării funcționării incumbă mari responsabilități. Dar, în mod aparent paradoxal, problema asigurării calității se simplifică pe măsură ce ea este mai amplu definită, considerîndu-se toate elementele sistemului calității, acționîndu-se simultan asupra tuturor factorilor ce o influențează.

În această accepțiune lupta pentru calitate începe pe planșeta de proiectare, continuă cu obținerea parametrilor ceruți de documentație la prototip, în pregătirea tehnologiei seriei zero, pe bancurile de probă... și se sfîrșește numai odată cu scoaterea produsului din nomenclatorul de fabricație. Grija pentru marca și prestigiul fabricării a mers pînă acolo încît chiar și la contractele externe ce nu prevăd asistență tehnică dată de producător au fost

Graficul Nr. 1

trimiși specialiști ai întreprinderii pentru a verifica la fața locului modul de comportare în exploatare a instalațiilor. Corolarul acestor preocupări este înlăturarea practic a reclamațiilor de la beneficiari.

Lupta pentru calitate a depășit în fapt zidurile întreprinderii, extinzându-se în prezent și asupra subansamblelor primite în colaborare, asupra materiilor prime și semifabricatelor aprovizionate. În cazurile rare de altfel, în care se fac înlocuiri de materii prime, se analizează cu deosebită atenție efectele posibile și se aprobă de gradările numai atunci când nu există nici o influență asupra calității.

Atenția acordată problemelor calității își găsește expresia și în modul în care este organizată activitatea de control tehnic. Astfel, pe lângă grupele de control ce verifică în cadrul secțiilor calitatea produselor pe flux și în final, în cadrul întreprinderii există un compartiment metrologic autorizat — care verifică periodic aparatura de măsură și control din dotarea întreprinderii. În cadrul secțiilor de producție acest compartiment are microlaboratoare de control a aparatului. În componența sa mai intră un laborator de precizie pentru verificarea SDV-urilor și a unor produse de complexitate deosebită și un atelier de reparat aparatura de măsură și control. În subordinea serviciului de control tehnic de calitate sînt o serie de laboratoare: chimic, fizic, defectoscopie, pentru analiza amestecurilor de formare, care verifică calitatea materialelor aprovizionate, studiază produsele și tehnologiile, sprijină activitatea de cercetare și proiectare din întreprindere.

Un progres important în extinderea numărului de probe de control, cu efecte nemijlocite asupra fiabilității s-a înregistrat prin aplicarea decretului nr. 398/1973 privind calitatea, recepția și probarea instalațiilor de complexitate ridicată. Programul întocmit de uzină pe această bază a cuprins modernizarea standurilor de probă existente și construcția altora noi dotate corespunzător. Astfel au fost realizate standuri complexe pentru verificarea în condiții de presiune, tracțiuni și andurante mari a subansamblelor instalațiilor de foraj. Pentru controlul producției de serie s-a executat aparatură specializată în cadrul întreprinderii, aparatura universală fiind utilizată în special la produse unicate. Un accent deosebit s-a pus pe promovarea controlului nedistructiv: raze „x”, gama ultrasunete, pulberi magnetice, soluții penetrante.

Dezvoltarea întreprinderii după concepția și nevoile sale prioritare

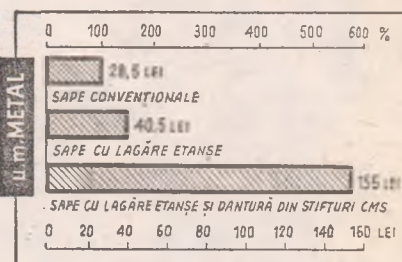
PRIN MODUL în care întreprinderea „1 Mai” și-a propus să realizeze planul său de dezvoltare — în regie proprie — se remarcă între toate celelalte întreprinderi constructoare de mașini din țară.

Este într-adevăr un act de curaj și de adîncă responsabilitate preluarea

de către întreprindere a unui volum de investiții de peste 200 milioane lei în medie pe an. Dar cu același spirit întreprinzător și încredere în capacitățile proprii care a caracterizat colectivul întreprinderii ploieștene în toate momentele importante ale creșterii sale, a fost adoptată soluția executării în regie proprie a investițiilor, ca singură în măsură să răspundă ritmului cerut de beneficiarii interni și externi. În această formulă planul de investiții este subordonat planului de producție, primul condiționînd însă realizarea celui de al doilea.

În acest fel ierarhizarea etapelor planului de investiții se realizează în directă corelație cu prioritățile producției. Conducerea lucrărilor a fost preluată de inginerul șef mecanic-energetic, care rezolvă la nivel de întreprindere toate obiecțiunile apărute fie la beneficiar, fie la constructor, nemaifiind necesare anevoioase intervenții interdepartamentale.

Dar întreprinderea nu și-a asumat numai „regia” investiției, ci s-a angajat cu toată puterea creatoare a colectivului său, cu toată energia, în activitatea de autoutilare. Astfel la nivelul anului 1976 mai multe de 40 la sută din volumul investițiilor planificate se vor realiza prin autoutilare. Autoutilarea se materializează atît în lucrări de construcții-montaj cit și în mașini-unelte și utilaje specializate, de înaltă tehnicitate cu care vor fi înzestrate noile capacități de producție.

Graficul Nr. 2

Valorificarea superioară a metalului prin introducerea în fabricație de noi tipuri de sape cu role

Acest stil de lucru a permis darea în funcțiune înainte de termen în anul 1975 a trei capacități de producție ce condiționau satisfacerea cererilor primite pentru instalații de foraj.

Printre avantajele execuției investițiilor în regie proprie mai pot fi menționate:

- perturbarea minimă a procesului de producție de lucrările de șantier, prin degajarea eșalonată a spațiilor și corelarea programelor de lucru;
- utilizarea mai rațională a unor utilaje — macarale, construcții metalice, instalații termo-energetice — șantierul beneficiind de dotarea uzinei;
- realizarea de proiecte pentru autoutilare în condiții avantajoase. Dinamica economiilor realizate prin autoutilare este prezentată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Economii obținute prin autoutilare în perioada 1971-1975
— mii lei —

	1971	1972	1973	1974	1975
Volum lucrări autoutilare	4 638	10 541	6 032	11 400	35 000
Economii prin autoutilare *)	2 000	4 000	4 400	10 000	20 000
Economii în elaborarea proiectelor pentru autoutilări	481	488	479	645	810

*) cumulat de la începutul perioadei

Eficiența exportului

ÎN PREZENT uzina exportă circa 80 la sută din producția sa de utilaj petrolier, contribuind alături de întreprinderile de utilaj petrolier de la Cîmpina, Tîrgoviște și „Vulcan” București la poziționarea noastră ca a doua țară producătoare de utilaj petrolier.

Oferirea la export de instalații de foraj a constituit un puternic stimul pentru ritmul înnoirii tehnice, produsele uzinei venind neconținut în competiție tehnică cu utilajele existente pe piața mondială.

O comparație pe subansamble a utilajului petrolier românesc cu cel produs de firmele ce dețin priorități mondiale în acest domeniu arată că în prezent performanțele funcționale ale instalațiilor de foraj românesc sînt dintre cele mai bune, înregistrîndu-se chiar la preventivoare de erupție, pompe de noroi, unele tipuri de sape, capete hidraulice performanțe superioare în ce privește greutatea mai redusă pe cal putere sau pe metru adîncime săpat.

În orientarea producției, în stabilirea nivelurilor de dezvoltare în perspectivă a producției de utilaj petrolier uzina s-a bucurat de prețioase indicații date de conducerea de partid cu ocazia vizitelor în întreprindere, străduindu-se în același timp să aducă la îndeplinire sarcinile izvorîte din acordurile de cooperare economică și tehnică semnate de țara noastră cu numeroase state ale lumii, eforturi materializate în dublarea volumului exportului de utilaj petrolier în 1975 față de 1970.

Procesul de diversificare a producției de instalații de foraj s-a produs paralel cu diversificarea piețelor de export și cu creșterea gradului de valorificare a metalului prin ridicarea tehnicității produselor, ceea ce a avut ca rezultat îmbunătățirea substanțială a eficienței exporturilor (tabelul nr. 3).

Astfel în perioada 1974-1976 a fost extins exportul într-o serie de țări ca Argentina, Algeria, Filipine, Turcia, Brazilia, India, Pakistan. Paralel s-au înregistrat creșteri pînă la 500 la sută ale gradului de valorificare a metalului prin trecerea la fabricarea de tipuri de sape cu lagăre de etanșare, prin creș-

Tabelul nr. 3
Evoluția exportului în perioada
1973-1976 *)

	1973	1974	1975	1976
Volumul exportului	100	133	190	220
Diversificarea piețelor	100	115	132	141
Curs de revenire utilaj petrolier	100	88	79	48

*) Perioadă pentru care există o structură comparabilă a exportului

terea coeficientului de utilizare a metalului la turlele instalațiilor de foraj.

În perspectiva anilor 1980 și chiar până în 1990 studiile de prognoză a cererii elaborate împreună cu Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale și alte institute de cercetări au arătat că piața mondială va continua să absoarbă în următorii 15 ani utilaj petrolier cel puțin în același ritm ca până acum. Firmele americane nu-și vor mai găsi însă un prea larg deșeu intern pentru utilaj petrolier, dat fiind faptul că nu se întrevăd noi descoperiri de zăcăminte de petrol importante în această țară. În această conjunctură este de așteptat o ascuțire a concurenței pe piața mondială, situație în care se vor putea menține pe piață în special exportatorii de utilaje complexe, care oferă aparatură înzestrată cu instalații diesel electrice sau electrice, mai ușoare, mai simple, mai ușor de manevrat decât cele hidraulice cu grad mai mare de automatizare. Acestea au fost considerentele ce au stat la baza stabilirii printre obiectivele actualului cincinal creșterea gradului de înzestrare a instalațiilor cu dis-

pozitive complexe, orientarea spre noi soluții constructive (tabelul nr. 4).

Un criteriu de competitivitate îl constituie desigur și organizarea activității de service și asigurare cu piese de schimb. În prezent formații de service

cu unicul scop de a da satisfacție clienților externi.

Ideea de bază pe care am dorit să o subliniem prin organizarea acestei debateri în uzină pe tema promovării exporturilor a fost că succesul în aspra

Tabelul nr. 4
Obiective ale cincinalului 1976-1980
- în procente -

	1976	1977	1978	1979	1980
Creșterea producției de utilaj petrolier	119,3*	122	147,2	160,6	169,3
Innoirea nomenclatorului	18	30	45	55	70
Creșterea productivității muncii	124,4*	140,7	169,7	179,6	191,4
Dotarea cu dispozitive complexe a instalațiilor	103**	110	120	130	140
Economii de metal la mastul instalației de foraj (turlă) - tone	30	33	34	34	38
Creșterea exportului de utilaj petrolier	117,6*	121,4	136,1	144,9	148,4

*) Nivelul anului 1975 = 100 **) Nivelul anului 1976 = 100

ale întreprinderii acționează în Algeria, Argentina, Brazilia, R.D. Germană, India și Siria. În Algeria și R.D. Germană au fost, de asemenea, constituite depozite locale de piese de schimb pentru a asigura intervenția cu promptitudine a echipelor de service. Atenția acordată de uzină producției de piese de schimb este oglindită și de ponderea pe care o deține această grupă de produse în producția totală de utilaj petrolier (7°).

În încheiere trebuie subliniată și solicitudinea cu care uzina vine în întimpinarea cerințelor partenerilor externi, practic fiecare contract constituind o comandă specială ce implică muncă de cercetare, proiectare și asimilare, toate

competiție de pe piața externă este pregătit prin eforturile conștiente ale fiecărui compartiment din uzină, ale fiecărui muncitor, tehnician, inginer, economist, ale tuturor membrilor colectivului, motivați fiind de dorința de a realiza cele mai bune produse din lume, de a valorifica pe deplin forța creatoare proprie. Nu este ușor să ajungi pe locul doi în lume și cu atât mai greu este să te menții. Dar acest colectiv este în stare de mari performanțe economice și tehnice.

Ioan GEORGESCU

ROLUL PROIECTĂRII ȘI AL TEHNOLOGIILOR AVANSAȚE

(Urmare din pag. 8)

P+4 nivele (45 000 apartamente), în P+7+11 nivele (102 000 apartamente) și 3 000 apartamente în P+14+17 nivele. În aceste soluții constructive institutul pregătește peste 70 secțiuni cu un înalt grad de industrializare și prefabricare.

O caracteristică deosebit de importantă a acestui program de proiectare o constituie tendința de a crea elemente prefabricate interșanjabile, atât în cadrul seriilor de secțiuni, cât și între secțiuni. În acest fel, elementele prefabricate de la o secțiune vor putea fi folosite la alte 15 secțiuni. De asemenea, elementele din panouri mari prefabricate de la o secțiune vor putea fi utilizate la alte 14 tipuri de clădiri. Sint primii pași în realizarea unui sistem coerent de coordonare modulară în vederea asigurării unei mai largi posibilități de diversificare a plasticii exterioare a clădirilor, prin folosirea mai multor elemente prefabricate de

lațadă pe aceeași structură constructivă.

În aceste condiții, volumul lucrărilor de construcții-montaj executate în structuri industrializate va reprezenta circa 98% din volumul total de locuințe, fapt ce se va reflecta și în creșterea volumului de beton prefabricat raportat la volumul total de beton.

Noile secțiuni de locuințe ce se proiectează vor conține ca elemente prefabricate, în afara celor introduse în mod curent până în prezent, următoarele: cabine de baie spațială, elemente prefabricate pentru casa liftului, perete sanitar cuplat pentru baie și bucătărie, elemente de mascare prefabricate din diplast ciment etc. Toate acestea vor contribui substanțial la creșterea productivității muncii pe șantiere.

Există, asadar, largi posibilități de aliniere a activității de cercetare-proiectare și execuție la tendințele ce se manifestă pe plan mondial în domeniul construcțiilor de locuințe. Considerăm că acțiunile de unificare a concepției

de realizare a secțiunilor cu grad mare de industrializare a elementelor prefabricate, de reducere a tipodimensiunilor, de creștere a gradului de interșanjabilitate trebuie continuate până la realizarea unui sistem coerent de coordonare modulară. Se impune, de asemenea, să se prevadă în proiecte folosirea materialelor noi, cu eficiență superioară, care să conducă la reducerea consumului de manoperă pe șantiere. Detaliile vor trebui proiectate într-o gamă suficient de largă pentru a permite diversificarea plastică a construcțiilor și cu un înalt grad de industrializare. Vor trebui proiectate elemente de fațadă în 3-4 variante care să poată fi complet finisate din fabrică, permitând o montare lesnicioasă de către echipe speciale, prin utilizarea de mijloace mecanizate, iar prin soluțiile care se adoptă proiectanții să obțină, de la o etapă la alta, reduceri reale ale consumurilor de materiale deficitare (oțel, ciment, cherestea).

Toate aceste cerințe și preocupări trebuie să ne conducă, în esență, la proiectarea unor construcții de locuințe și obiective social-culturale care să se concretizeze în reducerea cheltuielilor de manoperă și creșterea productivității pe șantiere, să corespundă normelor crescânde de confort impuse de cerințele dezvoltării impetuoase a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Este oportună determinarea indicatorului „producție netă din efort propriu“?

1 DEZBATEREA organizată de revista¹ a pus în lumină anumite avantaje și neajunsuri ale indicatorului producție netă, în raport cu alți indicatori ai producției, ținând seama de cerințele măsurării volumului de activitate a întreprinderilor. La neajunsurile semnalate în cadrul dezbaterii s-ar mai putea adăuga două, legate de folosirea indicatorului producție netă pentru eliberarea de către bancă a fondului de retribuție: a) îndeplinirea indicatorului de plan condiționează eliberarea fondului de retribuție numai pentru personalul tehnico-administrativ, pe întreprindere, nu și pentru personalul secțiilor, întrucât producția netă nu se calculează și la nivelul secțiilor; b) îndeplinirea indicatorului se referă numai la activitatea industrială a întreprinderii industriale, nu și la alte activități ale acesteia: de construcții, de transporturi etc. Ambele neajunsuri ar putea fi înlăturate, parțial, dacă s-ar încerca unele soluții. De exemplu, în calculul producției nete pe secții s-ar putea folosi varianta „fără semifabricate”, iar la secțiile auxiliare pentru produsele cărora nu există prețuri, s-ar putea însuma retribuția cu cota de asigurări sociale², la care se adaugă un venit net unitar, rezultat din aplicarea la suma astfel aflată a unei rate medii de rentabilitate pe întreprindere.

O privire de ansamblu asupra neajunsurilor la care ne-am referit și asupra altora, în comparație cu avantajele, ridică problema dacă într-adevăr producția netă reflectă mai bine volumul activității întreprinderii decât alți indicatori ai volumului producției, pentru a constitui un criteriu esențial în eliberarea fondului de retribuție și a fi folosit în calculul productivității muncii, precum și în corelarea acesteia cu retribuția medie, atât față de plan, cât și în dinamică.

Opiniile exprimate în revistă pînă acum au arătat, totuși, că el exprimă **mai bine** aportul colectivului la îmbunătățirea activității întreprinderii decât producția globală și producția marfă. La aceasta ar contribui avantajul im-

portant că în mărimea sa se reflectă și activitatea de economisire a cheltuielilor materiale și, legat de aceasta, gradul de valorificare superioară a materiei prime. De fapt, acest important avantaj face ca producția netă să exprime activitatea întreprinderii nu numai în privința **volumului**, ci și sub aspect **calitativ**, știut fiind că economisirea este o latură importantă a calității activității economice. Indicatorul reflectă latura calitativă a activității și sub alte aspecte, avînd încă două avantaje: surprinde îmbunătățirea calității produselor, dacă sînt prețuri diferențiate pe calități, precum și creșterea productivității muncii vii, prin intermediul volumului fizic de produse. Ca urmare, avem de-a face cu un **indicator mixt, cantitativ și calitativ**, în același timp. Am putea spune, chiar, că este **predominant calitativ**.

2 Caracterul de efect **predominant calitativ** al producției nete ridică, la rîndul său, și **problema dacă este un indicator de efecte calitative** mai sintetic decît volumul **economiilor** la prețul de cost sau decît **venitul net** și, dacă nu, în ce măsură se justifică folosirea sa alături de acești doi indicatori de efecte. Nu trebuie uitat că efectele sintetice predominant calitative, obținute prin activitatea proprie a întreprinderii, s-au exprimat pînă acum, într-o măsură relativ satisfăcătoare, prin economiile din efort propriu și sporul de venit net (beneficii etc.) din efort propriu. Pentru a elucida această problemă, are importanță cunoașterea **tutur factorilor direcți** care influențează cele trei efecte economice sintetice: producție netă, venit net și economii la preț de cost. Vom include acești factori într-un tabel, în care este avută în vedere determinarea producției nete prin metoda de producție.

Iese în evidență caracterul mai sintetic al sporului de venit net față de economii, fapt bine cunoscut specialiștilor. Sporul de venit net, în formă brută, cuprinde în plus, în raport cu economiile la producția marfă fabricată, încă trei influențe: a modificării stocului de desfacere, a urcării prețurilor de vânzare (fără efort propriu sau / și prin îmbunătățirea calității pe bază de efort propriu), ca și o influență mai mare a

structurii producției. În tabel se face abstracție de influența mică și oarecum indirectă (prin reducerea cheltuielilor de remanieri etc.) a îmbunătățirii calității produselor asupra economiilor; de asemenea, se face abstracție de faptul că, deseori, ridicarea calității produselor presupune anumite cheltuieli suplimentare care urcă prețul de cost. Importanța tabelului rezidă în faptul că face relevantă deosebirea sporului de producție netă față de economii și de sporul de venit net din punctul de vedere al factorilor ce influențează acești indicatori, predominant calitativi.

a) **Sporul producției nete este mai cuprinzător decît mărimea economiilor la prețul de cost** cu trei din influențele directe existente în tabel: creșterea numărului de lucrători, urcarea prețurilor la produse și îmbunătățirea calității produselor, reflectată parțial prin o parte din urcările de prețuri. Prima din aceste influențe nu este de natură intensivă, respectiv de natura eficienței, astfel că în aprecierea calității activității economice ea trebuie lăsată la o parte. Este greu de spus dacă această influență reprezintă un avantaj al producției nete față de economiile la prețul de cost.

În schimb, sporul producției nete **nu exprimă trei influențe**, prezente în cadrul economiilor la preț de cost: economisirea sau folosirea rațională a fondurilor fixe și circulante, creșterea retribuției medii și modificarea tarifelor legale de retribuție, acestea din urmă fiind valabile în condițiile folosirii metodei de producție, în determinarea producției nete. Faptul că nu reflectă folosirea rațională a fondurilor fixe și circulante este, după opinia noastră, un neajuns al sporului producției nete, întrucît îl face mai puțin sintetic decît economiile la prețul de cost, în condițiile cînd prețul de cost ar cuprinde în structura sa taxa pentru fondurile fixe și cele circulante. În ceea ce privește faptul că nu este modificat de mărimea retribuției, acesta este un neajuns numai din punct de vedere al gradului de cuprindere; el poate fi privit și ca un avantaj, întrucît nu reflectă modificările interne între retribuție și venit net, în cadrul producției nete. În această privință este cunoscută teza economiei politice că mărimea produsului net și, ca

¹ Dezbaterea a fost publicată în Revista economică, în numerele 6, 7, 8 1976.

² În condițiile existente, costului taxei pentru fonduri și teren i se va adăuga și acest cost.

urmare, sporul acestuia nu depinde de modul cum el se împarte în retribuție și plusprodus.

b) Sporul de producție netă are și față de sporul de venit net unele particularități. Unele sînt similare cu deosebirea față de economii: în privința influenței numărului de lucrători, referitor la influența creșterii retribuției medii prin efort propriu și a modificărilor tarifelor de retribuție, precum și cu privire la nereflexarea economisirii fondurilor fixe și circulante. O altă particularitate o constituie faptul că nu ține seama de modificarea stocului de desfacere (de produse finite și de produse expediate și neîncasate). Prin aceasta, actualul mod de calcul al producției nete are neajunsul că indicatorul în cauză este valabil numai la nivelul producției fabricate, nu și pentru producția marfă vîndută și încasată, respectiv realizată. Ca urmare, sporul global de producție netă nu reflectă direct activitatea de desfacere a întreprinderii și de adaptare la nevoile consumatorilor. Este un element important care îi micșorează caracterul sintetic.

Din tabel reiese că sporul producției nete este influențat pozitiv de creșterea productivității muncii vii, brute exprimată în formă directă sau indirectă (consum specific de muncă vie). Această influență exercitată prin creșterea volumului producției lasă neschimbată ponderea cheltuielilor materiale. Este o teză contrarie celeia exprimată în cadrul dezbaterilor din revistă, de unde reiese că prin reducerea consumului de muncă vie scade și producția netă³⁾. Autorul a înțeles, probabil, o reducere pe plan bănesc a muncii vii, respectiv a costului retribuției. Însă, așa cum se poate vedea din tabel, modificarea retribuției nu influențează mărirea sporului de producție netă, dacă la baza acesteia stă metoda „de producție”. Numai modificarea numărului de lucrători influențează producția netă.

Mai este de remarcat că grupa a treia de factori cuprinde factori dependenți de efortul propriu, iar cei din ultimele două grupe sînt independenți de acest efort. Se pune, deci, problema de a lăsa deoparte, mai întii, influențele externe directe, apoi și cele indirecte, pentru a se ajunge la un spor de producție netă din efort propriu.

3) O ipoteză de recalculare a producției nete. În preocuparea de a construi un indicator sintetic final de efecte care să reflecte calitatea activității întreprinderii, în general, și efortul propriu, în special, pentru a asigura o corelare mai simplă cu retribuția medie pe lucrător, ar trebui înlăturate unele din neajunsurile indicatorului analizat, în condițiile cînd acesta este stabilit așa cum prevede metodologia în vigoare.

1) Trecerea de la producția netă fabricată la producția netă vîndută și încasată. După cum se cunoaște, producția netă se determină, în prezent, în baza producției globale recalculate în funcție de elementele luate în calculul cheltuielilor materiale ce se scad. Dacă se caută în producția netă un indicator final de efecte menit să reflecte întregul efort calitativ al activității întreprinderii, atunci trebuie făcută o recalculare pentru a se trece de la producția netă fabricată la una vîndută și încasată, care să fie modificată și de activi-

tatea de desfacere și de adaptare la nevoile consumatorilor, atît în plan, cît și efectiv, la realizări. Considerăm că modalitățile de recalculare pentru a asigura o asemenea trecere nu comportă dificultăți de neînving.

2) Dacă metodologia în vigoare presupune determinarea unei taxe pentru fonduri și pentru teren, atunci s-ar impune scăderea din producția globală recalculeată nu numai a cheltuielilor materiale, ci și a taxelor respective. Trei considerente vin în sprijinul excluderii acestor taxe din producția netă, la nivelul întreprinderii (în calculul venitului național la nivelul ramurii și al economiei se va avea grijă să se adauge taxele excluse). Excluderea este posibilă, cu toate că, după natura lor, taxele menționate ar trebui să facă parte din venitul net. Să vedem care sînt considerentele în favoarea acestei soluții.

Mai întii, asemenea taxe sînt legate de mijloacele de producție consumate, scăzute din valoarea producției, mai mult decît sînt legate de munca vie. De altfel, ele se și determină în raport cu valoarea mijloacelor materiale de producție.

Apoi, scăderea lor ar face ca diferența de producție netă să reflecte și efortul întreprinderii pentru folosirea rațională a masei și valorii fondurilor fixe ocupate, precum și a terenului. Cu deosebire, ar reflecta și efortul pentru reducerea ocupării și, implicit, pentru accelerarea rotației mijloacelor circulante.

În sfîrșit, într-un studiu⁴⁾ se găsește un considerent mai subtil, legat de reflectarea aproximativă a calității mai bune a mijloacelor tehnice, materialelor și terenului (atribuite întreprinderii din fondul de stat) în prețurile acestora. Dacă calitatea mai bună înseamnă eficiență mai mare la consumatori și prețuri mai ridicate, atunci taxele menționate, determinate în baza unor prețuri sau valori mai mari, vor fi și ele mai ridicate, iar scăderea lor din producția netă ar înlătura o parte din influența unora din factorii externi indirecti ai producției nete, existenți în partea ultimă a tabelului. Taxele mai ridicate (ca urmare a prețurilor mai mari) ce urmează să se scadă din producția netă ar reflecta, într-o anumită măsură, contribuția calității mai bune a resurselor luate din exterior asupra sporului producției nete și ar avea drept scop să aducă întreprinderile în „condiții egale de aplicare a muncii”, cum se exprimă economistul în cauză. Se susține că recalcularea producției nete făcută în acest fel ar înlătura incompatibilitatea ce se creează între creșterea producției nete la nivelul unei întreprinderi și creșterea întregului venit național, cînd producția netă a unei întreprinderi ar crește în dauna producției nete a alteia, datorită folosirii de materiale deficitare mai bune și a unor mijloace mai perfecționate, dar rare sau limitate. Acest al treilea considerent trebuie studiat cu atenție, avîndu-se în

Acțiunile factorilor direcți și a unor factori indirecti asupra efectelor economice sintetice de natură predominant-calitativă

Factori de influență	Efecte sintetice	Economia la producția marfă fabricată	Spor de venit net	Spor de producție netă
1. Factor extensiv:				
- creșterea numărului de lucrători (IN)		0	0	+
2. Factori de domeniul volumului producției:				
- creșterea producției marfa fabricate (iq _p)		+	+	+
- modificarea stocului de desfacere (is _d) ^{xx}		0	±	0
3. Factori calitativi:				
- creșterea productivității muncii vii (iv)		+	+	+
- creșterea retribuției medii (xx)		-	-	0
- economisirea mijloacelor de producție consumate (e _p)		+	+	+
- economisirea fondurilor fixe și circulante (e _c)		+	+	0
- îmbunătășirea calității produselor (ic _p)		0	+	+
4. Factori externi, direcți:				
- creșterea prețurilor la mijloacele de producție (ip _p)		-	-	-
- creșterea tarifulor de retribuție (it _r)		-	-	0
- creșterea prețurilor la produse (ip)		0	+	+
- modificarea structurii producției (is _q)		±	±	±
5. Factori externi, indirecti:^{xxx}				
- dotarea cu utilaje noi, perfecționate		+	+	+
- modificarea structurii și calității materialelor din afară (ia _p)		±	±	±
- alți factori externi ^{xxxx}		±	±	±

x) La produse finite și la soldul produselor expediate și neîncasate; xx) Para modificarea tarifulor legale de retribuție, ci numai ca urmare a creșterii productivității muncii vii, economisirii materialelor și creșterii volumului și calității produselor; xxx) Acești factori acționează prin intermediul factorilor de volum și prin factorii calitativi; xxxx) Legea retribuției (art. 8, el. 2) menționează 8 cauze, independente de efortul propriu, din care unul se pot include în această grupă.

vedere că prețul mai mare plătit de întreprindere pentru mijloacele de producție perfecționate presupune în mod implicit și o însușire a avantajelor care rezultă din el, ca urmare a unei activități proprii.

3) Stabilirea influenței modificării sortimentului producției. Pentru a calcula această influență directă, care este mai mult de natură externă, asupra sporului producției nete, este necesară o relație specială, în care considerăm că ar trebui să figureze mărirea de calcul $\sum q_i p_{ii}$ reprezentînd volumul fizic al producției realizate înmulțit cu producția netă de la baza de comparație (planul sau perioada precedentă), luate pe produs sau 1 leu producție. O asemenea producție netă unitară apare ca un preț net individual, stabilit prin scăderea din prețul de catalog a costului unitar cu materialele și a costului unitar de amortizare. Întrucît ambele costuri nu se găsesc stabilite pe unitate de produs, sub formă de elemente primare, ele trebuie să fie extrase din articolele complexe de calculație. Pentru deducerea lor ar putea fi găsite unele procedee convenționale.

4. Înlăturarea factorilor externi direcți și indirecti. Pentru a obține sporul de producție netă din efort propriu, este de la sine înțeles că trebuie să se lase la o parte și influențele pozitive sau

³⁾ Revista economică, nr. 7, 1976, p. 9 (cazul 3, dal de autor).

⁴⁾ V.V. Novojilov, Măsurarea cheltuielilor și rezultatelor în planificarea optimă (traducere din l. rusă), București, Editura științifică, 1969, p. 59 și 290-295.

negative ale factorilor externi, atât direcți, cât și a unora din cei indirecti ce se găsesc în grupele 4 și 5 din tabel. În vederea stabilirii acestora, se poate proceda ca și în cazul sporului de beneficii din efort propriu, întrucât este vorba de o acțiune paralelă, dar care are intensități diferite în anumite cazuri.

Determinarea tuturor influențelor mai sus analizate presupune un volum important de calcule, mai mare decât pentru cel necesar în stabilirea sporului de beneficii din efort propriu. Ca urmare, se ridică problema dacă producția netă din efort propriu este utilă paralel cu indicatorul beneficii din efort propriu, știut fiind că raționalizarea sistemului informațional trebuie să asigure eliminarea indicatorilor paraleli, cu aceeași valoare de cuncaștere. În fața unei asemenea cerințe ar trebui văzut mai îndeaproape dacă producția netă din efort propriu exprimă vreo latură suplimentară a activității întreprinderii necuprinsă în beneficiile din efort propriu, ca să merite a fi determinată.

Dacă urmărim, în tabelul de mai sus, factorii ce acționează asupra sporului de venit net și sporului de producție netă și ținem seama în mod necesar de recalcularea analizată mai sus, atunci ajungem la constatarea că aproape toți factorii din domeniul efortului propriu ar acționa asupra ambelor sporuri. Diferența constă numai în faptul că sporul producției nete din efort propriu ar rămâne să exprime, în plus, și influența numărului de lucrători; după cum s-a mai arătat, el nu reflectă deloc creșterea retribuției, deși suferă influența

ridicării productivității muncii vii. Cu alte cuvinte, creșterea producției nete, curățată de influențele externe, nu reflectă modul de redistribuire în retribuție și plusprodus; ea exprimă numai economisirea fizică a muncii vii, fără să oglindească și economisirea sau folosirea rațională a fondului de retribuție. Din acest punct de vedere, o asemenea creștere este mai puțin cuprinzătoare decât a beneficiului din efort propriu.

Aici nu trebuie văzut un neajuns prea mare, întrucât interesele economiei naționale pun în fața întreprinderilor sarcina de a mări întreaga producție netă, știut fiind că o mărire a acesteia asigură, în aceeași măsură, atât creșterea retribuției, cât și a plusprodusului. Sub acest aspect, sporul producției nete din efort propriu apare destul de cuprinzător. S-ar justifica, deci, folosirea paralelă a producției nete din efort propriu și a venitului net din efort propriu, întrucât primul exprimă interesele economiei naționale, iar al doilea interesele de gestiune economică a întreprinderii.

Sporul producției nete din efort propriu trebuie să stea la baza calculului de creștere a productivității nete a muncii vii, indicator de bază al creșterii economice. Pentru a reflecta, totuși, și folosirea rațională a fondului de retribuție, ar trebui ca din producția netă curățată de influențele externe să se scadă un asemenea fond, aflându-se pe această cale, direct, venitul net din efort propriu. Acesta din urmă poate sta la baza **construirii unui indicator special, nou, de productivitate netă**

parțială a muncii vii, anume venitul net din efort propriu pe lucrător.

Acest indicator parțial de productivitate netă a muncii ar putea avea în viitor un rol important în măsurarea eficienței muncii colective. Calculul său s-ar justifica, mai ales, acolo unde multe elemente ale cheltuielilor materiale depind de lucrători și în măsura în care cheltuielile aferente calculului producției nete curățată de influențele externe nu depășesc economiile care ar rezulta din creșterea preciziei de calcul.

REZULTA din cele expuse că problema producției nete din efort propriu presupune încă demersuri importante de factură teoretico-metodologică, în care nu trebuie să lipsească generalizarea experienței acumulate de la introducerea indicatorului în practica întreprinderilor. Acest lucru se impune, întrucât pînă în prezent teoria și practica economică din țara noastră n-au evidențiat în mod satisfăcător aspectele acestui indicator legate de efortul propriu, cu toate că tocmai asemenea aspecte se cer elucidate, în vederea corelării producției nete cu retribuția. Considerăm că orice corelare cu producția netă, în general, fără recalcularea sa la nivelul efortului propriu, nu este relevantă și nici utilă pentru folosirea fondului de retribuție potrivit funcțiilor pe care acesta le are de îndeplinit.

dr. P. JICA
Iași

REALIZAREA PRODUCȚIEI LA TOATE SORTIMENTELE

(Urmare din pag. 4)

mice Jimbolia, întreprinderea de materiale de construcții din Roman și altele), concomitent cu mobilizarea rezervelor de creștere a producției, s-a pus un accent deosebit pe reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie pe fiecare sortiment, pe micșorarea cheltuielilor cu repararea și întreținerea utilajelor, pe diminuarea sau înlăturarea unor cheltuieli neeconomice etc.

Dar, deși realizările pe linia micșorării cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă sînt pe ansamblu bune, totuși rezervele și posibilitățile în acest domeniu puteau fi mai bine fructificate. Aceasta mai ales dacă ținem seama de faptul că unele întreprinderi nu numai că nu și-au îndeplinit sarcinile de plan privind reducerea cheltuielilor, dar le-au și depășit substanțial — așa cum se prezintă situația la întreprinderile de materiale de construcții Doicești și Buzău. Întreprinderea de materiale izolatrice Vaslui, întreprinderea de marmură București și Simeria și altele. Un calcul sumar arată că, dacă și aceste unități și-ar fi realizat sarcina planificată, economiile pe centrală la 1 000 lei producție-marfă ar fi fost mai mari cu încă 16 lei.

Sînt cîteva cauze de ordin mai general care au dus la această situație. În primul rînd, unele unități, ca, de pildă, cea din Doicești, **nu și-au realizat în întregime — așa cum am arătat — producția fizică la o serie de sortimente**, fapt ce a determinat ca cheltuielile totale să fie repartizate la un volum mai mic de produse. În al doilea rînd, unele **consumuri specifice au fost depășite** — așa cum a fost cazul la Vaslui cu coesul. În sfîrșit, o problemă cu care s-au confruntat alte întreprinderi, ca, de pildă, cea din Buzău, a fost aceea a **depășirii substanțiale a cheltuielilor de regie a secțiilor**, ca urmare a defecțiunilor mecanice sau electrice înregistrate în funcționarea unor utilaje, a depășirii cheltuielilor privind repararea acestora, achiziționarea de piese de schimb etc.

ANALIZA activității desfășurate în prima jumătate a anului demonstrează că în cele mai multe întreprinderi au fost asigurate din vreme condițiile unei bune desfășurări a producției și a muncii. Au fost totuși unități unde aceste probleme nu au fost rezolvate din vreme. Astfel, deși a fost asigurată întreaga cantitate de oțel beton, totuși au lipsit unele dimensiuni, fapt ce a stîmperat unele unități în buna desfășurare

a producției. De asemenea, la alte întreprinderi — ca cele de la Iași, Timișoara și Odobești — aprovizionarea cu agregate de balastieră pentru betoane nu s-a desfășurat în mod satisfăcător, datorită modului defectuos în care și-au onorat obligațiile diferitele unități ale Ministerului Construcțiilor Industriale. Se impune, deci, ca întreprinderile furnizoare să acorde o mai mare atenție livrărilor către unitățile de materiale de construcții pentru ca acestea, la rîndul lor, să și poată onora obligațiile față de șantier.

Un alt domeniu important îl constituie asigurarea cu elemente prefabricate din beton armat a șantierelor de construcții de locuințe. Ținînd seama de unele deficiențe manifestate în semestrul I a.c. cît și de propunerile reieșite din adunările generale ale unităților de profil, centrala industrială a întocmit, împreună cu Comitetul pentru problemele consiliilor populare și C.S.P., un program pînă în anul 1980, prin care s-a stabilit modul în care vor fi realizate și livrate acestea, încît să se poată asigura îndeplinirea exemplară a programului de construcții de locuințe. De asemenea, s-a întocmit un program cu Ministerul Construcțiilor Industriale în vederea asigurării lucrărilor de construcții industriale cu elementele prefabricate necesare. Pentru sporirea producției la aceste sortimente au fost luate în întreprinderile materialelor de construcții măsuri de îndeșire a tiparelor pe aceeași suprafață tehnologică și s-a organizat turnarea chiar în depozitele de produse finite.

UN INSTRUMENT OPERAȚIONAL DE URMĂRIRE A OBIECTIVELOR

- Eficiența urmăririi corelate a sarcinilor pe activități
- Un program cu 57 de module pentru diferite situații tipice
- Informații pertinente asupra realizării planurilor
- Contribuția sistemului la creșterea responsabilității în îndeplinirea sarcinilor.

Realizarea importantelor sarcini trasate de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român cere din partea tuturor oamenilor muncii eforturi susținute pentru conceperea și realizarea măsurilor care să conducă la îndeplinirea tuturor obiectivelor urmărite.

Multitudinea soluțiilor concepute la nivelul întreprinderilor, al centralelor industriale, a sarcinilor trasate de organele superioare acestora se concretizează în programe sau planuri de măsuri care converg spre realizarea integrală a planului de stat.

NOȚIUNILE DE BAZĂ CU CARE OPEREAZĂ SISTEMUL

Noțiunile de măsură, sarcină, plan de măsuri, executant, coordonator, urmăritor sunt folosite curent în industrie. Valoarea lor semantică este însă legată, în general, de experiența celui care le utilizează și ea urmăre diferă, de obicei, de la o persoană la alta. De aceea, în câteva cuvinte, vom arăta care sunt semnificațiile date acestor noțiuni de către colectivul de analiști și programatori ce a elaborat sistemul de urmărire a sarcinilor prezentat în continuare. Acest colectiv a fost format în anul 1975, de Cabinetul pentru probleme de organizare al municipiului București, și a inclus specialiști din Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgie și mașini de ridicat (C.I.U.M.M.R.), din întreprinderile „Autobuzul”, F.M.U.A.B. și altele.

O primă noțiune a fost definită, observându-se că ori de câte ori un colectiv de conducere al unui sistem cibernetice are sarcină — de exemplu al unei centrale industriale sau al unei întreprinderi — consideră necesar să modifice într-un anumit mod starea sistemului condus, el concepe o mulțime de acțiuni care, după părerea lui, conduc la obținerea modificării dorite. Aceste acțiuni sunt formulate și consemnate într-un document. Modificarea pe care colectivul de conducere dorește s-o

sufere sistemul condus a fost numit **OBIECTIV** (adică unde dorim să ajungem). Mulțimea acțiunilor concepute constituie un **PLAN** sau un **PROGRAM**, iar fiecare din acțiunile conținute în plan a fost numită **MĂSURA**. O măsură căreia, în afară de descrierea operațiilor sau acțiunilor definitive, i se atașează unul sau mai mulți **executanți** și un termen de realizare s-a numit **SARCINĂ**.

Noțiunile de sarcină, obiectiv, executant sunt totuși relative, definițiile lor depinzând de sistemul de referință în care ne situăm — în cazul de față, nivelul la care se află colectivul de conducere ce elaborează planul de măsuri. Astfel, în cazul unui plan elaborat de minister, o centrală industrială poate avea o sarcină **A**. Această sarcină a centralei devine obiectivul unui nou plan de măsuri elaborate de ea, în care diferite întreprinderi componente și compartimente proprii devin executanți.

În primă fază, proiectul elaborat a urmărit să rezolve problema evidenței sarcinilor principale aflate în curs de realizare la nivelul unei centrale industriale și al unei întreprinderi.

ACTIUNE ÎNTR-UN DOMENIU IMPORTANT AL CONDUCERII

La întrebarea: ce sarcini vor putea fi urmărite cu sistemul proiectat? — s-a răspuns pe scurt: toate sarcinile primite de centrală sau întreprindere, precum și cele elaborate și trasate de ele diversilor executanți. S-au avut prin aceasta în vedere, la nivel de întreprindere: sarcinile din planurile M.T.O., din planul tehnic, din planul de dezvoltare al întreprinderii, planul de calitate, de creștere a productivității muncii, de reducere a prețului de cost, contractul colectiv, hotărârile consiliului oamenilor muncii, cele ale colegiului de conducere al ministerului și ale consiliului oamenilor muncii al centralei industriale, toate hotărârile luate în urma analizelor pentru

perfecționarea activității întreprinderii sau centralei. În momentul când s-au elaborat programele s-a putut observa că sistemul poate fi aplicat și pentru urmărirea activității unor secții de producție sau pentru urmărirea realizării unor proiecte. De exemplu, se pot urmări avizele de modificare (fiecare avind aceeași structură ca un plan de măsuri) sau realizarea unui lot de S.D.V-uri. În general, se pot urmări proiecte care pot fi cuprinse într-un grafic rețea de tip PERT, proiectul avind în acest caz structura unui plan de măsuri, iar evenimentele fiind echivalente cu sarcinile din plan.

Este de remarcat că centrala, chiar când e greafată pe una din întreprinderile componente, sub raport funcțional nu se confundă cu aceasta. Centrala industrială utilizează în comun cu întreprinderea de bază anumite aparate, dar rămâne o organizație aparte, cu funcție specifică de conducere. Activitatea de urmărire a sarcinilor este și ea o activitate specifică de conducere, deci ocupă un loc principal atât la nivelul întreprinderii, cât mai ales la nivelul centralei industriale.

Într-adevăr, o întreprindere industrială este un sistem care poate fi reprezentat prin următoarea schemă bloc:

Fig. 1

La intrarea în acest sistem se află resursele materiale, umane și informaționale acordate întreprinderii și cerințele macrosistemului din care ea face parte, iar la ieșire se află configurațiile de produse pe care este profilată întreprinderea (sortimente, cantități, termene de realizare) și indicatorii tehnici, economici și sociali care cuantifică o parte însemnată a cerințelor, măsoară performanțele și marchează restricțiile în procesul de realizare a produselor.

Sistemul alcătuit de centrala industrială cu toate întreprinderile ei este reflectat de aceeași schemă bloc. Dacă însă privim centrala industrială numai în raportul

funcțional cu întreprinderile componente, poziția ei în sistemul cibernetic respectiv apare ca în schema următoare :

Fig. 2

Din schemă se observă că centrala industrială are rol de conducere ; ea reglează intrările (resursele și cerințele) în funcție de ieșiri. Ea sprijină întreprinderea să-și asigure resursele, dar îi lasă o independență suficient de mare în activitatea de producție specifică acesteia. Centrala este un organ care întărește puterea de conducere a fiecărei întreprinderi în parte. Organele principale ale unei centrale sînt acelea care culeg informațiile necesare asupra ieșirilor din sistem, reglează intrările — prin planuri de măsuri — pentru obținerea ieșirilor planificate. Dacă includem, pe lângă planurile tehnice, și planurile de dezvoltare și pe cele de producție, putem afirma că activitatea de elaborare și, implicit, de urmărire a sarcinilor este o activitate de bază, atît la nivelul conducerii întreprinderilor, cît mai ales la nivelul centralelor industriale.

CRITICA ACTUALULUI MOD DE URMĂRIRE A SARCINILOR

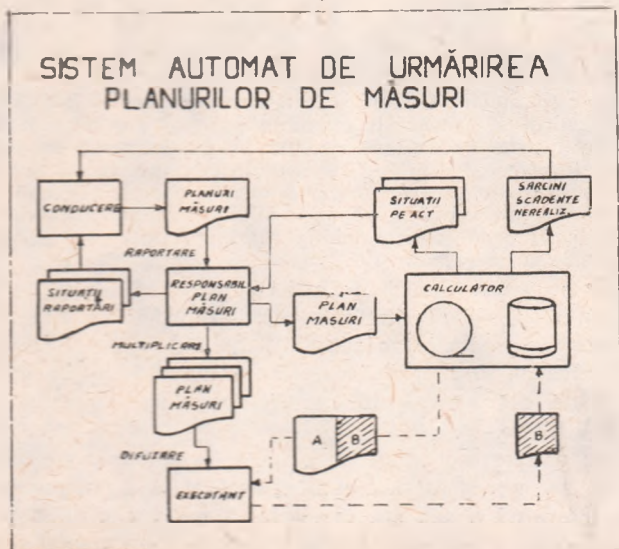
Un sistem de urmărire bine organizat trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

1. toate sarcinile din toate planurile de măsuri elaborate sau permise, trasate executanților, să fie păstrate în evidențe operative, astfel încît nici o sarcină trasată să nu fie omisă. Conservarea sarcinilor trebuie astfel organizată, încît să permită un acces rapid și simplu la oricare din ele ;

2. sarcinile realizate trebuie păstrate într-un fișier istoric, pentru a permite conducerii centralei (întreprinderii) priviri retrospective în vederea conceperii unor noi măsuri, mai eficiente ;

3. executanții trebuie să raporteze o singură dată într-o perioadă, care este

Fig. 3

stadiul realizării sarcinilor primite — și numai unui singur organ ;

4. toate unitățile sau organele interesate de stadiul realizării sarcinilor să fie informate automat, periodic, la timp și fără nici o intervenție din partea lor.

Sistemul actual de urmărire a sarcinilor în centralele industriale și întreprinderi este un sistem manual ; chiar unde este foarte evoluat, el conține totuși deficiențe inerente — număr mare de urmăritori, durate mari de prelucrare a informațiilor, imposibilitatea furnizării unor informații retrospective pe durate mai lungi, întirzieri la prezentarea rapoartelor, imposibilitatea furnizării tuturor informațiilor necesare conducerii în momentul cînd aparatul de conducere le solicită. Sistemul actual de culegere a informațiilor privind stadiul de realizare a sarcinilor este uneori greșit orientat : executanții așteaptă să fie întrebați, iar întrebările despre aceeași sarcină sînt adresate executanților de către toți cei interesați, ceea ce înseamnă uneori mult timp pierdut, cu o muncă de rutină elementară. Chiar cînd există un fișier istoric al sarcinilor realizate, conținut în registre sau biblioraffe, acestea sînt greu accesibile. Nu se poate cere prea mult unui sistem manual de urmărire a sarcinilor ; de exemplu, nu i se pretinde să furnizeze conducerii centralei sau întreprinderii o listă cu toate măsurile care urmăresc rezolvarea aceleiași probleme sau aceluiași obiectiv, numărul de aminări solicitate de un executant pentru realizarea unei sarcini, precum și cauzele nerealizării sarcinilor.

Dacă adăugăm la acestea costul mare și timpul considerabil utilizat — uneori de cadre cu pregătire superioară — pentru culegerea de informații privind realizarea sarcinilor, se poate ajunge la concluzia că un calculator electronic poate înlătura toate aceste deficiențe și, în plus, poate permite ridicarea activității de conducere pe o treaptă superioară

CE AVANTAJE CREEAZĂ PRELUCRAREA AUTOMATĂ A DATTELOR

Unul sistem de urmărire a sarcinilor se deosebește de sistemul actual prin aceea că utilizează, în maximă măsură, prelucrarea automată a datelor, apelînd la serviciile unui calculator electronic.

După cum se știe, calculatorul electronic are particularitatea că poate prelucra în timp foarte scurt cantități uriașe de informații. Posibilitatea folosirii memoriilor externe pe suport magnetic, care pot absorbi zeci de milioane de caractere, a deschis orizonturi noi pentru utilizarea calculatoarelor electronice și în alte domenii decît în cele ale calculului numerice propriu-zis. Sînt cunoscute sisteme de P.A.D. care tezurizează conținutul a numeroase lucrări științifice, politice, literare, documentații de licențe etc., pe care apoi le redă celor interesați sub forma dorită : liste bibliografice, citate, părți asamblate pe diferite criterii, părți din lucrări care conțin cuvinte-cheie etc. Calculatoarele mari, cu viteză ridicată de prelucrare, administrează fișiere cu orice conținut informațional și oferă celor interesați informații prelucrate în modul dorit.

Utilizarea calculatorului

electronic în activitatea de urmărire a realizării planurilor de măsuri este prezentată în fig. 3.

Planul de măsuri elaborat de conducerea centralei, sau primit din partea organelor superioare, este predat pentru difuzare unui compartiment responsabil (de exemplu, planul de creștere a productivității muncii este încredințat serviciului plan-dezvoltare). Responsabilul de plan predă un exemplar oficiului de informatică sau centrului de calcul al centralei (întreprinderii). Acest oficiu codifică informațiile conținute : executanții, beneficiarii, coordonatorii, problemele la care se referă, sursele. Însoțite de aceste coduri, textele prescurtate ale sarcinilor sînt introduse într-un fișier pe suport magnetic.

Calculatorul, printr-unul din cele 57 de module care compun programele ce realizează aplicația, elaborează lista nr. 1. Această listă conține toate sarcinile scadente în luna (perioada) care urmează, sortate pe executanți. Lista are două părți : prima se referă, la data raportării, de către executant, iar partea a doua se completează de acesta cu stadiul realizării sarcinii, se decupează și se expediază la oficiul de calcul, pentru actualizarea fișierului.

Din fișierul actualizat se scot listele nr. 2 — situația sarcinilor pe fiecare plan de măsuri și nr. 3 — sarcinile scadente nerealizate, pe executanți, sortate în ordinea priorităților impuse de conducere. La cercere, programele permit obținerea a încă 14 liste de sarcini, sortate pe beneficiari, pe surse, pe coordonatori, pe probleme etc.

În prezent, acest sistem este aplicat de centralele C.I.U.M.M.R., C.I.E.T.C. și de întreprinderea „Autobuzul”-București, în trei variante diferite de programe. În cadrul întreprinderii „Autobuzul” au fost cuprinse în acest sistem toate planurile de calitate, productivitate, reducerea prețului de cost, contractul colectiv, hotărîrile consiliului oamenilor muncii, sarcinile trasate de organele superioare întreprinderii etc., creîndu-se un fișier unic. Sistemul este în curs de extindere asupra sarcinilor din planul tehnic și a celor privind planul de dezvoltare al întreprinderii.

Durata de prelucrare este de circa 25 de minute pentru 10 000 de sarcini. Configurația necesară : 1 cititor de cartele, 1 imprimantă, 1 disc-sistem pentru sortări, 2 unități de bandă magnetică. Programele pot fi rulate pe un calculator Felix C 256 de 64 K.

Eficiența utilizării prelucrării automate a datelor privind realizarea sarcinilor din planurile de măsuri rezultă, în special, din faptul că termenul de realizare sînt cu mai multă probabilitate respectate, conducerea întreprinderii este mai bine informată și poate acționa mai eficient pentru înlăturarea greutăților ivite pe parcursul realizării, iar activitatea de rutină a celor care urmăresc sarcinile în vechiul sistem poate fi înlocuită cu o activitate de coordonare, de contribuție efectivă a acestora la îndeplinirea sarcinilor. Este, desigur, posibil ca datorită evidenței și urmării cu ajutorul calculatorului electronic a unor măsuri importante, să se obțină rezultate deosebite în activitatea generală de conducere a centralei industriale, respectiv a unei întreprinderi. Numai faptul că toate sarcinile trasate sînt automat înregistrate și urmărite schimbă fundamental atitudinea tuturor executanților coordonatorilor și beneficiarilor de lucrări față de sarcinile primite.

ing. Ioan PERSACHE
analist principal la Oficiul de informatică al întreprinderii „Autobuzul”-București

ACȚIUNEA PÎRGHIILOR FINANCIARE PENTRU UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

PREOCUPĂRILE partidului nostru privind recrutarea, pregătirea și folosirea rațională a forței de muncă sînt constante, au o bază cu un profund caracter umanist și în același timp științific.

Proiectele de legi recente puse în discuția oamenilor muncii în seama de faptul că în orînduirea noastră „**nimeni nu poate trăi fără muncă, că aceasta reprezintă o necesitate pentru afirmarea și dezvoltarea personalității umane, pentru progresul general al societății**”.

Concomitent, se urmărește deplina valorificare în producție a capacității creatoare a tuturor celor ce muncesc, asigurîndu-se desfășurarea în cele mai bune condiții a procesului de producție, folosindu-se corespunzător pîrghiile economico-financiare socialiste pentru organizarea muncii, stimularea inițiativelor și creșterea aportului tuturor, după capacitățile ce au și aportul adus la îndeplinirea și depășirea sarcinilor planificate, asumate în mod democratic.

Printre pîrghiile economice folosite în vederea organizării și conducerii unităților un loc deosebit de important îl ocupă cele financiare. Integrate organic în mecanismul de conducere economico-socială a țării, categoriile financiare constituie instrumente de politică economică de mare importanță, care determină unitățile economice să utilizeze cu eficiență maximă resursele materiale, bănești și umane pe care le gospodăresc.

Utilizarea acestor pîrghii trebuie să satisfacă exigențele formulate de către Programul Partidului Comunist Român.

În această privință, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, la Plenara Comună a C.C. al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 21—22 iulie 1975, că sistemul nostru financiar trebuie să joace un rol mai activ în desfășurarea activității economice, în gospodărirea judicioasă a mijloacelor, în reducerea cheltuielilor de producție, în creșterea mai substanțială a venitului național.

Fondul de timp al unui „personal optim”

APLICÎND în practică indicațiile prețioase cuprinse în documentele de partid, considerăm că unul dintre domeniile cele mai importante în care trebuie intensificată utilizarea pîrghiilor financiare este cel al folosirii forței de muncă.

Utilizarea deplină a forței de muncă la nivel microeconomic presupune :

● **folosirea integrală a timpului de lucru al personalului** în așa fel încît fondul de timp de muncă efectiv utilizat să se

apropie cît mai mult de fondul de timp maxim disponibil. Călea cea mai importantă prin care se realizează utilizarea deplină a forței de muncă la nivel de unitate este aceea a corelării volumului forței de muncă folosite cu sarcinile de producție, adică determinarea științifică a necesarului de forță de muncă și respectarea optimului cantitativ de personal. Determinarea numărului de personal optim presupune stabilirea unor norme fundamentate din punct de vedere științific și perfecționarea lor continuă pe măsură ce ele suferă „uzură morală” ;

● **crearea tuturor condițiilor pentru funcționarea neîntreruptă a procesului de producție**, prin eliminarea întreruperilor generate de cauze subiective. Întreruperile pot fi îndăurate printr-o serie de măsuri privind organizarea producției și a muncii și în cadrul acestei activități prin îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, prin întreținerea corespunzătoare a utilajelor, prin îmbunătățirea disciplinei în muncă etc.

Deși aceste probleme sînt reglementate pe cale juridică, iar legile formulează clar obligațiile unităților economice, într-o serie de întreprinderi se manifestă tendința de a menține un număr mai mare de personal decît strictul necesar. De asemenea, se poate observa în multe cazuri și lipsa unor condiții care să asigure funcționarea neîntreruptă a forței de muncă, și, ca urmare, se înregistrează un indice scăzut de utilizare a fondului de timp disponibil.

De obicei, deficiențele amintite au o existență paralelă și se raportează una la alta ca factori agravanți. În consecință, un personal mai numeros decît strictul necesar generează greutăți din punctul de vedere al asigurării condițiilor pentru funcționarea neîntreruptă a forței de muncă, și, invers, funcționarea defectuoasă, cu întreruperi, cu goluri în activitatea productivă împinge întreprinderile în cauză spre tendința de a „umfla” personalul, de a depăși necesarul de forță de muncă determinat pe baza unor criterii științifice.

Pîrghiile financiare trebuie să îndeplinească un rol mai important în procesul utilizării eficiente a forței de muncă. În timp ce utilizarea deplină se rezolvă prin asigurarea programelor de lucru pe toată durata timpului de muncă, folosirea eficientă presupune crearea unor asemenea condiții în cadrul cărora forța de muncă să poată da rezultate economice maxime, concretizate în producerea unei cantități sporite de valori de întrebuințare și de valoare.

Problema utilizării eficiente a forței de muncă nu se rezolvă în mod automat prin faptul că întreprinderile sînt cuprinse în sfera productivă a activității sociale, deoarece munca productivă nu se identifică cu sfera productivă, nu întreaga masă a forței de muncă inclusă în sfera productivă efectuează munci productive.~

Fiecare unitate economică cu caracter productiv reprezintă un subsistem în cadrul sistemului global al economiei naționale, în interiorul căruia munca este divizată în diferite genuri de activități. În mod corespunzător, forța de muncă inclusă în

unitățile economice trebuie repartizată și structurată pe categorii distincte de personal: de execuție și conducere; direct productiv și tehnic-economic; productiv și neproductiv; administrativ-funcționaresc; muncitori și alte categorii de personal; muncitori de bază și auxiliari etc.

Pentru ca forța de muncă să fie utilizată cu eficiență sporită, proporțiile dintre diferitele categorii de personal trebuie să se stabilească, în fiecare unitate, în așa fel încât masa principală a acesteia să efectueze activități cu caracter nemijlocit sau mijlocit productiv, iar ponderea celor ocupați în activități auxiliare, cu caracter administrativ-funcționaresc, să fie cât mai redusă, adică trebuie stabilit și respectat „optimumul de personal din punct de vedere calitativ“.

Faptul că numai soluțiile juridico-administrative nu dau rezultatul scontat și că ele trebuie îmbinate într-o măsură sporită cu soluții de natură economico-financiară rezultă din aceea că structura personalului în multe întreprinderi nu este întru totul corespunzătoare. Astfel, deși în totalul populației ocupate, ponderea muncitorilor a ajuns în anul 1975 la 50%, iar în totalul personalului angajat, la 79%, într-o serie de întreprinderi ponderea muncitorilor în totalul personalului este comparativ mai redusă. Ponderea personalului neproductiv, adică în special a celui din transportul interior și din servicii, este, în schimb, pe alocuri, prea ridicată, atingând în unele întreprinderi 25%.

Necesitatea înlăturării unei astfel de situații a fost subliniată pregnant de către tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Nu ne putem propune o creștere substanțială a productivității muncii sociale atunci când un muncitor trebuie să ducă în spate — ca să mă exprim mai plastic — 5—6 oameni care nu lucrează direct în producție... Este cunoscut nu numai teoretic — ci și practic — faptul că valorile materiale nu se produc decît în procesul muncii productive. Sigur, noi includem în sfera muncii productive și activitatea de cercetare și proiectare, precum și un minim de funcționari necesar pentru a asigura evidența corespunzătoare, numărul acestora trebuie să fie însă cît mai redus pentru a sporii ponderea acelor ce produc direct bunurile materiale, care fac să crească avuția națională, deci bunăstarea întregului nostru popor“.

Rezultă din cele arătate că în domeniul utilizării forței de muncă există încă o serie de rezerve. Pentru valorificarea acestora trebuie să se utilizeze mai mult pîrghiile financiare legale.

Acțiunea stimulatorie a beneficiului planificat

ÎN STIMULAREA unităților economice privind utilizarea forței de muncă cu eficiență sporită, un rol deosebit de important poate avea intensificarea acțiunii unor pîrghii financiare, cu mare capacitate de influență și mobilizare, cu multiple funcții, printre care și aceea a beneficiului și a fondului de premiere.

Beneficiul este instrumentul principal folosit la nivelul unităților economice pentru impulsivitatea obținerii unor rezultate economice superioare. Beneficiul stimulează buna utilizare a factorilor de producție prin raportul de inversă proporționalitate în care se află cu costurile de producție. Deși cu ajutorul acestui mecanism se rezolvă numeroase alte probleme, beneficiul nu constituie peste tot un stimulent suficient de eficient și pentru utilizarea rațională a forței de muncă. În tendința de a asigura condiții corespunzătoare pentru realizarea beneficiului planificat, de a obține beneficii peste plan, unele întreprinderi își creează de la început „rezerve“, printre altele, și prin menținerea în unitate a unui personal numeric superior celui necesar îndeplinirii sarcinilor de plan, fapt care se reflectă într-un fond de retribuție supradimensionat.

Pentru sporirea capacității de stimulare, de mobilizare a acestei pîrghii financiare care este beneficiul — punct de convergență a unor interese situate la diferite nivele — îmbunătățirea folosirii ei ca pîrghie, stimulent important al utilizării eficiente a resurselor, printre care și a forței de muncă, se impune, după părerea noastră, asigurarea unei legături mai directe între beneficiul rămas la dispoziția întreprinderii și venitul net creat în unitate. Modul concret de înfăptuire a unei asemenea legături presupune, desigur, cercetări multilaterale din partea specialiștilor din domeniul teoriei și practicii eco-

„Sporirea ponderii celor ce produc direct bunurile materiale duce la creșterea avuției naționale“

nomice și financiare, studierea atentă a efectelor propagate pe care aceasta le-ar genera.

Forța stimulatorie a beneficiului ar mai putea fi sporită și prin intermediul fondului pentru efectuarea unor lucrări de investiții sociale (locuințe, creșe, cămine, cantine, dispensare, baze sportive și altele similare). Conform legii nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (art. 7), acest fond se constituie din beneficiile peste plan ale anului care a trecut.

Date fiind importanța socială a acestui fond și nesiguranța realizării lui pe seama beneficiului peste plan, considerăm că ar fi mai oportună constituirea acestui fond pe seama beneficiului planificat. Prin aceasta s-ar asigura o sursă sigură și condiții certe pentru crearea fondului destinat efectuării unor lucrări de investiții sociale, cu consecințe pozitive, multiple, asupra forței de muncă din întreprindere, printre care și asupra stabilității acesteia.

O altă pîrghie deosebit de importantă a cărei capacitate de stimulare ar putea fi sporită în vederea utilizării raționale a forței de muncă este și fondul de premiere. Legarea fondului de premiere de beneficiu mărește preocuparea colectivelor de muncă din unitățile economice pentru îndeplinirea planului de producție cu cheltuieli de muncă socială cît mai reduse și pentru realizarea producției, nu însă în măsură suficientă. Aceasta deoarece circa 3% din beneficiul planificat și circa 20% din beneficiul obținut peste plan se folosește pentru constituirea fondului de premiere. În vederea atingerii scopului urmărit s-ar impune o deplasare a centrului de greutate în constituirea fondului de premiere spre beneficiul planificat. În cazul creării unei legături mai directe între fondul de premiere și beneficiul planificat, întreprinderea ar fi cointeresată să-și planifice beneficiul la un nivel cît mai apropiat de posibilitățile sale reale.

În general, credem că cercetarea economică ar putea să se îndrepte mai mult spre valorificarea pîrghiilor economico-financiare, să contribuie mai mult la punerea în mișcare, la valorificarea rezervelor existente încă în domeniul utilizării resurselor umane.

dr. Gh. DITU
A.M. LUPAN
L. PROHAMER
Cluj-Napoca

DIVIZIUNEA MUNCII ÎN PERSPECTIVA SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

CREAREA societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism presupune, după cum se subliniază în Programul P.C.R., atât dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a societății, cât și perfecționarea relațiilor de producție și sociale în sensul formării omului nou, capabil să transpună în practică obiectivele și sarcinile edificării celei mai înaintate și mai umane orânduiri — comunismul.

Evidențiind din nou acest deziderat, la Congresul educației politice și al culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că „partidul nostru pune în centrul atenției făurirea omului nou, folosirea deplină a tuturor mijloacelor de care dispune societatea pentru ridicarea continuă a nivelului general de cultură — profesional, politic, științific — al maselor largi populare, pentru înarmarea temeinică a constructorilor socialismului cu cele mai avansate cuceriri ale geniului uman, cu cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale”.

Intrucât factorul determinant al formării conștiinței socialiste și implicit al purtătorului acesteia — omul, constructor al socialismului și comunismului — îl constituie munca, respectiv activitatea socială utilă, în cele ce urmează, vom încerca să analizăm unele aspecte privind rolul și locul diviziunii socialiste a muncii în contextul formării omului nou, cu o pregătire complexă, care să-și pună în valoare, în mod plenar, întreaga gamă de aptitudini și capacități pe care le posedă.

Între dezvoltarea forțelor de producție și diviziunea muncii, pe de o parte, și relațiile de producție și sociale, pe de altă parte, există un raport dialectic. Diviziunea muncii reflectă gradul de dezvoltare al forțelor de producție și totodată relațiile ce se stabilesc între participanții la producția socială. În acest sens, Karl Marx privind diviziunea muncii ca un complex de relații de producție arată că: „Diferitele trepte de dezvoltare a diviziunii muncii sînt tot atîtea forme diferite ale proprietății, adică fiecare treaptă a diviziunii muncii determină și relațiile dintre indivizi corespunzător cu raportul în care se află ei față de materialul muncii, față de uneltele de muncă și față de produsele muncii”.

Un fenomen social-istoric

ÎN OPOZIȚIE cu teza lui A. Smith, care privea diviziunea muncii ca o înclinație umană innăscută, sau opiniile lui K. Bücher și E. Durkheim, după care aceasta ar rezulta din niște legi biologice, clasicii marxism-leninismului au stabilit că diviziunea muncii reprezintă un proces istoric de diversificare a activității oamenilor în funcție de dezvoltarea mijloacelor de muncă. Rezultă deci, că diviziunea muncii trebuie privită și analizată în mod istoric; conținutul, formele și consecințele ei fiind astfel diferite de la o orînduire la alta.

Acțiunea și manifestarea legii diviziunii muncii în condițiile socialismului capătă trăsături și valențe distincte față de cele din orînduirile exploatare. Pierzîndu-și caracterul spontan și anarhic, diviziunea socialistă a muncii are ca trăsături defini-

torii raționalitatea și planicitatea, ce se asigură prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, în scopul indicat de legea economică fundamentală a socialismului.

Sistematizarea făcută de Karl Marx cu privire la diviziunea muncii în general, între genurile mari ale producției sociale, diviziunea muncii în particular (între speciile și subspeciile acestor genuri, în care se include și diviziunea teritorială a muncii), și diviziunea muncii în detaliu (în cadrul unității productive și care coincide cu diviziunea profesională), rămîne valabilă și în socialism cu remarcă arătată mai sus privind conținutul social-economic nou al acestui proces și modalitățile specifice de înfăptuire.

Creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, ca obiectiv primordial al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, necesită o diversificare și o specializare tot mai accentuată a producției, o îmbunătățire și perfecționare a structurii industriei, agriculturii, transporturilor și celorlalte ramuri, care să asigure o precumpănire a factorilor intensivi de creștere economică în vederea ridicării sistematice a nivelului de trai.

În contextul acestui vast proces, desfășurat pe baza legilor economice ale socialismului, are loc nu numai o adîncire a diviziunii sociale a muncii, dar și apariția unor mutații în aspectele ei generale, speciale, de detaliu (profesionale și teritoriale).

Potrivit necesităților dezvoltării complexe și echilibrate a economiei naționale, în cadrul căreia să fie valorificate cu maximă eficiență resursele naturale și de muncă, partidul și statul orientează profilarea și specializarea ramurilor, subramurilor și unităților economice pe anumite produse sau părți ale acestora, asigură calificarea și repartizarea forței de muncă în profesiile și sectoarele de activitate impuse de cerințele revoluției tehnico-științifice, de progresul economico-social. În acest sens, teza lui Marx că „măsura dezvoltării forțelor de producție ale unei națiuni este indicată în modul cel mai evident de gradul de dezvoltare a diviziunii muncii” este confirmată și de practica construcției socialiste.

Ceea ce deosebește însă radical din punct de vedere economico-social diviziunea muncii din socialism de diviziunea capitalistă a acesteia este faptul că în socialism a fost înlăturat caracterul ei inrobitor, de transformare a omului într-o anexă a mașinii permițîndu-i doar o dezvoltare îngustă, unilaterală. Încă din prima fază a socialismului se manifestă tendința prevăzută de V.I. Lenin privind formarea unor oameni ai muncii multilateral pregătiți. Eliberarea diviziunii muncii de antagonismele de clasă, garantează, după cum remarcă Engels o dezvoltare și manifestare deplină și liberă a aptitudinilor fizice și intelectuale ale omului.

Modernizarea bazei tehnico-materiale a societății socialiste, în conformitate cu cerințele progresului tehnico-științific, determină dispariția unor vechi profesioniști și apariția unor noi, care includ în persoana aceluiași individ o serie întregă de specialități înrudite, de activități fizice și intelectuale. Dacă progresul tehnico-științific și mașinismul au determinat pînă la un anumit moment o diferențiere și separare a diferitelor activități fizice și intelectuale ale oamenilor, în condițiile actuale, automatizarea producției impune o integrare sau sinteză a mai multor cunoștințe și specialități în persoana unuia și aceluiași om.

Astfel, de pildă, reglorii, operatorii sau maeștrii de linii automate dețin, după cum se știe, un „cumul“ de profesii.

Societatea socialistă, ca cea mai profund umană, în care scopul suprem îl constituie ridicarea standardului de viață materială și spirituală al omului, înflorirea personalității sale, conduce la înlăturarea laturii negative a vechii diviziuni a muncii, bazată pe o specializare mai mult sau mai puțin îngustă a individului, creind posibilități tot mai largi și reale fiecăruși însuși nu numai de a-și alege profesiunea dorită, dar și de a putea trece la o altă profesiune sau de a-și însuși mai multe profesii. Asemenea cazuri devin tot mai frecvente, fiind garantate de înseși legile statului socialist.

„Policalificarea, capacitatea de a trece mai ușor de la o specialitate la alta, de la o activitate la alta — după cum se arată în Programul P.C.R. — va reprezenta o schimbare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuind atât la dezvoltarea liberă a personalității umane, cât și la satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății“.

În ceea ce privește preocupările și indeletnicirile creatoare, culturale, din timpul liber al oamenilor muncii în socialism, acestea ne sînt atestate de amplele mișcări ale artiștilor amatori din țara noastră în care activează zeci de mii de oameni ai muncii fizice și intelectuale, de toate vîrstele și profesiile.

În viitor: alternarea felului de muncă

PROBLEMA diviziunii muncii în socialism și comunism a suscitat și suscită ample dezbateri, controverse și opinii în rândurile economiștilor și sociologilor. Pornind de la anumite teze marxist-leniniste întreprinse ad literam „s-a ajuns de către unii chiar pînă la negarea diviziunii muncii în condițiile comunismului. Într-adevăr, K. Marx, în „Ideologia germană“ arată că „în societatea comunistă, în care nimeni nu este limitat la un cerc de activitate exclusiv, că fiecare se poate perfecționa în orice ramură ar dori, societatea reglementează producția generală și tocmai prin aceasta îmi dă posibilitatea să fac azi un lucru și mâine altul, să vinez în cursul dimineții, să pescuiesc după amiază, să mă ocup cu creșterea vitelor seara și după cină să mă conscrum criticii, după pofta inimii mele, fără să devin vreodată vinător, pescar sau critic“, dar acest lucru nu înseamnă dispariția oricăror profesii sau diviziuni a muncii, ci o mare mobilitate a profesiunilor, posibilitatea oricărui individ de a-și alege liber activitatea potrivit aptitudinilor și dorințelor sale și nicidecum o însușire de către fiecare individ a tuturor profesiunilor. Același sens îl are și teza lui V. I. Lenin, care arată că în comunism „se va ajunge la desființarea diviziunii muncii între oameni, la educarea, instruirea și formarea unor oameni multilaterali dezvoltăți și multilaterali pregătiți, care să știe să facă de toate. Comunismul merge, trebuie să meargă și va ajunge la aceasta, dar numai după un lung șir de ani“. Atrăgînd totodată atenția pericolului punerii acestei chestiuni înainte de crearea condițiilor necesare, anticiparea în practică a acestui „rezultat viitor al comunismului pe deplin dezvoltat, pe deplin consolidat și statornicit, pe deplin desfășurat și motivat“ este asemuită de către Lenin cu înțercarea de „a preda matematicile superioare unui copil de patru ani“.

Problema dialecticii diviziunii muncii, a transformării și a mutațiilor sale, în funcție de condițiile social-istorice, se cere a fi examinată nu în abstract, la modul general și în exclusivitate pe baza unor teze ale clasicilor marxism-leninismului, ci ținînd seama de condițiile concret istorice ale fiecărei țări și etape de maturizare a socialismului. Astfel, pentru etapa actuală de dezvoltare a socialismului în țara noastră, ridicarea productivității muncii sociale și înlăturarea decalajului economic față de țările avansate nu pot fi realizate decît printr-o continuă dezvoltare și adîncire a diviziunii socialiste a muncii, ca un proces obiectiv, legitim, al dezvoltării forțelor de producție.

Adîncirea diviziunii socialiste a muncii în țara noastră nu înseamnă însă, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în încheierea lucrărilor Congresului educației politice și al culturii socialiste, o uniformizare a omului, ci dimpotrivă „formarea unui om de omenie, cu o pregătire multilaterală“, urmărindu-se în acest scop „crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plenar în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi, în spiritul comun al întregii societăți, al dragostei de dreptate

și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărîrii de a lucra împreună cu semenii săi pentru fericirea proprie, pentru fericirea întregii societăți“.

Fără îndoiață diviziunea muncii, ca și celelalte fenomene social-economice, are un caracter istoric, schimbător. Anumite elemente și trăsături ale ei ce derivă din diferențele inerente vor exista desigur și în comunism. Dar diviziunea comunistă a muncii se va deosebi de cea existentă în socialism. În condițiile unor forțe de producție cu mult superioare celor din socialism, ale unei munci creatoare devenită necesitate vitală, intrinsecă a omului și ale unei repartiții după necesități, cînd bogăția socială se va determina nu după timpul social de muncă cheltuit, ci pe baza timpului liber de care va dispune societatea, diviziunea muncii în accepțiunea sa actuală nu va putea fi înfrîntă. De aceea, viitoarea **diviziune comunistă a muncii** despre care se vorbește și în Programul P.C.R. nu poate fi descrisă prin prisma celei actuale, socialiste, care mai poartă încă într-o anumită măsură unele amprente ale vechii diviziuni a muncii ce leagă pe om de o anumită specialitate sau profesie distinctă, uneori chiar pentru toată viața.

În condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate apar însă premisele pentru depășirea și rezolvarea acestor contradicții neantagoniste dintre aspectele învechite ale diviziunii muncii și principiul comunist al dezvoltării multilaterale a personalității, în sensul creării condițiilor pentru a se ajunge la **alternarea felului de muncă**.

K. Marx referindu-se la această treaptă a diviziunii muncii afirmă că „**Natura marii industrie presupune schimbarea felului de muncă, fluiditatea funcției, mobilitatea multilaterală a muncitorului. ...Marea industrie ...impune ca o problemă de viață și de moarte necesitatea de a recunoaște alternarea felului de muncă și prin urmare, pregătirea cît mai multilaterală a muncitorului ca o lege socială generală a producției“.**

Legea alternării muncii exprimă deci necesitatea obiectivă impusă de producție, îndeosebi, automatizată, de a înlocui lucrătorul parțial, cu specialitate îngustă, purtător al unei singure funcții social-economice, cu lucrătorul dezvoltat multilateral, „pentru care diferitele funcții sociale sînt feluri de activitate care alternează“ (K. Marx).

Programul P.C.R. adoptat de cel de-al XI-lea Congres, are meritul istoric de a fi sesizat și întrezărit și în această problemă tendințele de perspectivă în evoluția diviziunii muncii în țara noastră sub impactul progresului tehnico-științific contemporan. Pornind de la postulatul că dezvoltarea forțelor de producție și creșterea eficienței economico-sociale depind de ridicarea nivelului de pregătire tehnico-profesională al celor ce muncesc, de nivelul cultural-științific al întregului popor, adevăr pus din nou cu atîta pregnanță la Congresul educației politice și al culturii socialiste, partidul și statul nostru acordă acestei probleme o importanță capitală.

Generalizarea primei trepte a liceului, iar după 1980 a întregului curs liceal, asigurarea unui profil larg învățămîntului liceal astfel ca absolventul să se poată încadra cu ușurință în diferite domenii de activitate, îmbinarea strînsă a învățămîntului cu activitatea productivă și științifică, lărgirea continuă a orizontului politic, profesional, tehnic și de cultură generală al tuturor oamenilor muncii, ca și măsurile de reciclare, policalificare și recalificare constituie tot atîtea premise de înfăptuire în viitor a cerințelor legii alternării muncii și dezvoltării multilaterale a omului societății comuniste.

Baza obiectivă a mutațiilor socialiste și comuniste ale diviziunii muncii și formarea omului nou rezidă, desigur, în continua perfecționare a bazei tehnico-materiale a societății, în introducerea în producție a celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, în înarmarea omului cu cunoașterea legilor dezvoltării sociale, cu concepția științifică, materialist-dialectică despre lume și viață.

Progresul tehnico-științific și creșterea gradului de cultură și cunoaștere a tuturor membrilor societății vor conduce astfel la omogenizarea social-economică, la dispariția deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre munca simplă și complexă, dintre munca industrială și cea agricolă marcînd astfel saltul calitativ, de la diviziunea socialistă a muncii la cea comunistă.

conf. univ. dr. Gavril HORJA
Academia de Studii Economice

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

GOANA după profit se încadrează în circuitul economic capitalist și deformează multe laturi ale lui, inclusiv consumul. Ea stimulează consumul cu orice chip; pe lângă cel necesar — și pe cel parazitar, inclusiv pe cel de-a dreptul dăunător. Malthus la vremea sa considera consumul parazitar drept o condiție indispensabilă a realizării mărfurilor într-o economie al cărei țel este profitul. Tot în vremea lui, marele utopist francez Charles Fourier, demascând tarele societății capitaliste, arăta că în această societate cizmarul este interesat să se rupă cit mai repede încălțămîntea, croitorul — imbrăcămîntea, constructorul — să fie cit mai multe cutremure care să dărîme clădirile, avocatul — să fie cit mai multe certuri ca să aibă procese, preotul — să moară cit mai mulți oameni ca să facă slujbe — fiecare fiind interesat să cîștige cit mai mult.

În perioada capitalismului supermatizat, a capitalismului monopolist de stat, consumul parazitar s-a impus tot mai mult ca o condiție de existență a unei economii și societăți istoricește depășite. N-au lipsit nici economiștii care să-l justifice. J.M. Keynes scria fără înconjur în lucrarea sa fundamentală: „Cit timp milionarii găsesc satisfacții în construirea de vaste reședințe pentru adăpostirea trupului în timpul vieții lor și piramide în care să-l așeze după moarte sau, pocăindu-se, înaltă catedrale și fac daruri mănăstirilor sau misiunilor religioase din țări străine, atîta timp poate fi aminată ziua cînd abundența capitalului va veni în conflict cu abundența producției“). Întrebat de ce n-ar fi folosite mai degrabă veniturile respective pentru subvenționarea consumului celor săraci, el n-a putut da alt răspuns decît că „așa cere societatea“. Și, în felul lui, avea dreptate; societatea capitalistă actuală are nevoie (ca să se mențină și să realizeze mari profituri) de consum parazitar și chiar dăunător, concomitent cu restrîngerea consumului la ample categorii sociale din țările dezvoltate și cu subconsum, cu vaste „geografii ale

„SOCIETATEA DE CONSUM“ ÎNTRE APOLOGIE ȘI REALITATE (III)

- O componentă a „societății de consum“: forțarea consumului.
- Goana după profit și consumul parazitar, ostentativ.
- Reducerea longevității bunurilor de larg consum.
- Inovații costisitoare, mediocre.

foamei“ în țările nesocialiste în curs de dezvoltare.

Natura consumului în „societatea de consum“ a devenit o temă preferată de studiu pentru mulți oameni de știință, indiferent de orientarea lor politică. J.K. Galbraith critica în „Affluent Society“ rolul nefast al reclamei care obliga pe cumpărător să consume și ceea ce nu-i este necesar. G. Myrdal a pus în lumină aspecte parazitare ale consumului de stat și indeosebi ale celui militar. J. Fourastié, Fr. Perroux și numeroasele școli ecologice au demonstrat efectele nocive devastante pe care le are „societatea de consum“ asupra mediului. Este foarte grăitoare concluzia care se trage într-o culegere occidentală de studii de specialitate cu privire la natura problemelor mediului înconjurător, care nu-i de loc străină de natura relațiilor dintre oamenii

societății date. „Trebuie, se spune în studiul în cauză, să avem mereu prezent în spirit faptul că mediul înconjurător nu se reduce la o problemă economică materială și susceptibilă de a fi rezolvată în termeni de simplă afectare de mijloace materiale. Armonia omului și a mediului său înconjurător trece prin amenajarea cimpului relațiilor sociale ale omului și prin aceasta depășește cimpul strict economic“). Legătura între consumul devastant — adesea inutil și irațional din punctul de vedere al existenței umane raționale și al progresului — al „societății de consum“ și deteriorarea gravă a mediului ambiant este reală, intimă și tocmai de aceea „explozia environmentală“ pune o dată în plus, și din punctul de vedere al relației om-natură, în cauză „societatea de consum“ a capitalismului monopolist de stat.

Prezența și tendința de extindere a consumului rațional parazitar și chiar dăunător, în lumea occidentală a determinat luări de poziție împotriva lui chiar în rîndul economiștilor nemarkșiști. Ph. Iribarne face delimitări lucide, din punct de vedere psiho-socio-economic, între consum și bunăstare, arătînd că bunăstarea nu poate fi confundată cu consumul cit mai mare de bunuri și servicii. „Putem vedea, printre altele, scrie autorul, că o asimila pe de o parte sporirea satisfacției pe care o obține un individ sporindu-și consumul, celelalte condiții rămînînd constante, și pe de altă parte variația satisfacției pe care-o obține un ansamblu de indivizi sporindu-și paralel consumul lor, poate fi negativă, creșterea (satisfacției de consum n.n.) traducîndu-se printr-o diminuare a bunăstării (așa cum fără îndoială este actualmente cazul în cea mai mare parte a societăților“), de consum, adăugăm noi. Serge Christophe Kolm, preocupat de consum, calitatea vieții și protejarea mediului înconjurător, demască „consumul ostentativ“ al celor bogați și propune instituirea unui sistem de impunere drastică a acestui gen de consum pentru a limita risipa

FIȘE

REPRODUCȚIA SOCIALĂ, CERCETAREA ȘI ȘTIINȚA

● Lucrarea Reproducția so-

cială, cercetarea și știința, de Tănase Ghiță, apărută recent în Editura politică București 120 p., este o contribuție la evidențierea rolului științei în transformarea radicală a condițiilor producției materiale și a posibilităților de valorificare superioară a bogățiilor naturale naționale. Se analizează problemele legate de sarcina ca în toate ramurile economiei cercetarea fundamentală și aplicativă să realizeze o înaltă eficiență socială. Capitolul I tratează mutațiile survenite în relațiile dintre știință, cercetare și producție, concretizate în dimensiunile reproducției contemporane și în ritmurile științei, cercetării și producției. În capitolul II sînt conturate incidențele cercetării tehnico-științifice asupra reproducției sociale sub aspectul încorporării cercetării tehnico-științifice în producția materială și a integrării cercetării tehnico-științifice în reproducția socială. Cel de-al treilea

capitol tratează amploarea și finalitatea inovării, autorul punînd în evidență devansarea producției de către cercetarea tehnico-științifică, ca cerință actuală a economiei, și eficiența investiției în inovare.

Sintem condamnați să cheltuim sume tot mai mari pentru neutralizarea efectelor negative ale producției ?

● A. Arakelian, membru al Academiei de științe a R.S.S. Armene, se referă în articolul său Naucino-tehniceskaia revoluția i biosfera (Revoluția tehnico-științifică și biosfera), apărut în nr. 5/1976 al revistei Voprosi Ekonomiki, la marile eforturi care se fac în U.R.S.S. pentru ocrotirea naturii. Dar, se întrebă Arakelian, putem să ne considerăm satisfăcuți dacă cheltuim sume tot mai mari pentru neu-

tralizarea fenomenelor negative, determinate de revoluția tehnico-științifică și care, în plus, amenință să sporească ? După autor, trebuie căutate alte căi pentru rezolvarea acestei probleme, cu atît mai mult cu cît, fără să-și atingă de departe finalitatea în ce privește protejarea naturii, există tendința ca cheltuielile menționate să reducă simțitor eficiența realizărilor revoluției tehnico-științifice și chiar să depășească creșterea veniturii naționale.

O rezolvare cardinală a problemei ar fi realizarea unei tehnologii de producție principial noi, care să implice utilizarea complexă a minereurilor extrase (în prezent se utilizează doar 2 la sută) și să excludă deșeurile (98% din substanța extrasă). Întreprinderea fără deșeuri este întreprinderea viitorului. Dar elaborarea unei tehnologii care să urmărească acest obiectiv este o sarcină actuală și stringentă a

și a alimenta bugetul de protejare a mediului ambiant. „O mare parte a valorilor consumației, scrie el, provin nu din servicii «directe», ci din satisfacțiile de «ostentatie» pe care le procură. Un punct de vedere «moralist» stigmatizează adesea aceste ultime folosiri. O optică «bunătăristă» (welfare-istă) răspunde că individul trebuie să fie liber să consume ce vrea. Dar acest ultim punct de vedere este eronat deoarece satisfacția obținută dintr-o consumație ostentativă depinde în general de consumațiile asemănătoare ale altor persoane»). Cum s-ar spune, bogații, promotori ai consumului ostentativ — vile somptuase, iahturi, terenuri personale de vânătoare, îmbrăcăminte supraluxoasă, bijuterii etc. — nu se simt bine decit dacă se detașează față de cei bogați, nu față de cei săraci.

Limitarea puterii de cumpărare a maselor, concomitent cu dezvoltarea și perfecționarea aparatului de producție, cu creșterea produsului național brut, a accentuat în epoca noastră greutatea de realizare a mărfurilor, a sporit disproporțiile dintre ofertă și cerere. Știința economică burgheză a apreciat că, prin stimularea investițiilor și lărgirea pieței de stat, s-ar putea reduce din disproporția amintită. Oricum, dificultățile de desfacere a mărfurilor au persistat și persistă, acum cu atât mai mult cu cât chiar în perioada de criză prețurile n-au scăzut, ci au crescut. Cu cât mai greu se realizează mărfurile, cu atât mai încet se rotește capitalul, fapt care împietorește asupra masei profitului realizat. N-a putut fi soluționată problema nici prin presiunile asupra consumatorului exercitate prin reclamă, socotită și ea o mare forță.

Pentru a-i obliga pe consumatori să-și reînnoiască și sporească cumpărăturile, inteligența și „creativitatea” burgheză au recurs la un mijloc simplu dar cu ample implicații: reducerea longevității bunurilor de consum. Numeroase sînt studiile critice pe tema durabilității bunurilor de consum în societățile industriale,

cel puțin din două motive: a) pentru că, forțînd consumul peste nevoile raționale, se grăbește epuizarea resurselor naturale și deteriorarea mediului înconjurător; b) pentru că, impunîndu-se și un consum irațional unor largi pături sociale, nu li se asigură și mijloacele cu care să-și procure bunurile necesare. Într-unul din interesele studiilor occidentale pe tema amintită se arată că „reducerea longevității bunurilor de consum este fără îndoială unul din fenomenele cele mai edificatoare pentru a deschide procesul societăților industriale. Este o caracteristică ce pare întim asociată nivelului de dezvoltare al acestor societăți. Este unul dintre factorii cei mai eficienți referitor la ceea ce se numește deteriorarea calității vieții⁽⁵⁾. Cazurile, situațiile și exemplele de deteriorare a calității vieții ca urmare a forțării consumului prin reducerea durabilității bunurilor sînt extrem de numeroase. Același produs cu mici modificări de formă sau numai de ambalaj este reclamat cu mare vîlvă ca mare inovație care îl scoate din uz înainte de vreme pe cel pretins perimat. Mărfuri care ar putea servi vreme îndelungată, ani de zile, sînt concepute să slujească un timp scurt fiind scoase din folosință fie de către schimbarea modelului, fie de uzura unor componente ce nu mai pot fi înlocuite. Situațiile cele mai tipice se întîlnesc în industria bunurilor de consum, în cea farmaceutică și în cea automobilistică. Produsele sînt făcute de la început a fi mai puțin rezistente și a se uza cît mai rapid pentru a putea fi reînnoite. Inovația, un element strict necesar progresului, capătă în „societatea de consum”, a goanei după profit, utilizări, contrare progresului rațional. „Chiar și atunci cînd sînt de un interes mediu, dacă nu chiar nul, inovațiile costă scump, atît pentru producători cît și pentru consumatori⁽⁶⁾.”

În general mulți cercetători văd în scurtarea durabilității bunurilor de consum o cauză majoră a creșterii

prețurilor, a inflației.

„Lista rețelilor — se spune în studiul amintit —, a nocivității lor, a inegalității lor care pot fi imputate reducerii longevității bunurilor și inovațiilor, sub formele pe care le cunoaștem, este impresionantă. Se poate începe cu inflația, flagelul major al societății noastre”. Autorii citați mai remarcă un lucru semnificativ și anume că, adesea, din nevoi de profit, se promovează inovații costisitoare, dar care, din punct de vedere al utilității nu marchează decît progrese mediocre. Fără a nega existența unei anumite legături funcționale între reducerea durabilității bunurilor de consum și inovație, pe de o parte, și inflație, pe de altă parte, inflația de genul celui cu care-i confruntată actualmente „societatea de consum” occidentală are cauze mult mai profunde în esența și mecanismele actuale ale societății înseși. Ea nu poate fi socotită ca un „preț al progresului și al inovației” în orice societate industrială, cum o consideră unii autori occidentali.

Cert este că forțarea consumului — din interes de profit, din nevoi de autovalorificare a capitalului — peste limitele reale, firești, constituie un aspect parazitar al societății de consum care pune o dată în plus în discuție rațiunea de a fi a acestei societăți.

prof. dr.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

1. J.M. Keynes. „Teoria generală a folosirii mîinii de lucru a dobinzii și a banilor”. București, 1970, p. 234.
2. Premiers jalons pour une théorie de l'environnement. In „Economie et Sociétés”, nr. 25-1973, p. 1521.
3. Philippe d'Iribarne. La consommation et le bien-être. Approche psychosocio-economique. In „Revue d'économie politique”, nr. 1/1972, p. 25.
4. Serge Christophe Kolm. La taxation de la consommation ostentatoire. In „Revue d'économie politique”, nr. 25/1972, p. 65.
5. Jean Pierre Dupuy et François Gérin. Sociétés industrielles et durabilité des biens de consommation. In „Revue économique”, nr. 3/1975 p. 410.
6. Idem, p. 417.

cercetării. De altfel — spune autorul — se află în funcțiune sau sînt elaborate în U.R.S.S. tehnologii lăo deșeu-i și reziduuri în cîteva domenii: producerea acidului azotic, fabricarea cimentului ș.a. Elaborarea și largă aplicare a tehnologiilor fără reziduuri ar cere lichidarea barierelor departamentale, întărirea abordării interamuri a dezvoltării tehnologice.

Perroux propune „reconceptualizarea științei economice”

● Christian Stoffaes comentează în CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S. (15 iulie 1976) o nouă carte a lui François Perroux *Unités actives et mathématiques nouvelles*. Revision de la théorie de l'équilibre économique, 274 p., apărută în

Ediția Dunod. Cartea are o prefață semnată de André Lichnerowicz, matematicianul care, spune C.S., „a reflectat mult la aplicarea conceptualizării matematice în domeniul științelor”. După Perroux, în fața problemelor ce i se cer astăzi să le rezolve, „știința economică” s-ar prezenta ca un cîmp plin de ruine, un edificiu distrus din care nu mai subsistă decît fantoma sa: teoria echilibrului general. În consecință, nu s-ar pune doar problema unei construcții; „economia își așteaptă Einstein-ul său, pentru a o reconceptualiza” cu ajutorul instrumentarului matematic „fără de care nu există tentativă științifică demnă de acest nume”. F. Perroux, spune C.S., nu consideră că a ajuns în situația să poată propune o nouă construcție teoretică. El dorește doar să propună viitorilor cerce-

tători două sau trei căi conceptuale noi (capacitatea agentului economic de a structura și desstructura mediul) și două sau trei instrumente de matematici moderne (topologie, vecinătate etc.), pe care le consideră demne de explorat. „Reintegrată în societatea globală din care a fost abstrasă — caracterizează Stoffaes punctul de vedere al lui F. Perroux — modelarea economică apare din ce în ce mai mult sub aspectul său de lupte și de coaliții între grupe concrete, ale căror poziții și forțe depind de factori complecși, idei marxiste pe care economiștii nu au început să le asimileze decît foarte tîrziu. François Perroux a fost precursor în această asimilare, introducînd conceptele de poluri de creștere, de

FIȘE

dominare, de lupte-concurs și de conflicte de organizare”, care abia încep să servească drept instrumente de analiză. În prima parte, „Echilibrul lucrurilor și rezistența praxis-ului”, F.P. se ridică împotriva reductionismului excesiv al modelării clasice. În partea a doua, „Echilibrul agenților și energia schimbării”, F.P. încearcă să indice perfecționările prin intermediul cărora se poate trece de la reductionismul pe care îl implică orice modelare științifică, la o știință aplicată servind la acțiune și previziune.

colecția «creșterea economică»

Investitiile
și
factorul
timp

ion cămășoiu

IMPLETIREA extrem de complexă a proceselor de profunde transformări sociale cu desfășurarea revoluției științifico-tehnice imprimă dezvoltării economice trăsături cu totul noi. Cerințe imperioase de adaptare rapidă la noile condiții — adaptare al cărei caracter conștient joacă un rol tot mai hotărâtor în conducerea eficientă a progresului social și economic — sînt ridicate de accelerarea proceselor istorice. Ritmul alert al înmulțirii forțelor de producție ale națiunii noastre, al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate,

te, pune în centrul atenției problema investițiilor, deosebi a celor productive. Luarea în considerare mai strictă și mai complexă a factorului timp vizează, în fond, prevederea cit mai corectă a efectelor imediate și a consecințelor îndepărtate ale deciziilor de investiție. Prevederea operațională a efectelor se poate realiza prin cuantificarea influenței factorului timp, care în acest caz, ca și în celelalte, se încadrează în concepția generală formulată pe baza analizei calitative multilaterale a problemei.

Cartea lui I. Cămășoiu: „Investitiile și factorul timp” este consacrată tocmai cuantificării efectelor factorului timp. Lucrarea are în general o orientare metodologică, scopul urmărit și realizat de autor fiind găsirea metodelor de cuantificare a influenței factorului timp asupra eficienței investițiilor. Credem că ea constituie o contribuție interesantă, deschizătoare de noi perspective pentru cercetările viitoare în acest domeniu. Autorul sintetizează și sistematizează într-un mod personal, atît rezultatele teoretice și practice din țara noastră, cit și cele pe plan internațional. Analiza critică a soluțiilor cunoscute nu este însă singura sa contribuție. În lucrare se pun în discuție o serie de păreri ale autorului, de natură teoretică, metodologică sau practică.

Fără îndoială, analiza dinamică a impactului factorului timp — așa cum reiese din analizele minuțioase efectuate — este metoda generală, cazul static fiind un moment al soluției dinamice. Din această optică rezultă sistemul ierarhizat de indicatori și calcule, fiecărui revenindu-i un loc bine determinat în ansamblul demersurilor de cuantificare. Un asemenea edificiu s-ar putea concretiza sub forma unei scheme-bloc care ar putea dirija succesiunea logică a calculelor și analizei.

În lucrare se pune o problemă ce ni se pare centrală, aceea a corelației dintre nivelul de eficiență a investițiilor și ritmul de creștere al venitului național. Legătura logică și firească dintre cauza propulsoare a creșterii — investițiile — și efectul major determinat — creșterea venitului național — apare în lucrare (pag. 76—83) într-o formă oarecum îngustată, deoarece folosirea ei poate duce la concluzia că într-o economie cu înalt grad de dezvoltare ritmurile lente ar angrena niveluri de eficiență mai scăzute. Prin includerea în analiză a unor variabile economice noi s-ar putea găsi relații care să nu mai conțină asemenea contradicții.

Ideea autorului de a opera în calcule cu valori absolute este realistă: ea permite sur-

prinderea efectului propagat în cadrul întregului sistem și totodată se pretează a fi utilizată la repartizarea pe cauze (proiectant, beneficiar, constructor etc.) a pierderilor provocate de întârzierea lucrărilor de investiții. Aplicabilitatea generală a metodei necesită însă stabilirea științifică a duratei de realizare a obiectivelor de investiții.

Sînt demne de semnalat ca deosebit de utile, mai ales pentru proiectanții și beneficiarii investițiilor, cazurile reale, larg analizate prin prisma instrumentelor elaborate sau sistematizate de autor în cadrul concepției sale proprii și care se reflectă la cuantificarea influenței factorului timp. Pentru specialiștii din producție prezintă interes deosebit numeroasele anexe în care sînt tabelate relațiile de calcul pentru diferite valori ale variabilelor de decizie.

Lucrarea este deci meritorie: tratează într-un mod inedit o problemă de importanță esențială, recurge la metode și tehnici de analiză moderne, oferă soluții efective pentru practică. Afară de aceste valențe ale lucrării, mai trebuie subliniat faptul că ea schițează și enunță o serie de probleme încă nerезolvate sau insuficient elaborate, care pot constitui teme ale unor noi cercetări.

L. TOVISSI

O carte
românească
de notorietate
internațională

LA ÎNCEPUTUL anului 1974 Editura Tehnică publică o monografie intitulată „Mulțimi vagi și aplicațiile lor”. Era pentru prima oară cînd apărea o sinteză completă a tehnicilor de „modelare a ambiguității”. Beneficiari erau toți cei ce lucrau în zona luării deciziilor. Evident, economiștii erau cei mai interesați. Aplicațiile cele mai spectaculoase se preconizau tocmai aici. Cartea a fost semnalată imediat. Profesorul Kaufman o citează în „Introduction à la théorie des sous-ensembles flous”. S. Klaczko, profesor de cibernetică la Universitatea din Zürich și editor al unei recente

scrii de monografii în domeniul interdisciplinar al teoriei sistemelor dinamice, o propune spre traducere. Editurile Birkhäuser din Elveția și Wiley din S.U.A. o solicită pentru traducere.

Este, credem, interesant să reamintim cîteva date din scurta istorie a domeniului. În 1965 profesorul Radeh de la Universitatea Berkeley (S.U.A.) introduce conceptul de mulțime vagă. În 1969 C. V. Negoită într-o teză de doctorat folosește acest nou concept pentru structurarea bazelor de date. În 1974 apare cartea amintită, ca o primă sistematizare a unui domeniu care promitea o fertilă reconsiderare a metodelor de modelare în științele sociale. În 1975 Grupa de lucru europeană privind sistemele fuzzy își ține ședința la București, mai precis la Academia de studii economice în cadrul celui de-al treilea Congres Internațional de sisteme generale și cibernetică. A fost o confirmare a unor rezultate obținute la Bucu-

rești în cadrul de respirație largă a școlii românești de cibernetică economică românească creată de acad. Manea Mănescu. Astfel, prof. Zimmermann, directorul Institutului de Studii Economice din Aachen și președintele Societății Europene de Cercetări Operaționale, într-un interviu acordat Revistei economice (nr. 3, 1976), se arată impresionat de realizările cercetătorilor de la București. Dar să revenim la lucrarea care a stîrnit un asemenea interes în lumea științifică. Scrisă concis, cartea*) prezintă aplicațiile mulțimilor vagi în teoria sistemelor și teoria deciziilor, într-o extindere substanțială a versiunii românești. Implicațiile asupra ciberneticii economice sînt mari. Este știut că studiem dinamica sistemelor economice pentru a le

* C. V. Negoită, D. A. Ralescu: Application of Fuzzy Sets to Systems Analysis (Aplicațiile mulțimilor vagi în analiza sistemelor), Birkhäuser Verlag Basel și Wiley, New York, 1975.

putea conduce, pentru a le determina traiectoria de evoluție. Cu alte cuvinte pentru a putea planifica științific. Posedăm azi metode și programe de calculator care încep să devină operaționale în momentul în care sînt cunoscute precis. Or, în realitate nu totdeauna este posibil așa ceva. Se impune deci să știm cum putem să folosim metodele existente și în cazul unei cunoașteri aproximative a realității complexe. Tehnicile descrise în carte permit acest lucru într-o varietate de situații.

Recomandăm lectura acestei cărți tuturor celor preocupați de implementarea unor soluții eficiente și practice de conducere, tuturor celor care se interesează de metodele moderne de abordare științifică a realității în cazurile în care modelele adecvate corespund unor situații care nu sînt nici deterministe și nici probabiliste, ci „fuzzy”.

prof. dr. Edmond NICOLAU

Schimbări fundamentale în evoluția Fondului Monetar Internațional

SEMNIFICAȚII PENTRU VIITORUL RELAȚIILOR VALUTAR-FINANCIARE INTERNAȚIONALE (II)

● O explorare a semnificațiilor statutului modificat al F.M.I. ● Flota-
rea monedelor — resemnare în fața inevitabilului ? ● Un prim pas pe lunga
cale a reformei ● Compromisul în problema aurului monetar ● Pentru o
nouă ordine valutară și financiară efectivă, mondială și democratizată.

IN ANSAMBLU, statutul modificat al Fondului Monetar Internațional a fost apreciat diferit, după unghiul din care l-a privit comentatorul.

Atunci când, la sesiunea din ianuarie 1976 a Comitetului interimar de la Kingston (Jamaica), s-a produs cotitura în discuțiile privind noile prevederi statute, încheindu-se perioada confruntărilor sterile și trecându-se la o apreciere mai realistă, mai politică, a nevoii de cooperare internațională în domeniul valutar-financiar, părerile participanților asupra rezultatelor sesiunii au fost unanim pozitive. Ministrul economiei și finanțelor al Franței, Jean-Pierre Fourcade, a considerat această cotitură ca fiind începutul unei noi ere politice și monetare. Secretarul Trezoreriei S.U.A., William E. Simon, a comparat rezultatele obținute la Kingston cu acordul de la Bretton Woods care a pus în 1944 bazele primului sistem monetar internațional cu vocație mondială. Ministrul finanțelor al R.F.G., Hans Apel, a declarat că acordul din Jamaica a arătat că F.M.I. este o organizație în care se pot obține „decizii constructive și compromisuri“.

Este adevărat că aranjamentele convenite au constituit modificările cele mai profunde care au fost aduse sistemului monetar internațional de la Bretton Woods încoace. Ce semnificație globală au însă aceste modificări ?

La conferința de presă care a urmat sesiunii din ianuarie a.c., directorul general al F.M.I., H. Johannes Witteveen, a declarat că este satisfăcut că s-a ajuns la capătul unor lungi dezbateri privitoare la reforma sistemului monetar internațional și la modificarea statutului F.M.I., însă a adăugat : „Trebuie de asemenea să menționez că acordul nu cuprinde toate temele care au fost abordate în discuțiile privitoare la reforma monetară (...) am căzut de acord asupra concepției generale care stă la baza schiței reformei (elaborată de Comitetul celor 20, predecesorul Comitetului interimar și dată publicității în 1974, n.n.) și asupra necesității ca acum să urmărim un proces evolutiv în care în mod gradat, pas cu pas , să încercăm să rezolvăm diferitele probleme. Așadar, noi nu pretindem că am rezolvat toate problemele, însă cred că am făcut cel puțin un mare pas înainte“ (sub. ns.).

Directorul general al F.M.I. a reliefat în aceste declarații una din trăsăturile acordului din Jamaica și, pe baza lui, ale statutului modificat al organismului : ceea ce s-a realizat nu poate fi considerat drept o reformă a sistemului monetar internațional, ci doar un prim pas pe lunga cale a acestei reforme. Aceasta, deoarece statutul modificat cuprinde soluții numai pentru o parte din tematica reformei, numeroase probleme rămânând să-și găsească rezolvarea de abia de aici înainte. Se va căuta în viitor ca, treptat, să fie abordate și aceste probleme.

S-ar putea pune întrebarea : de ce s-a realizat atât de puțin într-o perioadă atât de îndelungată ? Ce a împiedicat înfăptuirea unei reforme a sistemului monetar internațional, atunci când este știut că vechiul sistem s-a prăbușit încă din 1971 ?

Răspunsul trebuie să țină seama de doi factori principali : criza economică și monetară care a reprezentat un mare handicap pentru o abordare fructuoasă a problemelor monetare și financiare internaționale, precum și divergențele de interese între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și între unele țări dezvoltate, care n-au putut fi rezolvate pe calea compromisurilor.

După opiniile unanime, singura calitate incontestabilă a statutului modificat este aceea de a fi ținut seama de trăsăturile actualei perioade : acest statut este „o legiferare a realității“ (Ottmar Emminger, R.F.G.). Fiind însă vorba despre o perioadă de dezordine și dezechilibru, această calitate, după unii comentatori, se preface într-un defect capital : noul statut al F.M.I. constituie o „legalizare a anarhiei“ (Michel Debré, Franța). O apreciere mai nuanțată a fost făcută de un alt comentator francez care a spus că viitoarea organizare a relațiilor valutar-financiare internaționale „este mai fină, mai elaborată, mai pragmatică, dar mai nesigură decât sistemul de la Bretton Woods“. S-a mai spus în această privință, mai îngroșat, că în timp ce la Bretton Woods au fost puse bazele unui sistem, acum la Kingston au fost puse bazele unui „non-sistem“. Într-un alt comentariu francez s-a mai afirmat că modificarea statutului F.M.I., lăsând o serie de probleme fără soluție, „apare ca nefinisată“.

Într-un sens asemănător poate fi interpretată declarația secretarului Trezoreriei S.U.A. : „Trebuie să ne străduim să ne adaptăm sistemului pe care l-am creat“. Această declarație a fost interpretată în sensul că înțelegerea la care s-a ajuns constituie numai un cadru, urmînd ca detaliile privind modul de aplicare a statutului să fie precizate ulterior, cum ar fi de exemplu mecanismul de intervenție pe piață pentru corectarea cursurilor valutare.

Un comentariu francez, de astă dată la UNCTAD IV, s-a referit la soluțiile realizate prin compromis, recunoscînd caracterul lor fragil, ca urmare a faptului că nu pot mulțumi pe toți : „Compromisurile nu pot satisface toată lumea, însă avînd în vedere că ele sînt recente și că s-au realizat destul de greu, nu ar fi oportun să fie repuse în discuție“.

De altfel, un economist olandez a afirmat că deocamdată „există puțin interes pentru o altă reformă“, dar că aceasta nu înseamnă să negăm „necesitatea începerii de negocieri care să aibă ca obiect reconstrucția unui sistem monetar rațional, în folosul tuturor“.

Atmosfera care se degajă din aceste aprecieri globale este mai curînd de resemnare în fața inevitabilului, adică în fața unui text care, deși apare în multe privințe ca nesatisfăcător, constituie singura formulă aptă să fie promovată de F.M.I. în condițiile date și destinată să rămînă în vigoare un număr însemnat de ani. Această perioadă va putea fi folosită pentru elaborarea unei adevărate reforme a sistemului monetar internațional.

Comentariile s-au referit și la unele sau altele dintre aspectele noului statut al F.M.I. Nu este de mirare că problemele cele mai dezbătute în cursul anilor de activitate a Comitetului celor 20 și a Comitetului interimar au fost și cele mai ample și divers comentate după apariția statutului modificat. Din acest punct de vedere, pe primul plan se află problema cursurilor valutare, ale cărei dimensiuni economice și politice depășesc de departe pe toate celelalte. Este un truism, însă el trebuie repetat: cursurile valutare reprezintă un instrument politic, iar confruntările în problema cursurilor au loc de cele mai multe ori de pe poziții de forță.

Acest aspect a fost foarte clar subliniat de W. Simon (S.U.A.). El a arătat că între principiul fixității cursurilor și acela al flotării, S.U.A. nu pot avea o altă alegere decît aceea pe care au făcut-o încă în cursul dezbaterilor asupra statutului F.M.I., deoarece „noul sistem (al cursurilor flotante. n.n.) nu poate decît să accentueze capacitatea noastră de a menține puterea competitivă a S.U.A. care scăzuse datorită regimului parităților fixe”. În continuare, secretarul Trezoreriei S.U.A. a arătat că de cînd a fost adoptat sistemul cursurilor flotante, ponderea Statelor Unite în comerțul mondial cu produse finite a crescut de la 18 la 20%.

Ca un ecou la aceste declarații, E. Yeo, subsecretar de stat la Trezoreria S.U.A. și-a exprimat opinia că „sistemul cursurilor flotante va rămîne în vigoare multă vreme, chiar dacă noua formulare a art. 4 al statutului F.M.I. prevede posibilitatea pentru orice țară membră de a stabili o paritate fixă pentru moneda ei”. Referindu-se probabil la interesul S.U.A., dar și la actualele împrejurări care nu pot pleda pentru fixitate și nici chiar pentru stabilitate, economistul olandez Tom de Vries pune punctul pe i în această mult frămîntată problemă a cursurilor valutare: „Nu putem avea cursuri valutare fixe — scrie de Vries în revista americană *Foreign Affairs* — și nici măcar parități stabile dar ajustabile, oricît de bine și de corect ar fi să le avem” (subl. ns.).

Reprezentanții S.U.A. s-au sprijinit și ei nu numai pe argumentul subiectiv al interesului propriu, dar și pe starea de fapt: „Logica pe care se bazează sistemul parităților (fixe — n.n.) presupune — declara W. Simon — o lume care nu există la ora actuală (...); ne trebuie un sistem ajustabil și adaptat la lumea de astăzi”. Așadar, flexibilitatea crescîndă a cursurilor valutare este și o cerință a împrejurărilor actuale. Imprejurări care, în paranteză fie spus, au o legătură cauzală cu politica monetară și financiară pe care S.U.A. au dus-o de-a lungul perioadei din urmă și care a avut ca rezultat prăbușirea cursurilor fixe, împreună cu aceea a întregului sistem monetar internațional din 1944.

Pe o poziție adversă s-au situat, în aprecierile lor, francezii. Înainte de compromisul realizat la Rambouillet, ei au utilizat termenii cei mai drastici pentru a condamna flotarea cursurilor, adică poziția americană. La apogeul disputei cu S.U.A., ministrul economiei și finanțelor din Franța, Fourcade, declara că flotarea reprezintă „cea mai gravă dare înapoi pe care organizarea monetară a cunoscut-o de 30 de ani încoace”. Același reprezentant al Franței spunea: „Sînt profund convinși că flotarea generalizată a monedelor nu poate decît să distrugă și mai mult sistemul monetar internațional și să întîrzie redresarea economică”. Flotarea a fost caracterizată de francezi ca fiind „un fenomen periculos care dezorganizează economia mondială”.

Un punct de vedere similar a fost exprimat de țările în curs de dezvoltare: „Trecerea de la un sistem fix la unul de flotare — a declarat de exemplu reprezentantul guvernatorilor africani la F.M.I. — a eliminat certitudinea pe care o dădeau intervențiile internaționale oficiale în limitele stabilite. Aceasta a sporit riscurile țărilor în curs de dezvoltare în operațiile externe”.

O poziție de mijloc au adoptat unii parteneri ai Franței din Piața Comună, cum ar fi R.F.G. În principiu, vest-germanii ar trebui să fie de partea francezilor. Nu sînt ei vioara întia a „șarpelui” valutar vest-european care militează pentru stabilitatea cursurilor intercomunitare? Cu toate acestea, din anumite calcule, reprezentanții Bonn-ului au descoperit părți pozitive și flotării și, concomitent, stabilității cursurilor valutare. Ministrul finanțelor, Hans Apel, a declarat că, pe de o parte, „regimul cursurilor flexibile a ajutat la evitarea unor dereglări monetare mai mari” și că, pe de altă parte, „sîntem în măsură să apreciem avantajele economice ale unor cursuri stabile dar ajustabile în lăuntru unor limite fixe”. Acest punct

de vedere nelipsit de interes le-a permis ca, atunci cînd au trebuit să aleagă între flotare și stabilitate, să se declare pentru flotare.

Cu aceasta, calea compromisului era deschisă. După aprecierea președintelui Băncii Federale Germane, Klagen, „Franța și-a dat seama că nu ar fi posibil să apere de una singură paritățile fixe”.

O altă temă pe marginea căreia comentariile au fost contradictorii este aceea a modului în care modificarea statutului F.M.I. a tratat problema aurului monetar. Și aci, soluția a fost recurgerea la un compromis între americani și vest-europeni, compromis care nu a mulțumit pe nimeni. „Problema aurului a rămas de fapt nerezolvată”, a afirmat un comentator apropiat de conducerea F.M.I.

Este incontestabil că vest-europenii și îndeosebi francezii au intenționat să mențină aurul în sistem, iar americanii să-l elimine Formulările din statutul modificat nici nu-l mențin și nici nu-l elimină.

Din această cauză, francezii sînt nemulțumiți. „Cu cît se preținde negarea utilității lui, cu atît realitatea pieței se impune. Cu cît preținzi să izgonești aurul din relațiile internaționale, cu atît constai că el revine, eventual sub o altă formă”, a declarat un reprezentant al cercurilor oficiale de la Paris. Poziția principală a Franței a fost tradusă în viață prin participarea Băncii Franței, prin intermediul Băncii Reglementelor Internaționale, la licitațiile de aur ale F.M.I., împotriva tezei americane, cu privire la obligația băncilor centrale de a face operații și tranzacții cu aur numai la prețul oficial.

S.U.A. sînt și ele nemulțumite, considerînd că modificarea statutului nu a consacrat eliminarea definitivă a aurului din sistem și, din această cauză, aurul a devenit o marfă speculativă cu o piață restrînsă și cu un preț fluctuant, puțin constituit o sursă de tulburări monetare.

Spre deosebire de cele ce s-au întîmplat în legătură cu cursurile valutare, în problema aurului, vest-germanii au fost alături de francezi. În această privință, Klagen a declarat: „În legătură cu aurul, poziția oficială a R.F.G. s-a aliniat poziției franceze. În cele din urmă, S.U.A. au făcut concesii, fiind obligate să cedeze, iar în momentul de față băncile centrale pot să și cumpere, nu numai să vîndă aur”.

Totuși, vest-germanii nu par prea siguri de viitorul aurului. O părere autorizată se exprimă astfel: „Nu ar trebui să se facă nimic în sensul ca aurul să devină din nou etalon monetar. În timp ce aurul va continua să constituie o parte din rezervele monetare, el va deveni treptat mai puțin potrivit pentru decontările internaționale, ca urmare a desființării prețului oficial al metalului galben. În viitor, principala funcție a aurului pentru băncile centrale ar fi aceea de a servi ca garanție colaterală a creditelor”.

Țările în curs de dezvoltare au manifestat în general o atitudine ostilă aurului monetar. O expresie sintetică a acestei atitudini a fost aceea a reprezentantului Algeriei care a spus: „Ceea ce dorim noi este instituirea unei noi ordini economice și nu ceva care să perpetueze inegalitatea actuală în ce privește repartitia bogățiilor”.

Păreri ambigue au fost exprimate și în legătură cu modul în care statutul modificat se referă la drepturile speciale de tragere (D.S.T.). Față de dezideratul formulat la U.N.C.T.A.D. IV: „Întărirea rolului D.S.T. în scopul înlocuirii progresive a aurului și monedelor naționale ca mijloc de rezervă: alocarea va trebui să țină seama de repartitia lichidității internaționale: instituirea unei legături între alocările de D.S.T. și aportul resurselor financiare pentru dezvoltare”, statutul modificat nu face decît pași timizi înainte. „Iau notă cu regret — a spus reprezentantul Belgiei — că deși s-a vorbit mult în ultimul timp în forurile internaționale de reducerea rolului aurului, s-a acordat foarte puțină atenție îmbunătățirii drepturilor speciale de tragere...”.

PREZENTAREA conținutului modificărilor aduse statutului F.M.I. și trecerea în revistă a unor comentarii pe marginea ideilor reliefate în aceste modificări pot duce la următoarele concluzii finale:

— statutul modificat al F.M.I. din 1976—1977 nu reprezintă, ca primul statut din 1944 al acestui organism, expresia unui sistem monetar internațional încheiat, ci o primă etapă a procesului evolutiv care va conduce la reforma sistemului;

— în cursul acestui proces, rezolvarea problemelor monetare și financiare va trebui să fie precedată de anumite înțelegeri politice;

— toate țările interesate în dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale pe baza unei noi ordini economice trebuie să reia studiarea problemelor de fond și să militeze pentru realizarea unei noi ordini valutare și financiare efective, mondiale și democratice.

dr. Costin KIRIȚESCU

TENDINȚE - CONIUNCTURI

Industria echipamentului termic: efectele recesiunii

INDUSTRIA de echipament termic pentru industria siderurgică, chimică, de prelucrare a petrolului ș.a. din lumea occidentală trece printr-o perioadă dificilă, ca urmare a reducerii, în ultimii ani, a investițiilor din ramurile menționate, ceea ce a dus la restringerea pieței respective (evaluată la circa 2,2 miliarde franci în perioada care a precedat criza economică).

Societățile producătoare din țările capitaliste dezvoltate caută să facă față conjuncturii nefavorabile — arăta recent revista L'Usine Nouvelle — atit prin extinderea exportului de echipament în țările socialiste și într-o serie de țări în curs de dezvoltare, cit și prin accentuarea politicii de fuziuni, astfel încit — în domeniul echipamentului termic pentru siderurgie, de pildă — în principalele țări capitaliste producătoare n-au rămas decit cite una sau două societăți specializate.

Producția mondială de bumbac

COMITETUL internațional consultativ al bumbacului estimează că producția mondială de bumbac va totaliza 11,95 milioane tone în sezonul 1975—1976, comparativ cu 14,15 milioane tone în sezonul precedent. Consumul mondial de bumbac se va situa la 13,66 milioane tone, față de 13,04 milioane tone în sezonul 1974—1975. Stocurile mondiale la 31 iulie a.c. se vor cifra la 4,77 milioane tone, cu 1,71 milioane tone sub nivelul stocurilor inițiale din sezonul precedent, fapt de natură să determine o evoluție ascendentă a prețurilor.

Ungaria: comerțul exterior

ANUL TRECUT exporturile ungare au crescut (în prețuri curente) cu 12,1% față de nivelul din 1974, iar importurile — cu 21,4%. Până la începutul acestui an Ungaria încheiase cu diferite țări socialiste 86 de

acorduri multilaterale și 154 de acorduri bilaterale de cooperare, ponderea livrărilor în cadrul acordurilor respective ajungând în 1975 la 40% din volumul total al schimburilor. În acest an, paralel cu extinderea comerțului cu țările socialiste, Ungaria dezvoltă relațiile sale comerciale și cu țările capitaliste dezvoltate, îndeosebi cu Austria, Elveția, Finlanda, Portugalia și Suedia. Pe ansamblul cincinalului în curs volumul comerțului exterior ungar urmează să sporească cu 45—50%; cu țările socialiste este prevăzut un spor (în prețuri constante) de 42—45% la export și de 32—35% la import, iar cu țările nesocialiste (în prețuri comparabile) de 60—65% și, respectiv, 36—40%.

Împotriva deficitelor balanței de plăți

ERIK HOFFMEYER, guvernatorul Băncii Centrale a Danemarcei, a declarat recent că țara sa nu-și poate permite să-și sporească datoria externă. El a precizat că, încă înainte de anul 1978, va trebui lichidat deficitul balanței de plăți externe. Pe primul semestru se așteaptă un deficit de aproximativ 6 miliarde coroane daneze. Danemarca, a spus guvernatorul Băncii centrale, nu poate continua să imprumute astfel de sume și este necesar să se reducă deficitul încă din primul trimestru al anului 1977. Ca mijloc de realizare a acestor obiective s-a propus „o politică mai strictă în sectorul veniturilor“. Banca centrală — a spus el — va frâna acordarea de credite în viitor și va duce o politică monetară restrictivă.

Polonia — U.R.S.S. livrări de instalații complete

RECENT întreprinderea poloneză de comerț exterior „Polimex-Cekop“ a încheiat contracte privind livrarea în U.R.S.S., în anii 1977—1978, a trei noi fabrici de acid sulfuric, ceea ce ridică numărul unităților de acest gen comandate de Uniunea Sovietică în Polonia la 33. Dintre acestea, douăzeci se află deja în funcțiune, furnizând peste 10,7 milioane tone de acid sulfuric pe an.

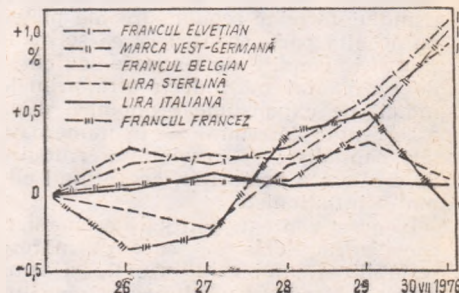
EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMINA 23—30 VII 1976 dolarul S.U.A. a început să cedeze teren față de restul devezelor occidentale. La această schimbare de tendință a contribuit efectul provocat de anunțarea deficitului de circa 0,4 miliarde de dolari al balanței comerciale a S.U.A. pe luna iunie (față de excedentul de 0,4 miliarde dolari în luna mai), precum și hotărârea unor mari bănci nord-americane de a reduce de la 7 1/4 la 7% p.a. nivelul dobânzii preferențiale („prime rate“), fapt care a determinat și o ușoară reducere a nivelului dobânzilor pe piața eurodolarilor.

În aceste condiții francul elvețian a recuperat în parte terenul cedat dolarului S.U.A. în săptămânile anterioare, terminând intervalul la un nivel de circa 2,4830, ceea ce reprezintă o reprecieri de peste 1% față de sfârșitul intervalului precedent.

Atenția observatorilor a fost reținută de evoluția mărcii vest-germane, care a manifestat o tendință constantă de reprecieri, atit față de dolarul S.U.A., în raport cu care a cotat circa 2,55 mărci/dolar pe 30 iulie, față de 2,5750 la începutul săptămânii, cit și față de restul devezelor occidentale. Tendința mărcii vest-germane a provocat tensiuni în cadrul „șarpelui“ valutar vest-european, alimentate de speculațiile referitoare la o eventuală reazare a parităților în cadrul acestui sistem de fluctuare concertată, fiind semnalate intervenții ale băncilor centrale pentru menținerea francului belgian în limitele admise.

Evoluția principalelor devez europene în perioada 26—30 VII 1976, luind ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 23 VII 1976.

Francul francez a continuat să slăbească în raport cu dolarul atinând un minim de circa 4,9380 franci/dolar, după care, profitând de efectul favorabil provocat de anunțarea celui mai mic indice lunar de creștere a inflației din ultimii trei ani, a atins un nivel maxim de 4,9975 franci/dolar, terminând intervalul la circa 4,9250 franci/dolar.

Lira sterlină a realizat un ușor câștig în raport cu dolarul, terminând intervalul la circa 1,7830 dolari/liră, față de 1,7800 dolari/liră inițial.

Prețul aurului a oscilat între 111 și 115 dolari/uncie, situându-se la sfârșitul intervalului la 112,40 dolari/uncie (primul fixing la Londra).

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

Se prevede că pînă la sfârșitul anului 1980 cifra globală a instalațiilor industriale complete livrate de Polonia Uniunii Sovietice va ajunge la 350.

S.U.A.: evoluția importului de petrol

IMPORTUL de țiței al S.U.A. a crescut anul trecut cu circa 30,5 mil. tone (față de 1974), în timp ce importul de produse petroliere s-a redus cu circa 33 mil. tone. În acest context, se remarcă accentuarea ponderii țărilor membre ale O.P.E.C. (de la 36,7% în 1974 la 58,2% anul trecut). Volumul importuri-

lor de țiței ale S.U.A. va crește pînă în jur de 400 mil. tone în 1977, urmînd apoi să scadă sub efectul livrărilor de petrol din noile zăcăminte puse în exploatare.

În aprilie a.c., președintele Ford a semnat o lege prin care autorizează deschiderea pentru producție a 19,3 milioane ha de terenuri bogate în petrol (dintre care cel mai bogat se află în Alaska) menținute pînă acum în rezervă. Din aceste zăcăminte se va putea obține o producție de pînă la 300 000 barili pe zi în 1979, care ar crește pînă la 935 000 barili pe zi în 1985. Ca urmare, dependența de importul de țiței a S.U.A. s-ar putea reduce în acel an pînă la nivelul de 5 milioane de barili pe zi.

INDEXAREA ÎN CONTINUĂ ACTUALITATE

- Indexarea și combaterea inflației ● Teama de inflație naște inflație
- Scopul — imobilizarea mecanismului „previziunii inflaționiste” ● Indexare care determină mai mult acomodarea cu inflația ● Cine și de ce se opune la aplicarea indexării ?

UNA DIN CELE MAI ACUTE probleme economice ale lumii capitaliste a devenit în ultimii ani inflația. Pe de o parte, datorită faptului că apare tot mai evidentă dispariția automatismului forțelor reguloare ale pieței, pe de altă parte, pentru că ea se menține și în condiții de stagnare sau chiar de criză. Mai mult decât atât, primele indicii de expansiune economică după o recesiune determină — în numeroase țări capitaliste — accelerarea ritmului de creștere a prețurilor, accentuând climatul inflaționist.

În acest context, politicile economice, considerate clasice, care urmăresc restabilirea unui echilibru, fie și temporar, aruncă greutatea — pe plan intern — pe spatele clasei muncitoare, a păturilor cu venituri fixe, iar pe plan internațional — asupra țărilor în curs de dezvoltare, adică tocmai asupra celor care suferă cel mai mult din cauza inflației.

Se accentuează astfel incertitudinile, se agravează instabilitățile economice de piață. Acestea fac obiectul a numeroase studii și cercetări ale economiștilor teoreticieni și practicieni, care caută soluții pentru restabilirea echilibrului, pentru consolidarea societății capitaliste, printre soluțiile ce se propun aflându-se și mecanismul indexării. De remarcat că în perioada de creștere a ritmului inflației se intensifică discuțiile asupra rolului pe care l-ar putea juca indexarea în combaterea inflației¹⁾.

Discuțiile au lărgit, teoretic, cadrul aplicabilității indexării atât la legarea prețurilor unor materii prime de un index care să oglindească ritmul inflației, cât și sub forma unor corelări între anumite mărfuri (ca volum fizic). De asemenea, s-a repus în discuție folosirea indexării ca mijloc de protejare a puterii de cumpărare a veniturilor fixe, a economiilor depuse la bănci sau investite în titluri de stat și, în general, ca mijloc de combatere a inflației²⁾.

Reluarea disputei asupra folosirii indexării începe din nou cu problema: ce este indexarea ?

Etimologic ea înseamnă legarea unor obligații bănești contractuale de inde-

xul prețurilor bunurilor de consum — ca expresie a ritmului de creștere a inflației, cu scopul de a le menține puterea de cumpărare. Indexarea urmărește deci menținerea valorii reale a veniturilor prin recalcularea automată a unei compensații pentru inflație. Astfel se ajunge la înlăturarea ideii că datornicul câștigă și creditorul pierde în condiții inflaționiste. De fapt, teama de inflație naște inflație căci creditorul va adăuga sporuri (marje de siguranță) la preț, la calculul dobânzilor, la asigurare etc., care determină creșteri artificiale de prețuri și contribuie la dezvoltarea procesului inflaționist.

Deși teoretic ideea indexării a fost expusă încă din secolul al XIX-lea de adepții ai școlii clasice engleze ca Joseph Lowe și G. Poulett Scrope și preluată de economiști neoclasici ca William Stanley Jevons și Alfred Marshall, ea nu și-a găsit la început o formă de folosire practică pe scară largă deoarece se punea accent pe faptul că indexarea nu trebuie să contravină principiului liberalismului clasic al „laissez-faire-ului”. O descriere mai completă a indexării, cu o pledoarie în favoarea folosirii ei, a făcut Irving Fisher în cartea sa „Puterea de cumpărare a banilor”. El a privit însă mai mult aspectul contractelor cu plată la termen: investițiile în titluri, obligații, depozite pe termen lung, a căror valoare — propunea el — să fie legată de un „index numeric al prețurilor generale”.

După cel de-al doilea război mondial indexarea a început a fi folosită în mod limitat în mai multe țări (Belgia, Franța, Italia), încă din anii 1947—1948. Ulterior, în 21 de state s-a aplicat indexarea la diverse operațiuni financiare, bancare etc. Evoluția economiei de piață în țările industrializate a cunoscut însă perioade de expansiune cu un ritm relativ scăzut de inflație, ceea ce a reinviat concepțiile liberalismului în folosul celor avuți, al marilor întreprinderi, al monopolurilor internaționale, ostracizându-se indexarea în aproape toate formele.

Este evident că, aplicată numai parțial, indexarea contribuie mai mult la acomodarea cu inflația decât la combaterea ei.

Posibilități și limite în utilizare

INDEXAREA generalizată acționează direct asupra unuia din mecanismele de bază ale creșterii prețurilor — „previziunea ritmului de inflație”, provocând, după părerea unor autori, imobilizarea sa. Este știut că prețurile produselor manufacturate includ la fiecare capitol al costurilor (credite, materii prime și semifabricate, salarii, amortizări etc.) marje de inflație în prevederea creșterii prețului de reinnoire a activității respective, plus adaosuri inflaționiste în funcție de termenele de plată, riscuri de conjunctură și altele. Pe de altă parte, însuși prețul de cost efectiv include — în funcție de existența unor intermediari (importator, bancă, proprietar de imobil sau teren etc.) — un spor de „previziune a inflației”.

Imobilizarea mecanismului „previziunii inflaționiste”, care este un factor subiectiv cu tendința de a asigura prin adaosuri profituri maxime, frânează și speculațiile bazate pe „psihoza” creată. Prin aplicarea indexării se consideră că dispăre teama pierderii din substanța venitului și se înlătură posibilitatea obținerii de beneficii prin supralicitarea ritmului inflației.

Un exemplu elocvent al efectelor indexării îl poate oferi aplicarea sa în domeniul creditului. Este cunoscut ce rol important în realizarea circuitului economic pe plan intern și internațional joacă dobânda la împrumuturi (ea calculându-se și în cazul capitalului propriu tot la nivelul celei de pe piață). Creșterea dobânzilor la procentul anual de 10—12% și chiar mai mult oglindește un efect și reprezintă totodată o cauză a inflației. Climatul inflaționist determină o cerere sporită de credite în ideea că puterea de cumpărare a banilor va scădea și deci profitul obținut din vânzarea mărfurilor va acoperi dobânda chiar exagerată, asigurând și un câștig însemnat. Pe lângă cererea mărită, în calculul dobânzii se include marja de siguranță și previziunea inflaționistă a băncii, astfel că — indirect — prin practici bancare

dobinzile pot deveni și mai mari (de pildă, obligația debitorului de a ține la banca creditoare în cont curent un sold mediu de 25—30% din valoarea creditului fără a primi vreo remunerare. În acest mod o dobândă de 10% pe an poate ajunge la 15—18% pe an).

Este evident că indexarea contractelor de împrumut ar putea treptat să limiteze efectele inflaționiste, păstrând ca bază un nivel de dobânzi reale și determinând dispariția beneficiilor speculative, ceea ce conduce la descreșterea treptată a adaosurilor înseși. Or, tocmai din acest motiv marile monopoluri (industriale, financiar-bancare, comerciale), beneficiare ale inflației, se opun indexării. În practică, beneficiile din marjele inflaționiste nu au fost considerate venit real și de aceea au putut fi declarate drept profituri nedistribuite și menținute sub formă de tot felul de rezerve speciale. Acestea au devenit uriașe disponibilități lichide care au fost și sînt folosite pentru diverse speculații. În loc să fie reinvestite în producția de bunuri, ceea ce ar putea provoca reducerea prețurilor. Or, tocmai prin speculații pe piețele monetare, la bursele de mărfuri ca și la cele de acțiuni, se realizează profituri mari și rapide în detrimentul maselor largi populare. Atît din țările dezvoltate industrial cît și, îndeosebi, din țările în curs de dezvoltare.

Argumentul teoretic de bază emis de oponenții indexării, după care aceasta de fapt ar frîna lupta împotriva inflației — prin acomodarea cu ea — a fost dezmințit de realitate. Acolo unde indexarea a fost aplicată pe scară mai largă și corelată cu alte măsuri anti-inflaționiste au fost obținute atenuări ale procesului inflaționist. În același timp inflația a fost practic tolerată în aproape toate statele capitaliste dezvoltate industrial, măsuri anti-inflaționiste fiind adoptate abia după ce aceasta a luat proporții îngrijorătoare (o rată anuală de 20% și chiar mai mult).

Deși în general nu se subestimează pericolul continuării inflației, folosirea indexării în lupta împotriva acesteia este frînă în urma opoziției anumitor cercuri față de limitarea posibilităților de acțiune ale „intreprinzătorului capitalist”, de reducerea elasticității costurilor de producție și deci a posibilităților de realizare a plus-valorii suplimentare conjuncturale.

Extinderea sferei de aplicare la nivel internațional

DACĂ PE PLAN INTERN, cel puțin, dezbaterile pe tema indexării se extind, referitor la aplicarea ei în relațiile economice internaționale s-a vorbit pînă în ultimul timp relativ puțin. Pe de o parte, fiindcă atît timp cît aurul avea un preț fix, iar monedele își exprimau valoarea paritară în aur se folosea adesea în contracte clauza aur; pe de altă parte, fiindcă expansiunea monopolurilor cerea propagarea cu intensitate a liberalismului pieței, forma de relații economice cea mai avantajoasă pentru ele.

Suferind direct consecințele inflației continue ca și ale măsurilor antiinflaționiste din țările industrializate și de transferare a poverii inflației pe umerii lor, țările în curs de dezvoltare, tot mai conștiente de forța ce o reprezintă atunci cînd acționează unite, au înscris printre revendicările lor — așa cum se prevede în „Programul de la Manila”, adoptat de „Grupul celor 77” — aplicarea unor metode corespunzătoare de indexare a prețurilor produselor de bază cu prețurile produselor industrializate. Pe această cale s-ar putea obține prețuri mai echitabile pentru produsele de export ale țărilor în curs de dezvoltare, s-ar putea asigura raporturi juste între prețurile materiilor prime și cele ale produselor manufacturate.

Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, „înfăptuirea noii ordini economice interesează deopotrivă toate țările și popoarele atît cele dezvoltate cît și cele slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare, deoarece ea este menită să asigure stabilitate și o dezvoltare armonioasă și echilibrată a întregii economii mondiale”.

În ansamblul măsurilor economice, financiare și monetare care se cer luate treptat pe drumul făuririi noii ordini economice și politice internaționale indexarea poate juca un rol multiplu, fără a reprezenta prin ea însăși un panaceu universal pentru inflație și cu atît mai puțin o soluție pentru contradicțiile intrinsece ale sistemului capitalist. Prin indexarea — respectiv dozarea cantitativă — a unor mărfuri etalon (în cadrul unui „coș”) pe baza prețurilor pieței, care să constituie fundamentul stabilirii valorii Drepturilor Speciale de Tragere, s-ar putea ajunge la extinderea folosirii acestora din urmă și transformarea lor în „numerarul” unui sistem monetar internațional reorganizat. S-ar crea astfel un instrument monetar eficace, care să ducă la crearea de raporturi juste și echitabile între diferitele monede naționale. La stabilirea unui curs real al acestora.

D. OPRESCU

¹⁾ Vezi „Revista economică”, nr. 5/1975, articolul „Inflația din Occident, este indexarea un remediu?”

²⁾ Vezi „Le débat sur l'indexation s'anime à nouveau”. „Le Monde”, 25 mai 1976

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, „Știința”, nr. 10367 din 19 decembrie 1975, pag. 3.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Expansiunea industriei de prelucrare a petrolului

DUPĂ OPINIA experților Comisiei Pieței comune vest-europene, în cea de-a doua jumătate a actualului deceniu capacitatea industriei de prelucrare a pe-

regiunea	31/XII 1974 (milioane tone)	1980	1980/ 1974 (%)
Europa occidentală	940	1090	116
- țările C.E.E.	790	880	111
America de Nord	837	1007	120
Asia	596	803	135
- Japonia	246	306	124
- Orientul Apropiat și Mijlociu	143	245	171
America Centrală și de Sud	363	436	120
Ăfrica	64	149	233

Sursa: B.I.K.I., 20/V.1976.

trului din lumea nesocialistă vor spori cu 24%, respectiv de la 2.800 mil. tone la sfîrșitul anului 1974 la 3.485 mil. tone în 1980. Dinamica pe diferite regiuni geografice este redată în tabelul de mai jos. Cele mai ample creșteri fiind scontate în zonele producătoare de țiței din Africa și Orientul Apropiat și Mijlociu.

Polonia: „electronizarea” economiei

ANUL TRECUT valoarea producției livrate de industria electronică poloneză a depășit de 2,5 ori pe cea realizată în 1970. Cu toate acestea, ținînd seama de distanța care separă încă electronica poloneză de cea a țărilor capitaliste dezvoltate, guvernul R.P. Polone a adoptat nu demult decizia de a „electroniza” economia țării pînă în 1990. Programul, care stabilește prioritatea introducerii electronicii în diferite ramuri de activitate economică, în domeniul informaticii și automatizării etc., prevede ca valoarea echipamentului electronic produs în țară să sporească în 1990 de peste douăzeci de ori față de nivelul

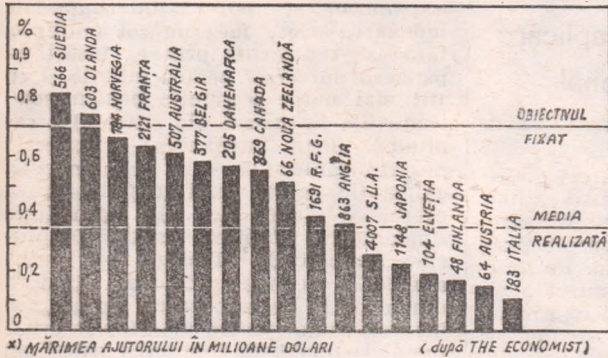
anului 1975. În domeniul bunurilor de consum, în actuala perioadă cincinală, care constituie prima etapă în aplicarea acestui program, se preconizează sporirea producției de magnetofone la 1,7 milioane de bucăți (în 1980), a celei de electrofoane — la 2 mil., de televizoare — la 500 mii. urmînd să crească de asemenea producția de mașini de spălat și de gătit cu comandă electronică, de cuptoare pe bază de microunde, de frigiderice cu semiconductori, de ceasuri electronice etc.

Exportul indian de minereu de fier

EXPERTII indieni estimează că exportul mondial de minereu de fier urmează să sporească de la 400 milioane tone în 1975 la circa 570 mil. tone în 1980 și 800 mil. tone în 1990. În același timp, ei apreciază că exportul de minereu de fier al Indiei se va majora de la 23,3 mil. tone (dintr-o producție de 42 mil. t) în anul fiscal încheiat la 30 martie 1976 la 35,5 mil. tone în anul fiscal 1978/1979 (dintr-o producție de 56 mil. tone) și 45—55 mil. tone în 1983/1984.

Ajutorul public pentru dezvoltare: între obiective și rezultate

AJUTORUL PUBLIC pentru dezvoltare acordat de țările occidentale în-

Ajutorul public pentru dezvoltare*) (în % din P.N.B.)

dustrializate membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare al O.C.D.E. țărilor „lumii a treia“ a sporit, potrivit cifrelor preliminare date recent publicității, de la 11,3 miliarde dolari în 1974 la aproape 13,6 miliarde anul trecut. În termeni reali creșterea este de aproape 10%. După cum rezultă din datele amintite (vezi graficul), dacă obiectivul ca ajutorul public să reprezinte 0,7% din produsul național brut al fiecărei țări donatoare a fost depășit în două țări: Suedia (0,82%) și Olanda (0,75%), pe ansamblu însă, ponderea lui nu depășește încă 0,36% din P.N.B., iar în citeva țări se situează chiar sub 0,2%.

Asistenței financiare acordate de țările capitaliste dezvoltate i s-a adăugat după 1973 cea a țărilor membre O.P.E.C., care reprezintă în prezent circa 2% din produsul lor național brut cumulat.

Zambia: stimularea agriculturii

URMĂRIND diversificarea economiei naționale, dependentă în mare măsură de exportul cuprului, guvernul Zambiei a elaborat un program pe cinci ani de dezvoltare a regiunilor rurale, în acest scop fiind alocată o sumă inițială de circa 100 milioane de lire sterline. Programul își propune — în ultima analiză — să reducă dependența Zambiei de importul de produse alimentare, a cărui valoare a crescut în ultimul deceniu de la 9 la aproape 20 mil. de lire sterline anual. Între orientările concrete ale programului figurează reorganizarea cooperativelor agricole existente, formarea de cadre calificate pentru acestea (fiind proiectată construirea la Lusaka a unei instituții specializate de învățământ) ș.a., acțiunile respective urmînd a fi realizate cu sprijinul altor țări sau al unor organisme internaționale.

Sporirea potențialului alimentar

AMELIORAREA unor alimente de bază și sporirea valorii lor nutritive — acesta este obiectivul urmărit de o echipă de oameni de știință de la universitatea și școala superioară de agronomie din Hohenheim (R.F.G.), care-și desfășoară programul de cercetări în colaborare cu institute specializate din alte zece țări. Cercetările se axează, între altele, pe mărirea conținutului de proteine al cerealelor panificabile, precum și pe îmbunătățirea soiurilor de porumb. În domeniul zootehnic se urmărește îndeosebi reducerea procentului de grăsime conținut în carnea de porc, prin modificarea metodelor de creștere și furajare a porcilor.

În sfîrșit, o altă orientare o reprezintă cercetarea posibilităților de îmbunătățire a asimilării de către organismul uman a sărurilor minerale și vitaminelor (conținute în alimentele consumate), precum și a modalităților de a preveni pierderile de vitamine din produsele agro-alimentare, în cursul producerii și stocării acestora.

Pădurile Bulgariei

PĂDURILE ocupă o treime din teritoriul Bulgariei, 28% din acestea fiind reprezentate de rășinoase. Se desfășoară acțiuni susținute de împădurire, fondul forestier extinzîndu-se cu 265 000 ha în cursul cincinalului trecut. Iar pentru perioada 1976—1980 se prevede împădurirea altor 260 000 ha. O atenție deosebită se acordă îmbunătățirii structurii fondului funciar, alături de rășinoase fiind plantate mai ales specii repede crescătoare, precum și combaterii eroziunii solurilor. Cea mai mare parte din cele 1,2 milioane ha de păduri care urmează a fi plantate pînă în anul 1990 (inclusiv cu mijloace mecanizate) vor servi nu numai ca sursă — în perspectivă — de materii prime pentru industria de prelucrare a lemnului, ci și ca instrument de prevenire sau combatere a eroziunilor.

R.D.G.: centrală electrică cu pompă

ÎN MUNȚII METALICI din sudul R.D.G., la o altitudine de 500—900 m se află șantierul celei mai puternice centrale electrice cu pompă din această țară (în final, ea va funcționa cu șase turbine, de 175 MW fiecare). Centrala de la Markersbach, construită cu sprijinul tehnic al altor țări socialiste, va contribui la asigurarea necesarului de energie în perioadele de vîrf ale consumului, urmînd ca în orele de consum redus (mai ales noaptea), apa să fie repompată din bazinul inferior în cel superior. Ea este amenajată aproape în întregime în subteran, avînd — față de centralele termice — avantajul de a putea fi pusă în funcțiune în decurs de numai două minute.

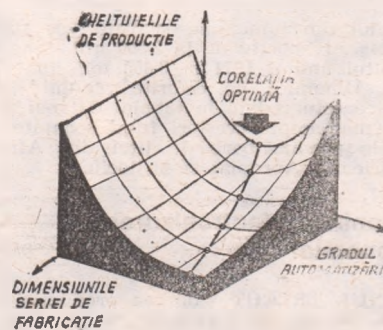
Cercetarea — apanaj al societăților-mamă

UN STUDIU elaborat de specialiștii societății McGraw Hill relevă că în cursul acestui an companiile americane își sporesc cu 10% cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare, care vor ajunge la aproape 26 mld. dolari. Este vorba de prima creștere reală din ultimul deceniu a acestor cheltuieli în industria S.U.A. și se prevede că ele vor mai spori cu 22% pînă în 1979. Ținîndu-se seama de faptul că un alt studiu (elaborat de societatea Conference Board) evidențiază o relaxare a cheltuielilor respective efectuate de filialele din

străinătate ale întreprinderilor americane, se conturează efortul de concentrare a activității de cercetare și dezvoltare din industrie pe teritoriul S.U.A. (în cadrul societăților-mamă).

Curba eficienței automatizării

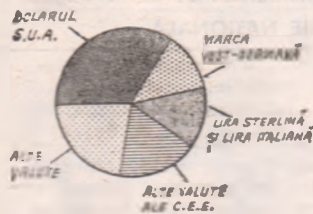
SINTETIZÎND concluziile unei debateri asupra problemelor eficienței automatizării proceselor industriale, revista „L'Usine Nouvelle“ (nr. 28/1976) arată recent că — dacă se confirmă, în general, avantajele automatizării — este greu de realizat un antecalcul precis al volumului beneficiilor realizate pe această cale. După opinia majorității specialiștilor — eficiența automatizării depinzînd în esență de gradul complexității sale, de prețul de cost al pro-

dusului fabricat și de dimensiunile preconizate ale seriei de fabricație — soluțiile optime (în funcție de corelația celor trei factori) sînt reprezentate pe curba din graficul de mai jos. Revista atrage, totodată, atenția că sistemul de automatizare trebuie să fie suficient de flexibil pentru a se putea adapta la mutațiile care intervin pe piață (îndeosebi în ce privește seriile de fabricație).

GLOSAR

Drepturi speciale de tragere

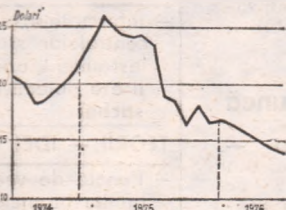

(după THE ECONOMIST)

Graficul nr. 1

Reprezentarea diferitelor valute în care se exprimă D.S.T., la sfârșitul anului 1975

„Clubului celor zece“. Inițial D.S.T. reprezenta echivalentul a 0.888671 grame aur fin, având deci același conținut metalic cu dolarul S.U.A. După suspendarea convertibilității în aur a dolarului S.U.A., urmata de instaurarea de fapt a sistemului cursurilor flotante. D.S.T. a fost definit (cu începere de la 1 iulie 1974) ca reprezentând valoarea unui „coș standard de valute“. 16 la număr, a căror pondere în constituirea valorii unității D.S.T. este în general proporțională cu ponderea țărilor respective în comerțul mondial. Cursul D.S.T. se stabilește zilnic, în funcție de cotațiile față de dolar de pe piața Londrei ale valutilor componente. Evident că oscilațiile cursurilor valutilor amintite nu au loc toate în același sens și în aceeași proporție, de unde ușoare abateri ale structurii efective a „coșului“ față de ponderile stabilite inițial. Graficul nr. 1 prezintă structura D.S.T. la sfârșitul anului 1975, când 1 D.S.T. echivala cu 1.17 dolari S.U.A. Utilizarea „coșului standard“ conferă D.S.T. o relativ mai mare stabilitate față de fluctuațiile pieței valutare, fără a-i asigura o protecție absolută mai ales în cazul componentelor cu pondere mare, cum ar fi dolarul S.U.A. (vezi graficul nr. 2).

Graficul nr. 2

Evoluția cursului D.S.T. în raport cu dolarul S.U.A. în perioada iulie 1974—iulie 1976

Cele 16 țări ale căror valute intră în componența coșului de valute definind D.S.T. sunt următoarele: S.U.A., R.F.G., Anglia, Franța, Japonia, Canada, Italia, Olanda, Belgia, Suedia, Australia, Danemarca, Norvegia, Spania, Austria, Africa de Sud.

Paul DUMITRAȘCU

Consecințe economice și sociale

Marcu Vasiliade, Galați — Grupul de 12 experți internaționali întrunit la sfârșitul lunii iulie la New York are sarcina, în baza unei hotărâri a ultimei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., luate la inițiativa României, de a aduce la zi un amplu raport despre consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor întocmit în 1971. Raportul constata între altele că cheltuielile mondiale anuale pentru înarmare s-au dublat în cei cinci ani precedenți și că

cinci țări, luate laolaltă, efectuau 80% din totalul cheltuielilor militare din lume.

Subliniind necesitatea intensificării eforturilor în direcția dezarmării, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, releva în mesajul adresat grupului de experți întrunit la New York, că „într-o lume tot mai preocupată de problemele dreptății sociale, foamei, sărăciei, analfabetismului, maladiilor, dezvoltării și repartizării echitabile a resurselor, cheltuielile militare mondiale continuă să crească, ajungând la circa 300 miliarde dolari anual. Comerțul internațional cu arme totalizează suma de aproximativ 20 miliarde dolari, iar armele convenționale sint continuu modernizate și devin tot mai

ucigătoare, cursa tehnologică a înarmărilor amenințând să ducă la producerea unor mijloace de distrugere în masă și mai îngrozitoare“.

Grupul, care cuprinde experți din Venezuela, Olanda, Iugoslavia, Uniunea Sovietică, Mexic, India, Cehoslovacia, Liberia, Austria, Franța, Japonia și România, își va prezenta raportul său celei de a 32-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. în septembrie 1977. Grupul a ales ca președinte al său pe expertul român prof. dr. Gheorghe Dolgu, rectorul Academiei de studii economice din București.

Institutul atlantic pentru probleme internaționale

Mircea Tudose, București — Institutul atlantic pentru probleme internaționale este un organism internațional neguvernamental care studiază o gamă largă de aspecte economice, politice și sociale ce confruntă țările capitaliste dezvoltate. Aceste aspecte privesc în esență: relațiile dintre țările membre, atit directe cit și prin intermediul unor organizații internaționale; relațiile lor cu țările în curs de dezvoltare; relațiile lor cu țările socialiste. Studiile și cercetările efectuate se termină de regulă cu recomandări transmise neoficial guvernelor și altor instituții sau personalități interesate și cu publicarea studiilor în volum (în editura americană Praeger). Institutul, al cărui sediu se află la Paris, colaborează strins cu O.C.D.E., cu organele Pieței comune, cu așa-numita Comisie trilaterală (Europa — America de Nord — Japonia), cu Institutul internațional de studii strategice de la Londra, cu Brookings Institution, cu Centrul internațional Woodrow Wilson, cu societatea Business International, cu Camera internațională de comerț etc. Institutul organizează frecvent dezbateri cu participarea reprezentanților unor mari firme industriale, comerciale, bănci, universități, mari ziare și reviste, organizații internaționale etc.

Activitatea institutului pune accentul pe aspectele politice ale problemelor economice internaționale și ale celor legate de securitate. Printre temele abordate în ultima vrec-

me de institut se numără: impactul crizei petroliere și al conflictului din Orientul Mijlociu asupra relațiilor dintre țările industrializate; problemele structurale ale reformei sistemului monetar internațional; contribuția pe care o pot aduce investițiile străine directe la industrializarea țărilor în curs de dezvoltare; rolul actual și viitor al Australiei în economia mondială (Australia fiind considerată o viitoare mare putere economică); foamea ca aspect dramatic al subdezvoltării (arătând că soluționarea de durată a acestei probleme nu poate fi realizată decit pe baza progresului agriculturii în țările „lumii a treia“); relațiile Nord-Sud etc. Consilierul pentru studii al institutului este profesorul Pierre Uri, membru al Consiliului economic și social al Franței, foarte cunoscut și ca publicist.

Măsuri restrictive

Cornel Cosma, Brăila — Despre situația și perspectivele pieței mondiale a cărnii am relatat în nr. 30/1976 al revistei noastre, la rubrica „Tendințe-conjuncturi“. Măsurile de limitare a importurilor de carne din țări terțe în statele membre ale Pieței comune (cu 60% numai în 1974, urmate de o nouă reducere anul trecut) au antrenat o creștere puternică a comerțului intracomunitar cu acest produs. Printre țările cele mai afectate de această măsură s-au numărat Argentina și Uruguayul, care în 1973 asigurau împreună o treime din totalul importurilor de carne ale C.E.E. și jumătate din importul ei de carne congelată. Afectate de această măsură au fost și țările est-europene, care acopereau o cincime din importul total de carne al Pieței comune și două treimi din importul ei de ani-

male vie (Polonia, acoperind singură 40% din acest import). Nu este însă exclus ca prognozele la care ne re-

feream, să sufere, ca urmare a recente secete, noi revizuiuri.

Canalul Panama

Virgil Bădescu, Timișoara — Canalul Panama, a cărui construcție a început în 1881, a fost inaugurat în anul 1914. Până atunci traficul interoceanic se realiza cu ajutorul unei căi ferate construite în 1855. Imediat după separarea de Columbia a statului panamez în noiembrie 1903 și proclamarea sa ca republică independentă, guvernul noului stat concesiunea perpetuu S.U.A. folosirea, ocuparea și controlul asupra zonei acestui canal interoceanic. Dispozițiile convenției din 1903 au fost revizuite în câteva rânduri, îndeosebi în 1936 și în 1955. Republica Panama revendică de mulți ani extinderea suveranității sale asupra zonei canalului. Această revendicare se bucură de sprijinul unanیم al Americii Latine deoarece cauza sa este justă, a declarat recent din nou ministrul relațiilor externe ale Republicii Panama.

Zona respectivă, cu o suprafață totală de 1676 km² și o lățime de 16 km este situată simetric de o parte și de alta a Canalului. Canalul propriu-zis are o lungime de 82 km (pe parcursul căreia se găsesc mai multe ecluze), o lățime minimă de 92 metri și o adâncime de cel puțin 11,2 metri.

Traficul total de mărfuri prin canal se ridică la începutul acestui deceniu la circa 117 milioane tone anual (60 milioane tone în 1960), reprezentând în mod constant circa 50% din comerțul mondial, iar încasările Companiei canalului erau de circa 115 milioane dolari anual. După cum relevă un document al Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L./MEX/72/28), guvernul panamez primește anual mai puțin de 2 milioane dolari cu titlu de compensație pentru drepturile acordate S.U.A. Tarifele aplicate la tranzitul prin canal sint uniforme, fără discriminare în funcție de pavilion, de mărfurile transportate, de originea și destinația mărfurilor. Din mărfurile care trec prin canal 48% provin din porturile S.U.A., iar 31% din cele care provin din alte țări sint destinate S.U.A., relevă același document al C.E.P.A.L.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- O opțiune fundamentală a dezvoltării României: creșterea rapidă și repartizarea rațională a venitului național. (dr. A. Rosen) 1
- Plan-angajamente. Un obiectiv primordial al activității întreprinderilor — realizarea producției la toate sortimentele (L. Țăranu) 3
- Rolul proiectării și al tehnologiilor avansate în diminuarea costurilor investițiilor (Eugen Iordăchescu, Petre Gheorghiu) 6
- Tribuna economistului. Termenul optim de reducere a duratelor de realizare a investițiilor (Ilie Ștefănescu) 8
- Dezbateră „R. E.” în întreprinderi. „Pilonii” eficienței exportului: creativitate-competitivitate (Ioan Georgescu) 9
- Mecanismul economic • Funcționalitate • Eficiență. Este oportună determinarea indicatorului „producție netă din efort propriu?” (dr. P. Jica) 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Informatica în sprijinul conducerii centralelor și întreprinderilor. Un instrument operațional de urmărire a obiectivelor. (ing. Ioan Persache) 16

TEORII — IDEI

- Puncte de vedere: Acțiunea pirghiilor financiare pentru stabilirea rațională a forței de muncă (dr. G. Diți, A. M. Lupan, I. Prohmer) 18
- Diviziunea muncii în perspectiva societății socialiste multilaterale dezvoltate (conf. univ. dr. Gavril Horja) 20
- Școlii-curenți-economiști. „Societatea de consum” între apologie și realitate (III) (dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- Recenzii: Investițiile și factorul timp (L. Tövissi); O carte românească de notorietate internațională (prof. dr. docent Edmond Nicolau) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Schimbări fundamentale în evoluția Fondului Monetar Internațional. Semnificații pentru viitoarea așezare a relațiilor valutare-financiare internaționale (II) (dr. Costin Kirîțescu) 25
- Indexarea în continuă actualitate (D. Opreșcu) 28
- Coperta I — Momentul ridicării unei sonde; evoluția tipurilor de instalații de foraj produse de întreprinderea „1 Mai”-Ploiești.

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 61.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Incadrare

Gh. GEORGESCU, Suplacu de Barcău — 1) Timpul cit ați fost muncitor timplar și calculator permite încadrarea dv. la nivelul de bază al retribuției funcției. 2) Numai dacă ați fi fost inginer în industria lemnului, perioada cit ați fost muncitor timplar ar fi fost luată în calculul vechimii în specialitate.

M. V., Craiova — La schimbarea categoriei oficiului P.T.T.R. era posibilă menținerea gradajei I pe care ați avut-o cit timp erați încadrat la un oficiu de categoria a II-a. Această posibilitate este prevăzută în anexa 2 la H.C.M. nr. 69/1975 (lit. c. pct. 1). La încadrarea ca diriginte al oficiului de categoria I organul de conducere al unității trebuie să țină seama de calitățile și aptitudinile dv. profesionale, precum și de necesitatea asigurării unei juste corelări cu retribuția tarifară de încadrare a personalului cu aceleași funcții, din unitatea unde lucrați, respectiv cu ceilalți diriginți de oficii de aceeași categorie.

Spor

Ioan BĂLGRĂDEAN, București — Răspunsul la care vă referiți, publicat în Suplimentul nr. 2/1976 al revistei, nu cuprinde soluția situației dv. Din scrisoarea ce ne-ați trimis rezultă că între anii 1973—1975 n-ați lucrat. În cazul acesta, din punctul de vedere al vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, nu se poate lua în considerare perioada lucrată înainte de pensionare. Numai pensionarii pentru limită de vîrstă, înscrși la pensie la cererea lor, care sînt menținuți cu același contract de muncă în unitatea unde au lucrat, fără a avea o întrerupere, beneficiază — în continuare — de sporul de vechime corespunzător.

Delegare

Mihai TOMA, Bacău — Dacă puteți dovedi că ați îndeplinit efectiv sarcinile ce au revenit funcției (de pildă lucrările de plan, contractele economice, raportările statistice etc.) sînteți îndreptățit să cereți să vi se plătească retribuția la nivelul de bază al funcției ocupate prin delegare. Acest drept este prevăzută în art. 67 alin. 2 din Codul Muncii, potrivit căruia cînd trecerea temporară în altă muncă se face la o activitate pentru care este stabilită o retribuție mai mare, persoana detașată sau trecutată temporar în altă muncă are dreptul la această retribuție, în condițiile prevăzute de lege. Art. 74 din Legea retribuțiilor concretizează condițiile de acordare a retribuției în asemenea situații.

Nicu VASILESCU, București — Comentariul din lucrarea „Retribuirea muncii” este corect, intrucit legea nu prevede necesitatea unui act scris de trecere temporară în altă muncă, această modificare a contractului putînd fi dovedită cu orice probe admise de lege. De asemenea, comentariul corespunde prevederilor legale atunci cînd face distincția între un post vacant în unitate și unul care are titular, dar care lipsește temporar din unitate. În cazul postului vacant este îndreptățit să primească retribuția cuvenită funcției temporar ocupate, chiar și înlocuitorul de drept, intrucit, într-un asemenea caz, nu există persoana înlocuită.

Transfer

Elena VULCU, Orlat, Sibiu — La încadrarea dv. trebuia să se țină seama de prevederile H.C.M. nr. 69/1975, anexa nr. 2 lit. c pct. 1, potrivit cărora atunci cînd personalul este transferat, în interesul serviciului, la o unitate unde se aplică niveluri de retribuire mai mici (situația dv.) se poate stabili o retribuție cel mult egală cu clasa de retribuire avută, ținîndu-se seama de calitățile și de aptitudinile lor profesionale. Conducerea unității vă putea, deci, stabili încadrarea la gradajul VI-a, fără ca aceasta să constituie o obligație.

Ion DOBRESCU, Buzău — Personalul care a locuit efectiv în altă localitate decît aceea unde a fost transferat și care a avut înscrisă pe buletinul de identitate mențiunea domiciliului permanent la o localitate situată la cel puțin 10 km de unde a fost transferat, în interesul serviciului, are dreptul la indemnizația de transferare prevăzută de art. 75 lit. c din Legea retribuțiilor, precum și la rambursarea costului transportului (lit. a).

Indemnizația se plătește numai în cazul mutării efective în localitatea unde a fost transferat, iar costul transportului numai în cazul schimbării domiciliului. Prima situație se dovedește și prin viza de „flotant” pe buletinul de identitate, iar a doua numai prin mențiunea corespunzătoare în buletin, ca urmare a stabilirii domiciliului.

Desfacerea contractului de muncă

CONSTANTIN IFTIMIE, București — La desfacerea contractului de muncă, din inițiativa dv., nu s-a prevăzută cauza ce v-a determinat să solicitați această măsură și anume „apropierea de familie”.

Impotriva dispoziției de desfacere a contractului puteați să faceți contestație în termen de 30 de zile de la data comunicării (art. 176 din Codul Muncii). Intrucit acest termen este depășit și puteți adresa comitetului oamenilor muncii din unitatea unde ați lucrat, prezentînd acte doveditoare din care să rezulte că vă încadrați în prevederile art. 10 lit. c din legea nr. 1/1970 cerînd și sprijinul organelor sindicale.

În cazul în care nu se va admite corectarea înregistrării în carnetul de muncă, puteți solicita sprijinul organelor ierarhice superioare. Rectificarea deciziei de desfacere a contractului vă permite recunoașterea vechimii neîntrerupte în muncă, nu însă și a vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Această vechime a fost întreruptă odată cu desfacerea contractului din inițiativa dv.

Adaos la retribuție

CONSTANTIN C. BAESCU, Rm. Vîlcea, — Dacă, așa cum rezultă din scrisoarea dv. atunci cînd s-au stabilit indicatorii și sarcinile care decurg din planul unității, în funcție de care se acordă retribuția tarifară, vi s-au stabilit aceeași indicatori cu cei prevăzuți pentru restul personalului tehnic, economic și de specialitate din unitate, aveți dreptul la adaosul acordat personalului de execuție cu studii medii din unitate. Dacă pentru funcția dv. — desenator tehnic — s-a prevăzută numai cerința realizării sarcinilor proprii, conform art. 43 din Legea nr. 57/1974, nu vi se poate diminua retribuția atunci cînd nu se realizează indicatorii stabiliți pentru întreprindere și nu vi se poate acorda nici adaosul atunci cînd acești indicatori sînt depășiiți.

Intreprinderea FEROEMAIL — PLOIEȘTI

Str. Mihai Bravu 231

Tel: 1 34 20

TELEX 019261

Unitate cu o veche tradiție, mult apreciată de beneficiari, „FEROEMAIL” — Ploiești — produce și livrează atit pentru sectorul de stat și cooperatist, cit și pentru fondul pieței, prin magazinele de specialitate :

■ OBIECTE SANITARE DIN FONTĂ EMAILATA

- spălătoare cu suport pentru vase, stînga-dreapta;
- rezervoare de spălare a instalațiilor sanitare — capacitatea 12 litri;
- chiuvete pentru bucătărie tip 400, 500 și 600;
- sifoane de pardoseală simple, mărimea 50, 75 și 100, precum și sifoane combinate pentru camere de baie;
- căzi pentru duș, precum și alte obiecte mărunte pentru instalații

■ RADIATOARE DIN FONTĂ PENTRU ÎNCĂLZIRE CENTRALĂ

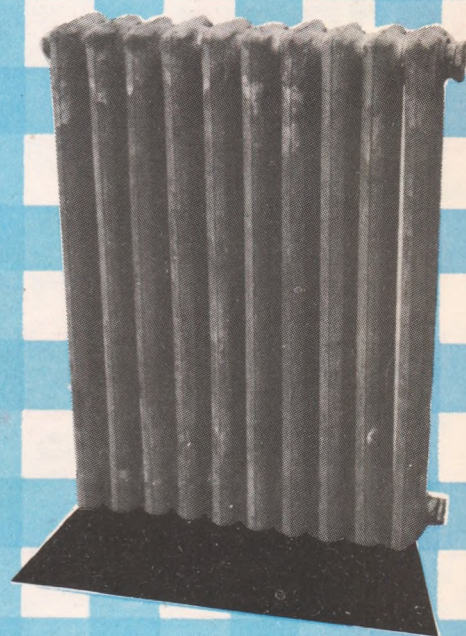
- corpuri de radiatoare din fontă executate în 7 tipuri, cu 4 și 6 coloane; radiatoarele executate de noi au o formă modernă, după sistemul neo-clasic; ele sînt apreciate și pe piața externă.

■ TUBURI DIN FONTĂ PENTRU CANALIZĂRI INTERIOARE ȘI PIESE DE ÎMBINARE

- tuburile din fontă pentru scurgere, executate prin metoda centrifugală, sînt de cea mai bună calitate și se livrează cu lungimi pînă la 3 000 mm.

Pentru asamblare executăm piesele de legătură cu ramificații, coturi și curbe, reducții, mufe duble precum și tuburi de curățire.

Marca fabricii — „FEROEMAIL” — reprezintă o garanție a calității produselor, a căror linie modernă și funcționalitate satisfac pretențiile celor mai exigenți beneficiari.

Intreprinderea de turism, hoteluri și restaurante București organizează cu ocazia aniversărilor, căsătoriilor și a altor evenimente familiale și sociale, „mese festive” în saloanele marilor sale restaurante: **ATHENEE PALACE, AMBASADOR, LIDO, CINA, NORD, BUCUR, VICTORIA, PARC, MODERN, PARCUL PRIVIGHE-TORILOR, PĂDUREA BĂNEASA, PES-CĂRUȘ, DOROBANȚI, HANUL VLĂSIEI, PARC HERĂSTRĂU, PALAS, CRAMA UNIVERSAL** etc.

Totodată se asigură și unele servicii suplimentare cum sînt: închirieri de autoturisme și autocare, programarea pentru a se realiza fotografii, ornarea meselor cu flori, rezervarea locurilor la hoteluri în București pentru invitații din provincie. De asemenea, la cerere, se facilitează organizarea voiajelor de nuntă, precum și a unor excursii în cele mai pitorești zone turistice ale țării.

Pentru alte informații și perfectarea serviciilor dorite, vă rugăm să vă adresați Filialei III de turism, hotelul „Dorobanți”, parter, Piața Dorobanți nr. 1-3, sectorul 1, telefon 12 60 89, zilnic între orele 8-14.

